KÖZBESZERZÉSEK TANÁCSA

J/9477.

B E S Z Á M O L Ó

az Országgyűlés részére

a Közbeszerzések Tanácsának a közbeszerzések tisztaságával és átláthatóságával kapcsolatos tapasztalatairól, valamint a 2003. január 1. - december 31. közötti időszakban végzett tevékenységéről

Budapest, 2004. május

T A R T A L O M J E G Y Z É K

Összefoglaló……1.oldal

I. A közbeszerzések tisztaságával és átláthatóságával kapcsolatos tapasztalatok…….. 9. oldal

II. A Közbeszerzések Tanácsának tevékenysége a beszámolási időszakban…….……..21. oldal

III. A Közbeszerzési Döntőbizottság tevékenysége a beszámolási időszakban…...…….32. oldal

Melléklet:

- A közbeszerzési eljárások statisztikája, a jogorvoslati eljárások, bírságok és bírósági felülvizsgálatok statisztikája

ÖSSZEFOGLALÓ

A közbeszerzésekről szóló 1995. évi XL. törvény 15. § (2) bekezdése, továbbá a közbeszerzésekről szóló új, 2003. évi CXXIX. törvény 379. § (2) bekezdése értelmében a **Közbeszerzések Tanácsa évente beszámolót készít az Országgyűlésnek a közbeszerzések tisztaságával és átláthatóságával kapcsolatos tapasztalatairól, illetve a beszámolási időszakban végzett tevékenységéről.**

A Tanács Beszámolóját a 2003. január 1. – december 31. közötti időszakra vonatkozóan a következőkben terjeszti elő.

A közbeszerzések közgazdasági szempontból kiemelkedő szerepet töltenek be a modern piacgazdasági modellben, az állami újraelosztás eszközének tekinthető megrendelések révén évről-évre jelentős összegű tőke kerül a gazdaságba (a nemzetközi statisztikák alapján a nemzeti össztermék 5-20 %-a). A közbeszerzések különösen az 1960-as évektől kezdve értékelődtek fel, amikor is előtérbe került az állam szolgáltató-beavatkozó, gazdaság- és társadalomirányító szerepe. A demokratikus berendezkedés, az állampolgárok fokozott igénye az adók elköltésének ellenőrzése terén, a piacgazdaság struktúrája mind abba az irányba hatottak, hogy meghatározott szervezetek beszerzései szabályozott rendben bonyolódjanak le. A világkereskedelem liberalizációjával párhuzamosan továbbá megindult a szabályok egységesítése nemzetközi síkon is.

Összhangban a nemzetközi normákkal, a közbeszerzés hazánkban is olyan szigorúan szabályozott szerződéskötési eljárást jelent, amelyet – lényegét tekintve – a közpénzből gazdálkodó, illetőleg közszolgáltatást kizárólagos vagy különleges jog alapján nyújtó szervezetek kötelesek lefolytatni beszerzéseik megvalósítása érdekében. **E szigorú eljárásrend célja, hogy a versenyeztetés nyilvánossága, a résztvevők esélyegyenlősége, a tisztességes verseny, illetve a nemzeti elbánás elve alapján megfelelő kereteket teremtsen a közpénzek elköltésének átláthatósága és ellenőrizhetősége, a közfeladat hatékony és takarékos ellátása, a közvagyonnal történő felelős és ésszerű gazdálkodás előmozdítása, a korrupciós kockázatok csökkentése, illetve a kis- és középvállalkozások kiegyensúlyozott gazdasági fejlődése támogatásának érdekében.** Nemzetközi kötelezettségeink alapján ugyanakkor a jövőben – szemben az 1995-ben elfogadott szabályozással – a közbeszerzés eszközrendszerén belül közvetlen formában már nincs mód a hazai vállalkozások előnyben részesítésére, valamint a belföldi áru-előállítás és munkaerő-foglalkoztatás elősegítésére.

A közbeszerzések összértéke az első törvény hatályba lépésétől kezdve folyamatosan növekedett Magyarországon. A 2003-ban regisztrált 558,4 milliárd Ft összérték azonban a 2002. évi 804,6 milliárd Ft értéknek csak mintegy 70 %-át teszi ki. A csökkenés – bár nem ekkora mértékben – megfigyelhető az eljárások számának alakulása tekintetében is: 2003-ban 3767 közbeszerzési eljárást bonyolítottak le, míg ez a szám 2002-ben 4243 volt.

A számadatok alakulásának két fő összetevője van. Egyrészt a 2002. év kiugró eredménye a több mint 130 milliárd Ft értékű autópálya tendereknek is köszönhető, másrészt a 2003. évben a takarékossági intézkedések – különösen az árubeszerzések és az építési beruházások vonatkozásában – már éreztették hatásukat. A számszerű értékelésnél figyelembe kell venni továbbá azt a körülményt is, hogy az eljárás eredményének kihirdetése és az ellenszolgáltatás esedékessége időben jelentős mértékben elválhat egymástól, mint az a nagyértékű autópálya közbeszerzéseknél is tapasztalható. A hivatalos közbeszerzési statisztika az eljárások eredményéről szóló tájékoztatókon alapul, ugyanakkor az államháztartás számára a tényleges kifizetési kötelezettség később jelentkezik.

Ami a közbeszerzési eljárások típus szerinti megoszlását illeti, megállapítható, hogy mind a közbeszerzési eljárások számát, mind pedig értékét tekintve **továbbra is a nyílt eljárások részesedése a meghatározó;** az összes eljárás kb. háromnegyede bonyolódott ebben a formában. A meghívásos eljárási típus alkalmazása változatlanul kivételesnek tekinthető; a körülbelül nyolcéves hazai közbeszerzési gyakorlat e jellemzőjében tehát a 2003. év sem hozott változást.

A közbeszerzési eljárások kb. negyede bonyolódott tárgyalásos eljárások keretében. Említésre kívánkozik, hogy a tárgyalásos eljárások aránya – köztük különösen a hirdetmény közzététele nélkül induló eljárásoké – a központi költségvetési szervek esetében a legmagasabb.

Összegezve a **2003. év meghatározó adatait megállapítható, hogy a közbeszerzések fő számadatai a 2000.-2001. évek átlagának megfelelően alakultak, a struktúrában pedig nem következett be lényeges változás.** Kivételesnek tehát a 2002. év tekinthető mind a közbeszerzések összértéke, mind a közbeszerzési struktúra szempontjából.

A **2003. évben elfogadott új közbeszerzési törvénnyel lezárult egy periódus,** amelyet a közbeszerzések intézményrendszerének kialakulása, a közbeszerzési gyakorlat elterjedése, illetve a jogharmonizáció megvalósítása jellemzett.

A magyar szabályozás előzményei az 1994-ben hatályba lépett Európai Megállapodáshoz kötődnek, amely a közbeszerzések területén is tartalmazott rendelkezéseket hazánk jogharmonizációs kötelezettségével összefüggésben. A Megállapodás a hatályba lépésétől számított 10 évet határozott meg a jogközelítés végrehajtására, amelynek eredményeként a magyar közbeszerzési jognak és gyakorlatnak teljes mértékben összeegyeztethetőnek kell lennie a Közösség normáival.

Az első közbeszerzési törvény 1995-ben történő elfogadásától kezdve eltelt időszak jelentős eredményeként értékelhető, hogy **felépült a közösségi elvárásokkal összeegyeztethető hazai közbeszerzési struktúra.** Mind a statisztikai adatok, mind a Tanács tapasztalatai azt mutatják, hogy a **közbeszerzés a közpénzek elköltésének elfogadott módszere lett.** A törvény alapvető célkitűzései a nyilvánosság és az átláthatóság megteremtése terén összességében teljesültek, a közvélemény fokozott érdeklődése pedig tovább erősítette e célok érvényesülését. A továbblépés irányai elsősorban az ellenőrzés hatékonyságának növelésében és a közbeszerzésekkel foglalkozók szakmai képzésében jelölhetők meg.

Az Európai Bizottság éves jelentésének közbeszerzésekkel foglalkozó fejezete kiemelte, hogy *„Magyarországon a végrehajtás úgy tűnik, megfelelően működik a Közbeszerzések Tanácsával, amely kizárólag a Parlamentnek alárendelt nemzeti költségvetési szerv”*. A jelentés további lépéseket tartott viszont szükségesnek a közbeszerzési szabályozás harmonizációja tekintetében, melyet az Országgyűlés az új közbeszerzési törvény 2003. december 22-i elfogadásával megoldott. A csatlakozásig ugyanakkor még számos alacsonyabb szintű jogszabály elfogadására van szükség.

Az Európai Bizottság által a csatlakozó országok közbeszerzési rendszerének tanulmányozására felkért OECD/SIGMA jelentése is számos pozitív megállapítást tartalmaz a magyarországi közbeszerzési kultúráról. Különösen kiemeli a közbeszerzésekkel kapcsolatos információk (a közbeszerzési hirdetmények) terjesztésének magas színvonalát, a Közbeszerzések Tanácsának és más központi szervezetnek (pl. Igazságügyi Minisztérium, Gazdasági Versenyhivatal) a hazai közbeszerzések megteremtésében, ellenőrzésében és színvonalának emelésében végrehajtott előremutató intézkedéseit. A magyar jogorvoslati rendszerről szintén elismerően szól a jelentés, hangsúlyozva, hogy a Közbeszerzési Döntőbizottság eljárása mind a közösségi elvárásokkal, mind a hazai igényekkel összhangban áll. A felmérés a jövőre nézve – valamennyi vizsgált tagjelölt országok vonatkozásában – az általános jellegű iránymutatások (ún. modell-dokumentációk) tovább-munkálásának, a képzés erősítésének és a szabályok egyszerűsítésének szükségességét fogalmazta meg.

Az európai egység a közbeszerzések területén számottevő változást hozhat. A csatlakozás következtében megszűnnek a hazai piac védelmében alkalmazható eszközök. 2004-ben fokozott versennyel kell a gazdaság szereplőinek számolniuk, különösen a jelentősebb beruházásokra kiírt pályázatoknál. A folyamat azonban legalább ennyi előnyt is hordoz magában: a versenykörnyezet megváltozásával remélhetőleg alacsonyabb árakat és szakmailag magasabb színvonalú beszerzéseket lehet megvalósítani. Mindez végeredményben makrogazdasági szinten is előrelépést jelenthet. A hazai szállítók számára továbbá a már lényegében nyitott uniós piacon kívül további piacok is megnyílnak a WTO Kormányzati Beszerzésekről szóló Megállapodásához való csatlakozás következtében. A várhatóan élesedő versenyben azonban meg kell találni azokat a legális támogatási formákat – a közbeszerzés szabályrendszerén kívül –, amelyekkel a hazai vállalkozókat – elsősorban a kis- és középvállalkozásokat – támogatni lehet, gondolva itt elsősorban a szakmai segítségnyújtás és az információs lehetőségek kiaknázására. A Közbeszerzések Tanácsa a törvény szabta lehetőségein belül feladatának tartja ebben a tekintetben is a szerepvállalást.

Mint a Kbt. hatályba lépése óta minden évben, **2003-ban is módosult a törvény.** Első ízben a 2003. évre szóló költségvetési törvény hajtott végre apróbb, technikai jellegű változtatásokat, majd *a közpénzek felhasználásával, a köztulajdon használatának nyilvánosságával, átláthatóbbá tételével és ellenőrzésének bővítésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2003. évi **XXIV. törvény*** (az ún. üvegzseb törvény) érintette néhány ponton a Kbt.-t. Ez utóbbi jogszabály **kibővítette a Kbt. alanyi hatályát** azokra a szervezetekre, amelyek létesítő okiratuk szerint jogszabályban meghatározott állami vagy önkormányzati feladatot látnak el, feltéve, hogy vagy az irányítási jogok vagy a finanszírozás folytán – a Kbt.-ben definiált módon – kapcsolódnak az állami-önkormányzati szférához. A jogalkotó ezen általános klauzulával igyekezett elejét venni annak a nem kívánatos tendenciának, ami abba az irányba mutatott, hogy az állami-önkormányzati feladatok kiszervezésével, a közpénzekből finanszírozott vagy az irányítás folytán az állami szervezetrendszerhez tartozó (és valójában nem versenykörnyezetben tevékenykedő) társaságok beszerzéseire ne kelljen alkalmazni az átláthatóságot és ellenőrizhetőséget biztosító közbeszerzési szabályokat. A Kbt. módosítása e tekintetben egyben jogharmonizációs célokat is szolgált. Az üvegzseb törvény által végrehajtott másik módosítás a Kbt.-nek az üzleti titokkal kapcsolatos rendelkezéseit pontosította.

A **beszámolási időszak kiemelkedő fontosságú eseményének tekinthető, hogy az Országgyűlés 2003. december 22-én elfogadta az új közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvényt.**

Az új jogszabály megalkotásának célja kettős volt: egyrészt biztosítani kívánta az Európai Unió vonatkozó irányelveivel való összhangot, másrészt figyelembe vette a jogalkalmazásában felmerült tapasztalatokat. Ami a közösségi acquis átvételét illeti, megemlítendő, hogy az **Európai Unióban is folyamatosan napirenden van a közbeszerzések szabályozásának felülvizsgálata.** A Közösség még 1998-ban elhatározta, hogy miután az irányelvek nem váltották be maradéktalanul a hozzájuk fűzött reményeket, azok mielőbbi módosítása szükséges. Az eredeti elképzeléshez képest jelentős késéssel, 2003. év végén jutottak egyezségre a jogalkotásért felelős intézmények az új közbeszerzési irányelvek végleges változatában, de a módosítás lényeges elemei már évekkel ezelőtt ismertek voltak. (Az irányelvek formális elfogadására 2004. februárjában, az Európai Unió Hivatalos Lapjában való kihirdetésükre pedig 2004. április 30-án került sor.) Az Európai Bizottság illetékes Főigazgatósága ugyanakkor e körülmények ellenére is minden csatlakozó ország figyelmét felhívta arra, hogy a nemzeti szabályozást kizárólag a hatályos irányelvekhez lehet igazítani. Ebből következően 2005. végéig újból át kell tekinteni az új magyar közbeszerzési törvényt, és végre kell hajtani a szükséges módosításokat.

Az Európai Unióban a Bizottság a belső piac működését – köztük a közbeszerzéseket is – folyamatosan értékeli, és három évre szólóan stratégiát alakít ki. Ez az ún. Belső Piaci Stratégia EU-szinten a gazdaságpolitikai koordináció eszköztárának egyik központi eleme. Köztudott, hogy az Unióban folyamatosan napirenden van a közbeszerzések hatékonyságának kérdése, beleértve az egységes közbeszerzési piac kialakulása korlátjainak vizsgálatát és az információs társadalom által támasztott új követelményeknek történő megfelelést is. A 2003-ban összeállított Belső Piaci Stratégia megállapítja, hogy a jogilag egységesnek tekinthető piacon a gyakorlatban mégsem realizálódnak a várt előnyök. A határon túli részvétel – mind a tagállamok közötti, mind a harmadik országok tekintetében – mérsékelt, a közbeszerzés nem kellően hatékony, a korábbi ambiciózus célkitűzésekkel szemben pedig az elektronikus közbeszerzés csak lassan hódít teret. Mindez elsősorban arra ösztönzi a Bizottságot, hogy további lépéseket sürgessen, elsősorban az új irányelvek végrehajtásának kikényszerítése és az elektronikus közbeszerzés terén akcióprogram kidolgozása tekintetében. A Belső Piaci Stratégia megállapítja, hogy *„a közbeszerzés egyszerűen annyira fontos az európai gazdaságnak, hogy nem hagyható a helyzet változatlanul”*. Az elektronikus közbeszerzés előmozdítása érdekében létrejött, a Közbeszerzései Tanácsadó Bizottság mellett működő Elektronikus Munkacsoport sem tudott eddig jelentős eredményeket felmutatni, miután igen összetett feladatot jelent az egyes tagállamokban már működő, különböző felépítésű elektronikus beszerzési struktúrák egységesítése.

Jól látható tehát, hogy az EU célkitűzései nem teljesültek minden tekintetben, s mindez arra enged következtetni, hogy az irányelvcsomag elfogadásával az 1998-ban megkezdett folyamat még nem zárult le. Újabb lépések megtétele szükséges, amelyekben immár Magyarországnak is aktívan részt kell vállalnia. A jogi keretek felülvizsgálata a jogorvoslati irányelvek áttekintésével folytatódik. Az Európai Bizottság által ennek megalapozása érdekében megkezdett információ- és tapasztalatcserében már hazánk is részt vesz.

A közbeszerzések tisztaságával és átláthatóságával kapcsolatos tapasztalatokat a Beszámoló I. fejezete összegzi.

Magyarországon jelenleg az állami pénzek elsősorban a közbeszerzések révén kerülnek a magánszférába, így – tekintettel arra, hogy a privatizáció nagy hulláma véget ért és az állami támogatások rendszerét az Uniós követelményekkel összhangban át kellett alakítani – **a közvélemény és a piaci szereplők fokozott figyelemmel kísérik az eljárásokat és az adóforintok elköltését.**

A Kbt. nyilvánosságot és átláthatóságot biztosító rendelkezései visszatartó erőt jelentenek a közbeszerzések tisztaságát sértő cselekményekkel szemben. A törvény számos olyan általános és egyedi rendelkezést tartalmaz, amelyek célja, hogy a jogalkotói szándéknak megfelelően a közbeszerzési körbe tartozó szervezetek magánjogi szerződéses kapcsolatai átláthatóak legyenek, valamint tisztességes és mindenki számára egyenlő feltételek mellett zajló, lehetőség szerint nyílt versenyben kerüljön sor a legkedvezőbb szállító kiválasztására. E célokat a törvényben elsősorban az eljárási fajta megválasztásának szabályai, a hirdetmények közzététele, az összeférhetetlenség intézménye, az értékelésben a szubjektív elemek kiiktatása, a nyilvános eljárási cselekmények (leginkább a bontás és eredményhirdetés), a megkötött szerződés nyilvánossága, valamint a jogorvoslat lehetősége biztosítják.

Az időről-időre felmerülő visszaélések, esetleg hibás gyakorlat visszaszorítására azonban önmagában egyetlen jogszabály sem lehet képes. Különösen a korrupciós kockázatok mérséklésére szükséges az össztársadalmi fellépés, minthogy maga a korrupció is társadalmi jelenség.

A Közbeszerzések Tanácsa úgy látja, hogy az átláthatóságot és a tiszta közélet normáit sértő cselekmények leghatékonyabban a probléma felmerülésének helyén kezelhetők, így az utólagos ellenőrzés mellett a **folyamatba épített ellenőrzés hangsúlyos megjelenítésére is szükség van.**

Az ellenőrzés kiszélesítését jelenti, hogy az új törvény új hatáskörrel ruházza fel a Tanácsot, miszerint a közbeszerzési eljárások alapján kötött szerződések Kbt.-be ütköző teljesítése és módosítása esetén az ellenőrzés lefolytatására illetékes szervekhez fordulhat. Egyúttal ezen jogviták intézésére az új törvény alapján a jövőben kiterjed a Közbeszerzési Döntőbizottság hatásköre is.

A Közbeszerzések Tanácsa megítélése szerint a **közbeszerzési törvény további szigorítása az átláthatóság biztosítása érdekében nem indokolt** és ezt az európai normák sem követelik meg.

A Tanács Kbt.-ben meghatározott feladatainak teljesítéséről részletesen a Beszámoló II. Fejezete számol be, az alábbiakban csak a főbb megállapításokat emeljük ki.

Az Európai Bizottság több ízben hangsúlyozta, hogy a közbeszerzések területén olyan intézményrendszer kialakítására van szükség, amely hatékonyan képes hozzájárulni a jogalkotás előkészítéséhez, a közbeszerzési politika kialakításához, képes működtetni a jogorvoslati rendszert, a közbeszerzések alakulásáról statisztikai kimutatásokat készít, biztosítja az érdekeltek képzését, és eligazítást nyújt a gyakorlatban felmerülő problémák megoldásában. Erre tekintettel az **Unióban modellértékűnek tekintik azokat az országokat, amelyek független intézményt hoztak létre ezen feladatok ellátására.**

A Közbeszerzések Tanácsa aktívan részt vett az új törvény megalkotásának teljes menetében, beleértve az egyeztetés valamennyi fázisát, illetve a törvényhez kapcsolódó – a Tanács feladatait érintő – kormányrendeletek szakmai előkészítésében.

A Tanács 2003-ban két ajánlást tett közzé, mely a jogalkalmazásban ismétlődően felmerülő értelmezési kérdésekben nyújtott eligazítást, továbbá a Tanács elnöke tájékoztatókat adott közre a közbeszerzések lényeges elemeivel összefüggésben. Az apparátus a beszámolási időszakban is jelentős számú írásbeli és szóbeli állásfoglalással segítette a közbeszerzési eljárások résztvevőit.

2003-ban a Tanács folytatta az előző évben megkezdett oktatási programját, amely tanfolyami képzést nyújtott az érdeklődőknek. A Tanács munkatársai felkérések alapján számos konferencián és szemináriumon vettek részt előadóként. A Tanács a tanácstagok és az apparátus (Döntőbizottság, Titkárság) csatlakozásra történő felkészítése érdekében továbbképzést szervezett, melyre a közbeszerzési ügyekkel foglalkozó bírák is meghívást kaptak.

A Tanács nemzetközi faladatai 2003-ban intenzívebbé váltak, melyben szerepet játszott csatlakozásunk közelgő időpontja is. A munkatársak részt vettek a Közbeszerzési Tanácsadó Bizottság, továbbá az Elektronikus Munkacsoport ülésein, illetve az Európai Bizottság által a csatlakozó országok számára szervezett tájékoztatókon is. 2003-ban kezdte meg működését a hatékony információ-cserét elősegítő Közbeszerzési Hálózat (ld. a Beszámoló II. fejezet 7. pontját), melynek munkájába a Közbeszerzések Tanácsa is bekapcsolódott.

A Tanács 2003-ban is gondoskodott hivatalos lapja, a Közbeszerzési Értesítő rendszeres megjelentetéséről, a korábbi évekhez hasonlóan összeállította a minősített ajánlattevők jegyzékét, valamint statisztikai nyilvántartást vezetett a közbeszerzésekről és a közbeszerzési eljárásokkal kapcsolatban indult jogorvoslati eljárásokról. (A 2003. évre vonatkozó statisztikákat a Beszámolóhoz mellékeljük.)

A Közbeszerzési Döntőbizottság 2003. évi tevékenységét és tapasztalatait részletesen a Beszámoló III. Fejezete tartalmazza.

A Közbeszerzési Döntőbizottság 2003-ban 693 eljárást folytatott le, szemben a 2002. évi 791-el. Ez 8,76 %-os csökkenést jelent. Ez a csökkenés részben összefüggésbe hozható a közbeszerzési eljárások számának mérséklődésével, illetve vélelmezhető, hogy a törvény alkalmazása, az előírások betartása terén további javulás következett be. A jogsértés megállapítására 190 esetben került sor (ez az összes kérelem 27,4 %-a), ugyanakkor még mindig magas az alaptalan jogorvoslati kérelmek száma (329). (Az eljárás megszüntetésére 173 esetben került sor, továbbá 1 eljárást a Döntőbizottság felfüggesztett.)

Az ajánlatkérők 2003-ban hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárás megindításáról 633 alkalommal tájékoztatták a Döntőbizottság elnökét. E téren is további csökkenés volt megfigyelhető: 2001-ben 742, 2002-ben 673 a vonatkozó számadat. A Döntőbizottság elnöke a rendelkezésre bocsátott iratok alapján a beszámolási időszakban 99 esetben kezdeményezett hivatalból jogorvoslati eljárást.

A Közbeszerzési Döntőbizottság – az Európai Bizottság által is elismerten – gyorsan és hatékonyan képes intézni a közbeszerzésekkel kapcsolatban felmerülő vitás ügyeket. A Döntőbizottság a közbeszerzési struktúrában az egyedüli olyan független szervezet, amely jogosítványai révén még a szerződés megkötése előtt – azaz az eljárások folyamatában – képes a jogsértések kiküszöbölésére.

Eljárása hozzájárul az átláthatóság növeléséhez, a jogvitában érintettek pedig rövid úton jogerős döntés birtokába juthatnak. Nem elhanyagolható tényező továbbá, hogy az európai összehasonlításban még mindig magasnak tekinthető jogorvoslati arány elősegíti a jogkövető magatartás és szemlélet kialakulásához.

Az új közbeszerzési törvény tavaly év végi elfogadását követően **a Közbeszerzések Tanácsa a 2004. évben elsősorban a számára meghatározott új feladatokra való felkészülésre helyezi a hangsúlyt, továbbá kiemelkedően fontosnak tartja a közbeszerzésekben résztvevők megfelelő felkészítését a megváltozott jogszabályok alkalmazására.**

I.

A közbeszerzések tisztaságával és átláthatóságával kapcsolatos tapasztalatok

1. **A Tanács 2003-ban 3767 közbeszerzési eljárás lefolytatását regisztrálta,** ami a 2002. évi 4243 eljáráshoz képest 11,2 %-os csökkenést jelent. Az eljárások típusa szerinti részletezést az alábbi táblázat szemlélteti:

eljárás-típus	2002. év		2003. év	
	eljárások száma	%	eljárások száma	%
nyílt eljárás	3432	80,9	2874	76,3
meghívásos eljárás	40	0,9	26	0,7
tárgyalásos eljárás	771	18,2	867	23,0
- ebből: hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás	473	11,1	491	13,0

A közbeszerzési eljárások számának 2003. évi csökkenése mellett – az eljárás-típusok egymáshoz viszonyított arányát tekintve – **a korábbi évek kedvező tendenciái alapvetően nem változtak.** Az 1995. évi közbeszerzési törvény rendelkezései értelmében **az eljárások alaptípusa a nyílt eljárás** (meghívásos vagy tárgyalásos eljárás alkalmazására a törvény csak meghatározott feltételek fennállása esetén ad lehetőséget), így továbbra is ezen eljárás-típus részesedése a meghatározó az eljárásszám tekintetében.

A nyílt eljárások száma az összes eljáráson belül 76,3 %-ot tett ki 2003-ban, ami – még ha csökkent is valamelyest a 2002. évihez képest – uniós összevetésben igen magas részaránynak mondható.

A tárgyalásos eljárások aránya az összes eljáráson belül 23 %-ot képviselt. A hirdetmény közzététele nélkül induló tárgyalásos eljárások részesedése a megelőző évihez képest kissé emelkedett.

A Közbeszerzések Tanácsa pozitívan értékeli a nyílt eljárások magas arányát, mivel a törvényben rögzített alapelveket – különösen a versenyeztetés nyilvánosságát és a közpénzek felhasználásának átláthatóságát – elsősorban a nyílt eljárás képes garantálni. A tárgyalásos eljárás – összhangban az EU közbeszerzéssel kapcsolatos joganyagával – kivételesen alkalmazható eljárásforma. Indokolt, hogy csak azokban az esetekben lehessen mellőzni az eljárás nyilvános meghirdetését, amelyekben a beszerzés speciális körülményei nem teszik lehetővé a nyílt versenyeztetést. (Például rendkívüli sürgősség fennállásakor nyílt eljárás lefolytatásának a megkövetelése adott esetben az ajánlatkérő működésének biztonságát veszélyeztetné.) Ezért **természetesen a tárgyalásos eljárás létjogosultsága sem kérdőjelezhető meg, feltéve azonban, hogy ezen eljárás alkalmazása a törvényben foglalt kereteken belül marad.** Meg kell ugyanakkor jegyezni, hogy miközben a közbeszerzési eljárások száma 476-tal csökkent 2002. évhez képest, addig a tárgyalásos eljárásoké 96-tal nőtt, anélkül, hogy a törvény vonatkozó szakaszai módosultak volna. A statisztikai adatok alapján a tárgyalásos eljárások aránya – köztük elsősorban a hirdetmény közzététele nélkül induló eljárásoké – a központi költségvetési szervek esetében a legmagasabb. A Döntőbizottság tapasztalatai alapján az ajánlatkérők továbbra sem csak azokban az esetekben alkalmaznak tárgyalásos eljárást, amikor annak jogi feltételei fennállnak.

A meghívásos eljárás alkalmazása továbbra is kivételes maradt. Ez egyrészt az eljárás fajtája megválasztásának szabályaival (meghatározott feltételek fennállására korlátozott kiírási lehetőség), másrészt az eljárás időigényével hozható összefüggésbe. Megjegyzésre kívánkozik emellett az is, hogy az Európai Unióban a meghívásos eljárási típust a nagy értékű, összetett beszerzések vonatkozásában választják az ajánlatkérők. Ezekre a beszerzésekre Magyarországon – az építési beruházások esetén a 240 M Ft-os értékhatár felett kötelező jelleggel – az ajánlatkérők az előminősítéssel induló nyílt eljárást alkalmazták, amelynek szabályai lényegében megegyeznek a meghívásos eljárásokéval.

Az új közbeszerzési törvény szerint a meghívásos eljárás a nyílt eljárás mellett szabadon választható eljárás-típussá válik, és ezzel párhuzamosan az előminősítéssel induló nyílt eljárás megszűnik így vélhetően a jövőben gyakrabban élnek az ajánlatkérők ezzel az eljárási formával.

A közbeszerzések összértéke 2003. évben 558,4 milliárd Ft volt, szemben a 2002. évben mért 804,6 milliárd forinttal. Megállapítható tehát, hogy 2003-ban az előző évhez képest a közbeszerzési eljárások számánál is nagyobb mértékben csökkent azok értéke (30,6 %).

Az eljárások megoszlása értékük szerint (milliárd forintban kifejezve) a következők szerint alakult:

eljárás-típus	**2002. év** eljárások értéke	%	**2003. év** Eljárások értéke	%
nyílt eljárás	637,0	79,1	404,7	72,5
meghívásos eljárás	3,6	0,5	1,8	0,3
tárgyalásos eljárás	164,0	20,4	151,9	27,2
- ebből: hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás	61,3	7,6	61,0	10,9

Az eljárás-típusok érték szerinti megoszlása is jól mutatja, hogy a tárgyalásos eljárások aránya a nyílt eljárások részesedésének terhére növekedett, a nyílt eljárások értékének dominanciája azonban így sem vitatható.

A meghívásos eljárások részaránya az érték tekintetében is csökkent 2002. évhez viszonyítva.

A bevezető összegezésben rámutattunk arra, hogy az autópálya építési tenderek, illetve a közbeszerzési törvény alanyi hatályának kiterjesztése következtében (az MFB Rt.-vel kapcsolatosan) a 2002. esztendő kiugró értékeket eredményezett. 2003-ban a takarékossági intézkedések már éreztették hatásukat, emellett az autópálya építésére kiírt pályázatok előző évhez viszonyított csökkenése is jelentős mértékű volt. Mindez kihatott a közbeszerzések 2003. évi alakulására.

Megjegyzendő továbbá, hogy a közbeszerzési eljárások „cash-flow”-ja jelentősen eltérhet az eredményhirdetésen alapuló közbeszerzési statisztikától, de a tényleges államháztartási kiadások tekintetében az egyes költségvetési évek adatai már nagyjából kiegyenlítődést mutatnak.

2. Az ajánlatkérők megoszlása és a közbeszerzési eljárások tárgyi besorolása szerinti kimutatásokat a Beszámolóhoz mellékelt statisztika tartalmazza. Az alábbi táblázat a főbb ajánlatkérői kategóriák szerint mutatja be a 2002-2003. évek vonatkozó adatait (az értékek milliárd Ft-ban vannak kifejezve):

Ajánlatkérő típusa	**2002.**				**2003.**			
	szám	***%***	***érték***	***%***	***szám***	***%***	***érték***	***%***
Központi költségvetés	1092	25,7 %	349,2	43,4 %	1078	28,6 %	113,3	20,3 %
Helyi önkormányzat	1857	43,8 %	249,5	31,0 %	1563	41,5 %	174,5	31,3 %
Közszolgáltató	481	11,3 %	98,7	12,3 %	375	10,0 %	88,6	15,9 %
Egyéb	813	19,2 %	107,2	13,3 %	751	19,9 %	182,0	32,5 %
Éves összes	**4243**	**100 %**	**804,6**	**100 %**	**3767**	**100 %**	**558,4**	**100 %**

A fenti adatokból kitűnik, hogy **a központi költségvetési szervek és intézményeik, valamint az önkormányzatok és intézményeik által együttesen lebonyolított közbeszerzési eljárások száma továbbra is meghatározó.** E két államháztartási alrendszer együttes részesedése az összes eljárás számából 70 %-ot ért el 2003-ban, míg az értéket tekintve 51,5 %-os arányt képvisel a teljes közbeszerzési piacon.

A közbeszerzési eljárások tárgyát illetően az **építési beruházások mind az eljárások számát** (35,9 %), mind pedig a közbeszerzések összértékéből való részesedést (46,6 %) **tekintve megelőzik az árubeszerzéseket és a szolgáltatás tárgyú beszerzéseket.** Az árubeszerzések 24,2 %-kal, a szolgáltatások pedig 29,2 %-kal részesedtek 2003-ban a közbeszerzések összértékéből.

A közbeszerzési eljárások területi megoszlását tekintve a korábbi évekhez hasonlóan a **nagyszámú ajánlatkérőt koncentráló Budapest a legjelentősebb tenderkiíró,** részesedése mind az eljárások számát, mind a beszerzési értéket tekintve meghatározó.

2003-ban a fővárosi ajánlatkérők 2051 eljárást folytattak le (az összes eljárás 54,5 %-a) 358,7 milliárd forint értékben (a közbeszerzések összértékének 64,3 %-a). A megyék sorrendjében Pest megye és Borsod-Abaúj-Zemplén megye állt az élen, Pest megye 148 közbeszerzési eljárást bonyolított le 27,5 milliárd forint értékben, míg Borsod-Abaúj-Zemplén megye esetében ez 170 eljárást és 16 milliárd forint közbeszerzési értéket jelent.

3. **A központosított közbeszerzés működtetése** 2003-ban is a Miniszterelnökség Közbeszerzési és Gazdasági Igazgatósága szervezeti egységeként működő Közbeszerzési Igazgatóság feladatkörébe tartozott.

A beszámolási időszakban az MKGI, mint kijelölt közbeszerző szervezet biztosította a központosított közbeszerzés hatálya alá tartozó intézmények és az önként csatlakozó szervezetek folyamatos ellátását a kiemelt termékekkel.

A központosított közbeszerzés keretszerződése alapján lebonyolított 2003. évi összforgalom 70,7 milliárd Ft volt, ami 14 %-kal kevesebb, mint az előző évben mért érték (82,6 milliárd Ft). Ez a volumen ugyanakkor a közbeszerzések összértékét tekintve 12,7 %-ot jelent, szemben a 2002. évi 10,3 %-kal.

A központosított közbeszerzés alakulása az elmúlt négy évben az egyes termékcsoportok szerinti bontásban (az értékek milliárd Ft-ban vannak kifejezve):

Termékcsoport	2000. év	2001. év	2002. év	2003. év
Informatika	13 126 319	32 764 175	49 843 284	36 761 901
Távközlés	153 735	1 423 932	3 262 717	5 090 252
Irodatechnika	1 336 809	1 274 824	1 890 730	2 062 845
Bútor	2 375 000	3 452 000	5 856 330	5 904 700
Papíráru	2 625 262	3 551 000	3 134 420	4 247 204
Gépjármű	3 400 000	5 383 000	7 766 972	4 946 683
Üzemanyag	10 600 000	9 165 000	8 334 831	9 448 247
Egészségügy	2 879 222	1 528 000	2 497 243	2 248 201
Összes	**36 496 347**	**58 541 931**	**82 586 527**	**70 710 033**

A táblázat alapján jól látható, hogy továbbra is az informatikai beszerzések képezik a központosított közbeszerzés legnagyobb hányadát, ugyanakkor értéküket tekintve a 2003. évben jelentős csökkenés következett be.

Az MKGI tájékoztatása szerint ez elsősorban az ún. CISC architektúrájú számítógép rendszerek, illetve a rugalmasan konfigurálható személyi számítógépek területén bekövetkezett visszaesés eredménye. A forgalom változásának okai közül továbbá a 2002-re előrehozott beszerzéseket, valamint a 2003-ban még nem realizálódott nagy beszerzéseket (IHM) jelölték meg.

Az informatikai beszerzések mellett számottevően csökkent a gépjárművek beszerzéseinek volumene, a bútor, az irodatechnika és az egészségügyi beszerzéseké lényegében nem változott, míg a távközléssel, az üzemanyaggal és a papírárukkal kapcsolatos központosított közbeszerzés értékében emelkedés mutatható ki. A távközlési és az üzemanyag forgalom emelkedéséhez elsősorban a csatlakozások magas száma (500 önként csatlakozó intézmény) járult hozzá. (A központosított közbeszerzés hatálya alá tartozó intézményeken és szervezeteken kívül 2003-ban mintegy 1900 önkéntes csatlakozást kezdeményeztek.) A gépkocsik beszerzéseinek csökkenése pedig az állami gépkocsik cseréjének lassításával és a normatívák korszerűsítésének napirendre tűzésével hozhatók összefüggésbe.

Az MKGI becslései alapján a központosított közbeszerzés átlagban 14-20 %-os megtakarítást képes elérni a listaárhoz képest.

4. A közbeszerzési struktúra működésének fontos kérdése, vajon elérhető-e a nyilvános versenyeztetés által megtakarítás a közpénzek felhasználása során. A kérdés megválaszolását számos tényező nehezíti. Miként lehetne pontosan számba venni a közbeszerzési eljárásokkal kapcsolatban felmerült idő, munkaerő és dologi költség ráfordításokat, mivel és hogyan lehetne összehasonlítani az eljárás eredményeként kapott végösszeget, ha a „listaár” tipikusan nem tartalmazza a közbeszerzési eljárásban rendre megkövetelt, a teljesítéssel együtt járó és szigorú feltételek mentén megszabott járulékos szolgáltatásokat, stb. Így pontos kimutatás ismereteink szerint sem az Európai Unióban, sem máshol nem létezik. A Közbeszerzések Tanácsa álláspontja szerint azokban a beszerzési eljárásokban, amelyekben a verseny nyilvános, tisztességes és egyenlő feltételek mellett zajlik, továbbá a piaci oldal is elfogadja és tiszteletben tartja ezeket a szabályokat, feltehetően megtakarítás érhető el. Megalapozottnak tartjuk azt az általános megállapítást, hogy **amennyiben a közbeszerzés a törvény előírásai szerint bonyolódik le, a tisztességes verseny kínálta előnyök az alacsonyabb árak és a jobb minőség révén közvetlen megtakarítás formájában is jelentkeznek**.

A közbeszerzési törvény alkalmazása és a jogalkotói célkitűzések teljesülése további előnyökkel jár. **A törvény szerinti eljárásrend** ugyanis **hozzájárul a korrupciós kockázatok és a korrupcióval együtt járó költségnövelő tényezők mérsékléséhez, növeli a közbizalmat az állami intézményrendszer működése iránt és a megrendelések versenyeztetése útján élénkíti a gazdaságot.**

2003-ban átlagosan 6,9 vállalkozás nyújtott be ajánlatot egy eljárásban (az átlagot tekintve 2001-ben 5,4, 2002-ban 8,3 ajánlat érkezett be eljárásonként), így a **beszerzések hatékonysága tekintetében alapvető kritériumnak tekintett verseny továbbra is megfelelő szinten volt kimutatható.**

5. **A kis- és középvállalkozásoknak a közbeszerzési eljárásokban való sikeres részvételéhez az egészséges gazdaságszervezet kialakítása és a nemzeti versenyképesség javítása szempontjából kiemelkedő érdek fűződik.**

A statisztikai adatok szerint Magyarországon a kis- és középvállalkozások az eljárások számát tekintve a 2002. évihez hasonló arányban (2002-ben 65,6 %, a beszámolási időszakban 64,9 %) nyertek el közbeszerzési szerződéseket. Az eljárások értékét tekintve ugyanakkor részesedésük jelentősen, mintegy 7,3 %-kal nőtt. Ez esetben sem lehet természetesen figyelmen kívül hagyni, hogy a 2002. évi arányokat nagymértékben befolyásolták az autópálya beszerzések, amelyeket nem az ezen vállalati besorolási körbe tartozó ajánlattevők nyertek el.

	2002. év				**2003. év**			
kis- és középvállalkozások a közbeszerzési eljárásokban	eljárásszám		Érték		eljárásszám		érték	
	db	%	millió Ft	%	db	%	millió Ft	%
	2788	65,71	376.472	46,79	2445	64,91	302.002	54,09
Országos összes	***4243***	***100,00***	***804.643***	***100,00***	***3767***	***100,00***	***558.352***	***100,00***

Az Európai Unió, illetve az egyes tagállamok is számos intézkedést hoznak azért, hogy a kis- és középvállalkozások eredményes részvételét elősegítsék. A közösségi szabályozás – és ezzel összhangban az új magyar közbeszerzési törvény – ugyanakkor nem ad közvetlenül lehetőséget arra, hogy e vállalkozások a közbeszerzési eljárásokban pozitív diszkriminációban részesüljenek.

Az Európai Unióban e tárgykörben 2003-ban készült tanulmány kimutatásai szerint az összes bejegyzett vállalkozás több mint 99 %-a minősül az alkalmazott besorolás értelmében mikro-, kis- és középvállalkozásnak, és mindösszesen az európai uniós szinten meghirdetett közbeszerzések 78 %-át nyerik el. Ugyanakkor a nagyvállalkozások kevesebb, mint 1 %-os részarányuk ellenére is a közbeszerzések 21,1 %-ában szerepelnek sikeresen. Közösségi szinten a részvételi arány 65 %-tól (Egyesült Királyság) 92 %-ig (Luxemburg) változik. A tanulmány megállapításai szerint a nemzeti különbségek a gazdaság – és ennek megfelelően a beruházások nagyságával is – jelentősen összefüggenek. Uniós szinten a kis- és középvállalkozások sikeres részvétele akadályaiként az alkalmassági előírások magas szintjét, az ajánlatok összeállításának jelentős költségeit, továbbá az információ-hiányt azonosították.

A tagállami tapasztalatok szerint a sikeres részvételt elsősorban a közbeszerzési szabályok következetes érvényre juttatása (elsősorban az eljárások meghirdetése), az eljárások standardizálása, a kis- és középvállalkozásoknak szervezett képzések, a nagy értékű közbeszerzéseknek több közbeszerzési eljárásban való meghirdetése (ez Németországban pl. kötelező, amennyiben azt a beszerzés jellege lehetővé teszi), a keret-megállapodások (illetőleg a központosított közbeszerzési eljárások) mellőzése, esetleg tiltása (például a német gyakorlat szerint), továbbá a kis- és középvállalkozások közötti együttműködési formák, csoportok kialakulásának támogatása (az Egyesült Királyságban különösen erre törekszenek) segíthetik elő.

6. A **külföldi székhelyű ajánlattevők** 2003-ban 163 közbeszerzési eljárást nyertek meg (az összes eljárás 4,3 %-át) 36,1 milliárd forint értékben, ami a közbeszerzések összértékének 6,5 %-át jelenti. Mind a **megnyert eljárások számát, mind pedig összértékét tekintve növekedés tapasztalható 2002. évhez képest.** (A 2002. évi hasonló adatok: 144 megnyert eljárás, mely az összes eljárás 3,4 %-a, illetve 27, 5 milliárd Ft, mely a teljes volumen szintén 3,4 %-a.)

A külföldi nyertes ajánlattevők székhely szerinti megoszlása sem változott számottevően 2003-ban. Továbbra is 80 %-ot jóval meghaladó mértékben részesedtek az EU tagállamokban bejegyzett vállalkozások (az eljárások száma alapján 83,4 %, értéke szerint 88 %), más államok (CEFTA, EFTA, egyéb) ajánlattevőinek részesedése változatlanul csekély.

2004-től várhatóan nőni fog a külföldi székhelyű cégek részvétele a hazai közbeszerzési eljárásokban, ugyanis a közösségi értékhatárt elérő vagy meghaladó értékű beszerzésekkel kapcsolatos hirdetmények (vagy legalábbis azok kivonata) az Európai Unió valamennyi hivatalos nyelvén megjelenik majd az Európai Unió Hivatalos Lapjában. Ezáltal a beszerzések jóval szélesebb körben és egyszerűbben válnak hozzáférhetővé a potenciális ajánlattevők számára. Az európai uniós tagság következtében a belső piacon azonos feltételek mellett indulhat valamennyi tagország ajánlattevője, illetve a GPA-hez történő csatlakozást követően számos tengerentúli országban (pl. az USA-ban, Kanadában, Japánban, stb.) bejegyzett vállalkozás is.

Ugyanakkor **a GPA-csatlakozás révén a hazai ajánlattevők számára is megnyílik a lehetőség, hogy az eddigieknél nagyobb közbeszerzési piacon vehessenek részt a közbeszerzési eljárásokban nemzeti elbánásban részesülve.**

7. A Közbeszerzések Tanácsa a korrupció-ellenes küzdelem egyik legfőbb eszközének tekinti a közbeszerzési törvény következetes betartatását.

Az állami megrendelések jellegükből adódóan magukban hordják a korrupció kockázatát. Éppen ezért e káros társadalmi jelenség mérséklésére az állami és a magánszféra kapcsolatrendszerében összehangolt cselekvésekre van szükség. A beszerzések során felmerülő korrupt gyakorlat visszaszorítása elképzelhetetlen közbeszerzési szabályozás nélkül, ugyanakkor önmagában a nyilvános versenyeztetés eszközrendszere csak részben lehet sikeres a probléma kezelésében.

A közbeszerzési törvény ahhoz tud hozzájárulni, hogy egyrészt a visszaélések felszínre kerülhessenek, másrészt a maga kényszerítő jogi eszközeivel az eljárás valamennyi pontján megnehezítse ezek felmerülését. Elvetendő tehát az a megközelítés, amely magában a közbeszerzési szabályozás létében látja a korrupció lehetőségét. A Tanács álláspontja szerint a nagyobb számú nyilvánosságra kerülő visszaélés nem szükségszerűen azonos a korrupció növekedésével e területen. **Feltételezhető ugyanis, hogy a nagyobb átláthatóságot eredményező szabályozás eredményezi ezek nagyobb arányú felszínre kerülését, ami – hosszabb távon javulást eredményező – folyamat első lépését jelenti.**

Mind a régi, mind az új közbeszerzési törvény rendszerében az eljárások lefolytatásának részletes szabályai biztosítják, hogy a nyilvánosság és az átláthatóság érvényesüljön, ami viszont a korrupció elleni küzdelem leghatékonyabb eszköze. A hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárásokat leszámítva az eljárásokat nyilvánosan kell meghirdetni.

Minden résztvevő nyilvános tájékoztatást kap a pályázatokat (részvételi jelentkezéseket, illetve ajánlatokat) érintő lényeges döntésekről, a bontás és az eredményhirdetés nyilvános, amely utóbbin az ajánlattevők kellő részletességű információhoz juthatnak a tenderek elbírálását, illetőleg a konkurens ajánlatok tartalmát illetően. Szinte valamennyi eljárási cselekményről jegyzőkönyvet kell készíteni, a megkötött szerződés tartalma közérdekű adatnak minősül, vagyis bármely érdekelt számára hozzáférhető.

A közbeszerzési eljárással kapcsolatban hozott ajánlatkérői döntések kivétel nélkül megtámadhatók és jogorvoslati eljárás kezdeményezhető ellenük a Közbeszerzési Döntőbizottságnál. A hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárásokban – melyek esetében a nyilvánosság és az átláthatóság foka korlátozottabb – pedig a Döntőbizottság elnöke gyakorol kontrollt az eljárások jogszerű megválasztása felett.

Bizonyos értelemben a Közbeszerzési Értesítő Szerkesztőbizottsága is ellenőrzi az eljárások törvényességét, a megküldött hirdetményeket ugyanis megvizsgálja abból a szempontból, hogy azok összeegyeztethetők-e a közbeszerzésekkel kapcsolatos jogszabályokkal. Jogsértés vélelmezése esetén pedig értesíti a Tanács tagjait, akik hivatalból jogosultak eljárást kezdeményezni.

Mindezeket egybevetve megállapítható, hogy **a hazai közbeszerzési törvény az alapelvek biztosítása érdekében a közösségi irányelvekben írtaknál részletesebb szabályokat tartalmaz.**

A Kbt. összeférhetetlenségi szabályai is hozzájárulnak ahhoz, hogy az eljárás lebonyolítására a tisztességes verseny és az esélyegyenlőség elve mentén kerüljön sor és ne nyíljon esély az elbírálás befolyásolására. A Közbeszerzési Döntőbizottság különös hangsúlyt fektet a jogorvoslati eljárások során az összeférhetetlenségi körülmények vizsgálatára és az esélyegyenlőség következetes betartásának számon kérésére.

Az új törvény tovább erősíti a Közbeszerzések Tanácsa hatáskörét a közbeszerzések ellenőrzése terén. A jogsértő magatartások a szerződések teljesítése során is jelentkezhetnek, ezért az ajánlatkérőknek meghatározott minta szerint hirdetményt kell közzétenniük a szerződések teljesítéséről, illetve módosításáról. A Tanács a szerződések alapjául szolgáló eljárásról közzétett hirdetmények, továbbá a szerződés teljesítéséről és módosításáról szóló tájékoztatás birtokában a jogsértés vélelme esetén értesíti az ellenőrzés lefolytatására illetékességgel rendelkező szerveket.

A közbeszerzési törvény eddigi módosításai, illetve az új törvény megalkotása a jogharmonizációs kötelezettség teljesítése mellett arra is irányultak, hogy a gyakorlatban felhalmozott tapasztalatokat a korrupciós kockázatok mérséklése érdekében hasznosítsák és a szabályozás szerves részévé tegyék. A közbeszerzési eljárások folyamatában megvalósuló, a Tanács, illetve a Döntőbizottság részére biztosított ellenőrzési jogosítványok mellett a Tanács a folyamatba épített belső ellenőrzés formáinak erősítését szorgalmazza.

Az Állami Számvevőszék vizsgálatai alapján megállapítható, hogy sem az eljárások dokumentáltsága, sem a felelősségi körök egyértelmű tisztázása nem érte el azt a kívánatos szintet, mely a hatékony belső ellenőrzés alapfeltétele. A belső ellenőrzés hiányosságait a Döntőbizottság tapasztalatai is alátámasztották. Az új törvény az e téren tapasztalt hiányosságok megszüntetése érdekében egyértelmű rendelkezéseket fogalmazott meg.

A korrupció elleni küzdelem nem nélkülözheti a jogalkalmazói szemlélet és a társadalmi hozzáállás megváltoztatását sem, mely tekintetében az oktatás és a képzés erősítése kap kiemelt szerepet. A szabályozás új eleme, hogy 2005. január 1-jétől az Európai Uniós közbeszerzési értékhatárokat elérő vagy meghaladó értékű eljárásokba kötelező lesz bevonni hivatalos közbeszerzési tanácsadót.

8. **Az elektronikus közbeszerzés** hazai megteremtése terén a 2003. év sem hozott előrelépést.

A Tanácsnak a nemzetközi fórumokon szerzett tapasztalatai alapján **az elektronikus közbeszerzés egyes uniós tagállamokban működő formái jelentős eltéréseket mutatnak.** Különböző kormányzati szervek, vagy ezek által működtetett társaságok bizonyos intézményi körben jogosultak olyan eljárások lefolytatására, amelyekben egyes – a közbeszerzési eljárások folyamatához kapcsolódó – cselekmények elektronikus formában valósulnak meg (pl. a hirdetmények elektronikus feladása és közzététele, az ajánlat benyújtásának vagy a tenderdokumentáció megküldésének elektronikus lehetősége, elektronikus piactér kialakítása, különböző elektronikus aukciós technikák alkalmazása, elektronikus számlázás, stb.). **Az Európai Unió új közbeszerzési irányelvei e meglévő megoldások alapulvételével, illetve a közös minimumszabályok rögzítésének igényével fogalmaztak meg olyan új intézményeket, mint az elektronikus aukció, vagy a dinamikus beszerzési rendszer.**

Az alapvető követelmények átültetésében azonban nagy teret kaptak a tagállamok: ők jogosultak meghatározni, hogy mely szervezet és milyen körben jogosult elektronikus technikákat alkalmazni, ennek milyen hardver és szoftver környezetben, milyen biztonsági előírások mellett kell bonyolódnia, stb.

A Közbeszerzések Tanácsa véleménye szerint tartani lehet attól, hogy amennyiben a Közbeszerzési Tanácsadó Bizottság mellett működő Elektronikus Munkacsoport tevékenysége nem hoz eredményt az elektronikus beszerzések bonyolítása feltételeinek meghatározásában, egységesítésében, úgy a 25 tagországot magába foglaló Unióban az egységes európai közbeszerzési piac megteremtése, illetőleg fenntartása veszélybe kerülhet.

Mivel ez nyilvánvalóan ellentétes a Közösség célkitűzéseivel, várhatóan további lépésekre lesz szükség uniós szinten, akár jogalkotás formájában is. (Az Unióban felállított elektronikus munkacsoport már 2003. óta rendszeresen ülésezik, és a Belső Piaci Stratégia értelmében az Európai Bizottság akcióprogram köztételére készül az elektronikus közbeszerzés témakörében.)

A Közbeszerzések Tanácsa 2003-ban önálló fejlesztés eredményeként olyan kommunikációs rendszert (ún. elektronikus adatcsere központot) **hozott létre, amely** a Közbeszerzési Értesítő Szerkesztőbizottságának iktatóprogramjára épülve **lehetővé teszi** a regisztrált felhasználók számára a **közbeszerzési eljárásokkal kapcsolatos hirdetmények elektronikus megküldését,** illetve a hirdetményekkel összefüggő esetleges hiánypótlás elektronikus úton történő lebonyolítását. A rendszert a Tanács azzal a céllal építette ki, hogy 2004. május 1-jét követően megfeleljen az új Kbt. támasztotta törvényi előírásoknak, és a hirdetményeket elektronikus úton megküldő ajánlatkérők jelentős határidő kedvezményben részesüljenek a közzététel során. **A Tanács a következő lépcsőben a közzététel elektronikussá tételét, azaz a Közbeszerzési Értesítő elektronikus változatának kialakítását tervezi.** Ezekben a fejlesztésekben a Tanács csak a már meglévő struktúrákra és jogi előírásokra tud tekintettel lenni, így az elektronikus közbeszerzés kialakításának hazai késedelme miatt az elektronikus közbeszerzés rendszerében kell biztosítani azokat az informatikai kapcsolódási pontokat, amelyek a Tanács hatáskörébe utalt hirdetményi rendszer működtetése és a közbeszerzési eljárások elektronikus úton történő lebonyolítása során merülnek fel. A Közbeszerzések Tanácsa természetesen kész a szakmai együttműködésre az érintettekkel e kapcsolódási pontok kialakítását illetően.

II.

A Közbeszerzések Tanácsának tevékenysége a beszámolási időszakban

A Közbeszerzések Tanácsa feladat- és hatáskörét a beszámolási időszakban az 1995. évi XL. törvény 15. §-a határozta meg. Ennek alapján 2003. folyamán a Tanács a következőket végezte el.

1. Jogszabályok módosításának kezdeményezése, illetve jogszabály-tervezetek véleményezése

a) Az Európai Unió közbeszerzési irányelveivel történő teljes összeegyeztethetőség megteremtése érdekében még 2002. év során megindult az Igazságügyi Minisztériumban a jogalkotási munka. **A Tanács a 2002. évi beszámolójában részletesen kifejtette álláspontját a készülő törvény koncepcionális kérdéseit illetően, illetve utalt az igazságügyi tárcával folytatott rendszeres egyeztetésekre.**

A törvénytervezet első változatát a Tanács rendkívüli ülés keretében vitatta meg. Állást foglalt a Tanács számára előírt új feladatokkal, a Közbeszerzési Értesítő kiadásával, a szerződések teljesítésének ellenőrzésével, illetve a Tanács oktatási tevékenységével kapcsolatos kérdésekben. A Titkárság munkatársai az előkészítés során rendszeresen részt vettek a két-, illetve többoldalú egyeztetéseken.

A törvény elfogadását követő időszak legfontosabb feladata az, hogy a szabályok alkalmazása, a közbeszerzési eljárások lebonyolítása terén is teljes mértékben biztosítsuk a közösségi normákkal való konformitást. E tekintetben biztató, hogy mind a Bizottság éves értékelése, mind a speciálisan a közbeszerzési rendszer működőképességének feltárására felkért OECD/ SIGMA jelentése pozitívan értékeli a meglévő intézményi felépítést. Mindkét dokumentum megállapította továbbá, hogy a csatlakozást követően nem látják akadályát a közösségi előírások betartásának.

b) A Magyar Köztársaság 2003. évi költségvetéséről szóló 2002. évi LXII. törvény a 2003. évre irányadó közbeszerzési értékhatárok meghatározásán túl néhány ponton módosította a Kbt.-t. E kiigazítások a Tanács költségvetési elszámolási rendjét, illetve a bíróság közbeszerzési ügyben hozott határozata felülvizsgálatának lehetőségét érintették.

c) A Kormány „üvegzseb” programja keretében a közpénzek felhasználásával, a köztulajdon használatának nyilvánosságával, átláthatóbbá tételével és ellenőrzésének bővítésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2003. évi XXIV. törvény hajtott végre további módosításokat a közbeszerzési törvényen. A jogszabály egyrészt közösségi jogharmonizációs céllal (az ún. közjogi szervezet közösségi jogi definíciójának implementálásával) kibővítette a Kbt. alanyi hatályát azon gazdálkodó szervezetekre, amelyek létesítő okiratuk szerint jogszabályban meghatározott állami vagy önkormányzati feladatot látnak el, feltéve, hogy valamely, a törvényben meghatározott szervezet (nevezetesen az államháztartás alrendszerei közé tartozó szervezet, továbbá köztestület, közalapítvány, illetve az ÁPV Rt.) irányítási jogokat gyakorol felettük, vagy működésüket többségben állami vagy önkormányzati költségvetésből finanszírozzák. Az üvegzseb törvény másrészt kiegészítette a Kbt.-nek a közbeszerzési eljárás alapján kötött szerződés nyilvánosságára vonatkozó rendelkezését. Bár az alanyi hatály bővítése a jogalkalmazásban némi bizonytalanságot eredményezett, összességében elősegítette annak a törvényi előírásnak az érvényesülését, miszerint a közpénzek elköltésének átlátható, nyilvános versenyeztetésen kell alapulnia. A Tanács alapvetően mindkét módosítási javaslattal egyetértett.

d) Az általános forgalmi adó nélkül számított közbeszerzési értékhatárokat 2003-ban a 2003. évre szóló költségvetési törvény határozta meg, ezek a következők voltak:

- árubeszerzés esetén:	20 millió Ft,
- építési beruházás esetén:	40 millió Ft,
- szolgáltatás megrendelése esetén:	10 millió Ft,
- építési beruházás esetén a Kbt. 42. §-ának (3) bekezdése szerinti előminősítési eljárás lefolytatásának kötelezettsége tekintetében:	240 millió Ft

e) A Kbt. 15. § (1) bekezdés b) pontja értelmében a Közbeszerzések Tanácsa feladat- és hatáskörébe tartozik a közbeszerzésekkel és a Tanács működésével kapcsolatos jogszabálytervezetek véleményezése.

E rendelkezés a Közbeszerzések Tanácsa tárcákhoz intézett ismételt megkeresései ellenére 2003-ban sem érvényesült maradéktalanul. Több esetben nem küldték meg a közbeszerzéseket is érintő kormányrendelet- és miniszteri rendelet-tervezeteket véleményezésre.

2. Ajánlások kibocsátása, állásfoglalások készítése

a) A Közbeszerzések Tanácsa a Kbt. 15. § (1) bekezdés c) pontja alapján a közbeszerzéssel kapcsolatos jogszabályok keretei között, azok végrehajtását elősegítő ajánlásokat készíthet.

A Tanács 2003-ban két új ajánlást tett közzé az egységes joggyakorlat előmozdítása érdekében.

Az **1/2003. (K. É. 8.) számú ajánlás** *a szerződés teljesítésére alkalmatlanná minősítési szempontok meghatározása* körében nyújtott eligazítást. A közbeszerzési eljárásokban fontos érdek fűződik ahhoz, hogy az ajánlatkérő a szerződés teljesítésével kizárólag olyan ajánlattevőt bízzon meg, aki rendelkezik az ehhez szükséges pénzügyi-, gazdasági- és műszaki háttérrel. Az ajánlatkérőknek így a konkrét közbeszerzési eljárásban átgondolt, objektív és egyértelmű feltételrendszer alapján kell vizsgálniuk az ajánlattevők (alvállalkozók) alkalmasságát. Másrészről a Tanács felhívta a figyelmet arra, hogy az alkalmassági előírásoknak minden esetben az adott beszerzéshez kell igazodniuk, és minden egyes alkalmassági szemponttal összefüggésben meg kell határozniuk, hogy mely körülmények megléte, hiánya vagy fogyatékossága alapozza meg az alkalmatlanná minősítést.

A Közbeszerzések Tanácsa észlelte továbbá, hogy az ajánlattevők az élesedő versenyhelyzetben esetenként a verseny tisztaságát, az általánosan elfogadott szakmai és etikai szabályokat sértő kötelezettségeket vállalnak. A tapasztalatok azt mutatták, hogy az irreális megajánlások torzították a pályázatok elbírálását, s így az eljárás eredményét. A Közbeszerzések Tanácsa **2/2003. számon (K.É. 23.) ajánlást** tett közzé *az irreális kötelezettségvállalásokat tartalmazó ajánlatokkal összefüggő kérdésekről*, amelyben megjelölte a probléma megelőzésének lehetséges eszközeit az ajánlatkérők oldaláról, és emellett felhívta az ajánlattevőket arra, hogy az eljárás eredményességének elősegítése érdekében a részszempontok (alszempontok) körében értékelendő megajánlásaikat a verseny tisztaságának tiszteletben tartásával, az általánosan elfogadott szakmai szokásoknak, továbbá az esetleges etikai szabályoknak megfelelően tegyék meg, és ne vállaljanak irreális kötelezettségeket.

b) **A Közbeszerzések Tanácsa elnöke 2003. évben is tájékoztatókat tett közzé a Közbeszerzési Értesítőben a közbeszerzésekkel kapcsolatos gyakorlati tudnivalókról.**

2003-ban az elnöki tájékoztatók az alábbi kérdésekben adtak eligazítást: a 2003. évi közbeszerzési értékhatárokról, a közbeszerzési eljárásokban a Kbt. 46. §-a alapján kötelezően csatolandó hatósági igazolásokról, a személy- és vagyonvédelmi tevékenységgel összefüggő közbeszerzési eljárásokról, valamint a Kbt. 5. számú melléklete szerinti összegezés elkészítéséről.

A Tanács ajánlásai és az elnöki tájékoztatók negyedévente megjelennek a Közbeszerzési Értesítőben, továbbá folyamatosan és térítésmentesen hozzáférhetők a Tanács Internetes honlapján.

c) **A közbeszerzések résztvevői 2003-ban mintegy 250 esetben fordultak írásbeli megkereséssel a Tanács Titkárságához** a törvénnyel kapcsolatban felmerülő jogalkalmazási problémákkal.

Továbbra is tapasztalható, hogy a közbeszerzési eljárások résztvevői konkrét ügyekben kérik a Titkárság véleményét, legtöbbször azzal a szándékkal, hogy felelősségüket áthárítsák. A Titkárság ezért minden esetben felhívja a jogalkalmazók figyelmét arra, hogy nincs lehetősége konkrét ügyekkel kapcsolatos jogértelmezési kérdésekben állást foglalni, kizárólag általános jogalkalmazási problémákban adhat kötelező erővel nem rendelkező szakmai tanácsot. Mindazonáltal a megkeresések nagy száma arra enged következtetni, hogy a közbeszerzési eljárások jogszerű lebonyolítása érdekében változatlanul igény mutatkozik ilyen jellegű segítségnyújtásra. Ún. „help-desk” funkció ellátására az Európai Unió által is elismerten szükség van.

Az írásbeli állásfoglalás-kérések gyakran irányulnak az adott tárgykör Kbt. hatálya alá tartozásának megítélésére. Különösen az összetett üzemeltetési és finanszírozási konstrukciók esetén, valamint a részben vagy egészben támogatásból megvalósuló beszerzések tekintetében gyakoriak az értelmezési kérdések. Visszatérő probléma, hogy egy adott önkormányzat közbeszerzési eljárás lefolytatása nélkül átadhatja-e feladatai ellátását más szervezetnek, illetve a törvény hatálya alól kivételt képező beszerzések gyakran vetnek fel értelmezési nehézségeket. Problémaként jelölhető meg az új piacra lépők alkalmasságának megítélése, valamint az egyes eljárás-típusok alkalmazhatósága.

Szinte már hagyományosnak tekinthető kérdés egy adott beszerzéssel kapcsolatban az egybeszámítási szabályok tisztázása, valamint a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződés meghosszabbításának és módosításának lehetősége. Az új közbeszerzési törvény megalkotásának folyamán – az ismertté vált szövegtervezet alapján – egyre több megkeresés érintette az új jogintézményeket is.

3. A közbeszerzési eljárások alapján megkötött szerződések teljesítésének figyelemmel kísérése

A Kbt. 15. § (1) bekezdésének d) pontja értelmében a Közbeszerzések Tanácsa figyelemmel kíséri az eljárások alapján létrejött szerződések teljesítését.

Az új közbeszerzési törvény előkészítése során a Tanács számos egyeztetést folytatott az Igazságügyi Minisztériummal a szerződések teljesítésének és ellenőrzésének kérdéskörében. A végleges változat a **Tanács elképzeléseinek megfelelően rögzítette az ellenőrzés új formáját.** Eszerint a közbeszerzési eljárás alapján létrejött szerződés teljesítéséről és módosításáról meghatározott formában hirdetményt kell közzétenni, amely alapján a Tanács jogszabálysértés vélelmezése esetén az ellenőrzés lefolytatására illetékességgel rendelkező szervhez fordulhat. Az új Kbt. kifejezetten rögzíti, hogy a külön jogszabályban meghatározott illetékes ellenőrző szervek a közbeszerzési eljárásokat rendszeresen ellenőrzik.

Az új előírások az 1995. évi Kbt.-hez képest előrelépést jelentenek. A rendelkezések továbbá abba az irányba mutatnak, hogy minden ajánlatkérőnek ki kell alakítania a folyamatba épített, minden döntési fázisra kiterjedő belső ellenőrzés megfelelő formáit.

4. A minősített ajánlattevők jegyzékének összeállítása

A Kbt. 15. § (1) bekezdés d) pontja értelmében a Közbeszerzések Tanácsa évente közzéteszi a Közbeszerzési Értesítőben a Kbt. 65. § (1) bekezdés b) pontja szerinti meghívásos eljárás alapjául szolgáló minősített ajánlattevők jegyzékét.

A 2002. októberében kiírt pályázat alapján 206 vállalkozás került fel a minősített ajánlattevői jegyzékre, melyet a Tanács 2003. elején két ízben, a fő tevékenységi körök szerinti besorolásban is közzétett.

2003-ban a Tanács nem írt ki újabb pályázatot, tekintettel arra, hogy már a jogszabály-előkészítés folyamán ismertté vált, miszerint az új Kbt. – összhangban az Unió direktíváival – jelentős mértékben érinti a minősített ajánlattevői rendszert is.

Az 1995. évi Kbt. hatályba lépését követő évek tapasztalatait összegezve megállapítható, hogy a minősített ajánlattevői státusz – tekintettel arra, hogy az ajánlatkérők elvétve alkalmazták a meghívásos eljárásnak a Kbt. 65. § (1) bekezdés b) pontja szerinti változatát – inkább presztízs értékű volt.

Az új Kbt.-nek a minősített ajánlattevők jegyzéke összeállítására, vezetésére és a jogintézmény gyakorlati alkalmazhatóságára vonatkozó rendelkezései más alapokra helyezik magát az intézményt, így az ajánlattevők részéről fokozott érdeklődés várható.

5. A Közbeszerzési Értesítő kiadása

A Közbeszerzések Tanácsa 2003-ban is gondoskodott hivatalos lapja, a Közbeszerzési Értesítő heti rendszerességgel történő megjelentetéséről. Az **52 szám** összesen **13.560 oldalon** jelent meg a beszámolási időszakban. Míg a megelőző években az oldalszám folyamatosan emelkedett, a 2002. évi 14.600 oldalhoz képest ez a szám több mint 1000 oldallal kevesebbet jelent. A csökkenésben az eljárások számának visszaesésén túl szerepet játszottak a Tanácsnak a terjedelem csökkentésére hozott intézkedései is.

Az Értesítő előállítása – bár csökkenő mértékben – 2003-ban is veszteségesnek bizonyult, amit a közzétételi díjbevételek többletéből kellett finanszírozni. A veszteség kialakulása több okra vezethető vissza. Egyrészt évek óta folyamatosan csökken az értékesített példányok száma – elsősorban a térítésmentesen hozzáférhető Internetes megjelentetés következtében –, másrészt az előállítás költségei meghaladták az értékesítésből befolyt bevételeket. (Az éves előfizetési díj 72.500 Ft volt, míg az áruspéldányok ára minden héten az adott szám terjedelme szerint alakult.)

A lap kiadására kötött szerződés 2003. december 31-én lejárt. **A Tanács a 2004. január 1-jétől történő kiadására nyílt közbeszerzési eljárást írt ki, amit a Magyar Hivatalos Közlönykiadó nyert meg. Az Értesítő hetente háromszor jelenik meg,** az eddigi heti egyszeri megjelentetéssel szemben. Az új Kbt.-ben a közzétételre előírt határidők ugyanis csak a lap kiadásának ilyen rendszeressége mellett biztosíthatók.

A Közbeszerzések Tanácsa 1998. óta ingyenesen hozzáférhetővé teszi a Közbeszerzési Értesítőt honlapján, a www.kozbeszerzes.hu oldalon. Az érdeklődők 1998-ig visszamenően megtalálhatják a közbeszerzési hirdetményeket, továbbá a hatályos közbeszerzési szabályozást, a Közbeszerzések Tanácsa ajánlásait, a Tanács elnökének tájékoztatóit, a minősített ajánlattevők jegyzékét, a hirdetmények kitöltéséhez készített részletes kitöltési útmutatót, valamint a Tanács által 2000-ben elkészíttetett standard dokumentációs rendszert és eljárási irányelveket.

6. Közbeszerzési eljárásokban résztvevők oktatása, továbbképzése

A Kbt. 1995-től kezdődően a Közbeszerzések Tanácsa feladatkörébe utalta a közbeszerzési eljárásokban résztvevők oktatásának és továbbképzésének elősegítését. Ennek megfelelően a Tanács megalakulásától kezdve kiemelt figyelmet fordított a közbeszerzések szakmai színvonalának emelésére, összhangban a közbeszerzési eljárások résztvevőinek elvárásával.

A nemzetközi tapasztalatok alapján az oktatás és továbbképzés a közbeszerzési rendszer működése szempontjából nélkülözhetetlen eszköz. Megfelelő képzettségű szakemberekkel a közbeszerzés hatékonyabbá és olcsóbbá tehető, a jogszabályok nem kellő ismeretéből fakadó jogsértések elkerülhetővé válnak, számottevő mértékben csökkenthetők a korrupciós kockázatok.

2003-ban a **Tanács** – a Budapesti Gazdasági Főiskolával együttműködve – **folytatta a 2002-ben megkezdett tanfolyami jellegű képzését,** amely keretében a közbeszerzésekkel kapcsolatos elméleti és gyakorlati ismereteken kívül általános jogi-, gazdasági- és pénzügyi tárgyú oktatásban is részesültek a hallgatók. Az új Kbt. megalkotásával összefüggésben a munkatársak egyedi felkérések alapján rendszeresen vesznek részt előadóként közbeszerzési konferenciákon, konzultációkon és különböző képzéseken.

Az új Kbt. megváltoztatta a Közbeszerzések Tanácsa szerepét a hazai közbeszerzési oktatás tekintetében. A törvény vonatkozó szakasza értelmében **a Tanács felügyeli, koordinálja és elősegíti a közbeszerzési eljárásokban résztvevők oktatását és továbbképzését**.

Ez a hatáskör szorosan összefügg a jogszabály azon rendelkezésével, miszerint a **2005. január 1-jét követően** megkezdett, az **Európai Uniós értékhatárokat elérő vagy meghaladó értékű közbeszerezési eljárásokba kötelezően be kell vonni hivatalos közbeszerzési tanácsadót**.

Ehhez ki kell alakítani a hivatalos közbeszerzési tanácsadóvá válás feltételeit, és az ezzel összefüggő képzést.

7. Kapcsolattartás más államok közbeszerzési szervezeteivel és a nemzetközi szervezetekkel

Az Európai Unióhoz történő csatlakozási folyamat előrehaladtával a Közbeszerzések Tanácsa nemzetközi kapcsolattartása is intenzívebbé vált. A szervezet részt vett az Európai Unió Tanácsa mellett működő Közbeszerzési Munkacsoport ülésein, ahol a közbeszerzési irányelvek felülvizsgálatával kapcsolatos szakmai szintű egyeztetés folyt. A Tanács munkatársai 2002. májusa óta megfigyelőként folyamatosan jelen vannak a **Közbeszerzési Tanácsadó Bizottság** ülésein, melynek működése az Unió közbeszerzési politikájának széles spektrumát fogja át. A Tanácsadó Bizottság is rendszeresen foglalkozott az új közösségi közbeszerzési normákkal, de tevékenységéből adódóan megvitatta az irányelvek végrehajtásának tagállami tapasztalatait, a közbeszerzések uniós szintű statisztikáit, illetve napirendjén szerepeltek az adatszolgáltatási fegyelem hiányosságai, valamint a Közösség harmadik államokkal szemben fennálló közbeszerzési vetületű kapcsolatai is. Itt elsősorban a WTO Kormányzati Beszerzésekről szóló Megállapodás felülvizsgálata volt állandó napirendi téma, s ezzel párhuzamosan az Unióhoz csatlakozó országok egyidejű belépése a GPA-be. (A GPA-hez történő zökkenőmentes csatlakozás a magyar vállalkozások számára megteremti a jogi lehetőségét annak, hogy a tengerentúli – USA, Kanada, Japán, stb. – közbeszerzési eljárásokban 2004. május 1-jét követően hátrányos megkülönböztetés nélkül elindulhassanak.)

A Tanácsadó Bizottság mellett az **ún. Elektronikus Munkacsoport** is rendszeresen ülésezett, melyen a Tanács megfigyelőként szintén jelen volt. Bár a munkacsoport jelentős eredményeket az Uniós szintű elektronikus közbeszerzés megteremtésében idáig nem tudott felmutatni, az e-közbeszerzés hazai megteremése tekintetében lényeges információkhoz juthattunk.

A Tanácsadó Bizottság üléseit rendszerint az Európai Bizottság Belső-piaci Főigazgatósága által a csatlakozó országok számára szervezett informális tanácskozás követte. A megbeszéléseken a harmonizált közbeszerzési szabályok megalkotásán, a jogalkotás aktuális helyzetének ismertetésén, illetve a folyamat sürgetésén volt a hangsúly. A nemzeti szabályok elfogadását követően a végrehajtás és az intézményi kapacitás kérdései kerültek előtérbe.

2003-ban az **OECD/SIGMA** az Európai Bizottság megbízásából átfogó tanulmányt készített a csatlakozó országok közbeszerzési rendszeréről, mely az Európai Bizottság éves monitoring jelentésének hátteréül szolgált. Az elkészült jelentés alapvetően pozitívan értékeli a magyar közbeszerzési rendszert, kiemelve, hogy a csatlakozást követően vélhetően nem okoz problémát a közösségi acquis támasztotta követelményeknek megfelelni.

Szintén 2003. elején került megrendezésre Koppenhágában az ún. **Közbeszerzési Hálózat (PPN)** első ülése, melynek célja a határokat átlépő közbeszerzésekkel kapcsolatos problémák informális, ugyanakkor gyors és hatékony kiküszöbölése. A Hálózat ehhez oly módon kíván hozzájárulni, hogy amennyiben két vagy több országot érintő jogvita merül fel, a Hálózatban résztvevő szervezetek/személyek (kontaktpontok) – mintegy informális jogorvoslati eljárás keretében – közvetlenül egymással lépnek kapcsolatba a probléma orvoslása érdekében. Ezzel elkerülhetővé válik a számos országban költséges és időigényes formális jogorvoslat igénybe vétele. A Közbeszerzési Hálózat továbbá fórumot teremt az egyes országok közötti két- vagy többoldalú tapasztalatcserére, a gyakorlatban felmerülő elvi kérdések megvitatására.

A Tanács 2003-ban is rendszeres vélemény cserét folytatott a térség országainak társ-szervezeteivel, köztük elsősorban a cseh és a szlovák közbeszerzési hivatalokkal. A Közbeszerzések Tanácsát számos az Európai Unióhoz velünk egyidőben csatlakozó ország (pl. Észtország, Lettország) kereste meg a magyarországi struktúra bemutatása végett, illetve Bulgáriából és Romániából is jelezték érdeklődésüket a közbeszerzési rendszer iránt.

A Közbeszerzések Tanácsa – az Igazságügyi Minisztériummal együttműködve – 2003-ban is felülvizsgálta és aktualizálta az Európai Unió Közösségi vívmányainak (acquis communautaire) átvételéről szóló Nemzeti Program (ANP) „Közbeszerzés” című fejezetét és beszámolót készített az ANP 2002. évi feladatainak végrehajtásáról.

8. A Közbeszerzési Értesítőben megjelenő hirdetmények vizsgálata kapcsán indított jogorvoslati eljárások

A Közbeszerzések Tanácsa jogosult a Közbeszerzési Értesítőben megjelenő hirdetmények vizsgálatával összefüggésben jogorvoslati eljárás kezdeményezésére az erre kidolgozott eljárásrend alapján.

Ennek megfelelően, amennyiben a Szerkesztőbizottság a hirdetmény vizsgálata kapcsán a közbeszerzésekkel kapcsolatos jogszabályok megsértését észleli, hiánypótlásra szólítja fel az ajánlatkérőt (vagy a nevében eljáró képviselőjét). A hiánypótlás nem teljesítése esetén a hirdetmény megjegyzéssel jelenik meg a Közbeszerzési Értesítőben, illetve a Titkárság értesíti a Közbeszerzések Tanácsa tagjait a jogsértés vélelmezéséről és a jogorvoslati eljárás kezdeményezésének lehetőségéről.

2003-ban a Tanács tagjai a fenti eljárásrend alapján 14 esetben kezdeményeztek eljárást a Közbeszerzési Döntőbizottságánál a hirdetmény tartalmával összefüggésben. A korábbi éveknek megfelelően a kezdeményezések többsége az elbírálási szempontok kapcsán keletkezett. Az elbírálási módszerekről – az e téren tapasztalt nagyfokú bizonytalanság miatt – az új Kbt. értelmében a Közbeszerzések Tanácsa ajánlást ad ki.

9. A közbeszerzésekről szóló nyilvántartások vezetése

A Közbeszerzések Tanácsa a Kbt. 15. § (1) bekezdés l) pontja értelmében nyilvántartást vezet a közbeszerzésekről. **A Tanács a 2003. évre vonatkozó statisztikai kimutatásokat a Beszámolóhoz mellékeli.**

Az Unió közbeszerzési irányelvei is tartalmaznak rendelkezéseket az Európai Bizottságnak teljesítendő statisztikai adatszolgáltatással kapcsolatban. Ezen előírások a WTO/GPA szabályaiból eredően meglehetősen bonyolult adatgyűjtést várnak el a tagállamoktól, melynek azok nem minden esetben tesznek eleget. A jövőben ugyan várhatóan egyszerűsödni fog a statisztikai adatszolgáltatás rendszere, a Tanács mindenestre felkészült, hogy akár a jelenleg érvényben levő rendelkezéseknek megfelelően is képes legyen e feladat teljesítésére.

10. A Szervezet működésének feladatai

a) A **Közbeszerzések Tanácsa 2003-ban** az elfogadott munkatervnek megfelelően **hét rendes ülést**, **illetve** az új Kbt. tervezetének első változata megvitatására **egy rendkívüli ülést tartott** (a Kbt. évente legalább négy ülést irányoz elő).

A Tanács feladatainak ellátása érdekében tagjaiból álló állandó és ad hoc munkabizottságokat működtetett.

A Tanács 2003. év folyamán is megvizsgálta és korszerűsítette a működését érintő szabályzatait.

b) A Kbt. értelmében a Közbeszerzések Tanácsa állapítja meg a Közbeszerzési Döntőbizottság létszámát, illetve nevezi ki a közbeszerzési biztosokat.

A gyors jogorvoslat biztosítása és a csatlakozásra való felkészülés érdekében a **Döntőbizottság létszáma** 2 fővel nőtt, így **2003-ban 21 főt tett ki.**

c) Közbeszerzések Tanácsa 2003. március 27-i ülésén fogadta el a 2002. évi gazdálkodásáról szóló beszámolót és a 2003. évi elemi költségvetést.

2003-ban a Közbeszerzések Tanácsa költségvetésének támogatási előirányzata – a Nemzeti Programban 2003. évre előirányzott intézményfejlesztési feladatokra tekintettel, valamint a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény végrehajtásából adódóan – a 2002. évi 124,0 millió forinttal szemben 160,1 millió forintra növekedett.

Az így 736,5 millió forintra módosult működési kiadási előirányzatnak ez így is csupán 21,7 %-át jelentette, ennek megfelelően a működési költségek 63 %-át továbbra is saját bevételekből kellett biztosítani.

A bevételi előirányzat döntő részét a Közbeszerzési Értesítőben történő közzétételből származó díjbevétel képezte. Ebben a tekintetben sem módosult tehát a Tanács korábbi évekre is jellemző saját bevételi struktúrája. Emellett a Tanács bevételét képezi a Közbeszerzési Döntőbizottság által kiszabott birság 25 %-a, valamint a jogorvoslati eljárásokért fizetendő igazgatási-szolgáltatási díj is, amelyet a kérelmezők a Közbeszerzések Tanácsa Államkincstárnál vezetett számlájára fizetnek be.

A Tanács apparátusánál a teljes munkaidőben foglalkoztatottak létszáma 2003. év végén 65 fő volt.

III.

Közbeszerzési Döntőbizottság tevékenysége a beszámolási időszakban

1. Jogorvoslati eljárások

Az 1995. november 1-én hatályba lépett közbeszerzésekről szóló 1995. XL. törvény (továbbiakban: Kbt.) kiemelt céljai között megfogalmazásra került a közpénzek felhasználásának hatékonysága, áttekinthetősége, széles körű nyilvánossága, melyek teljesítésével Magyarországnak meg kell felelnie az európai megállapodás alapján fennálló jogharmonizációs kötelezettségének. A jogszabály a hatályba lépését követően több alkalommal módosult. A változások egyaránt érintették a törvény tárgyi és alanyi hatályát.

A 2003. június 9-én hatályba lépett legutóbbi törvénymódosítás jelentős előrelépés volt abban a tekintetben, hogy a törvény alanyi hatályát az un. közjogi szervezet fogalmával bővítette. További jelentős változásokat a közbeszerzések hazai szabályozásában a 2004. évben hatályba lépő új törvény hoz, amely iránt nagy várakozás érzékelhető a jogalkalmazók körében.

Tapasztalható, hogy a közbeszerzési piac folyamatosan növekszik, s emellett egyre élesebb a verseny. **A nyílt, széleskörű és tiszta versenyt biztosító közbeszerzési eljárások eredményeképpen csökken a jogszabálysértő magatartások kockázata**, ami végső soron hozzájárul a közpénzek takarékosabb felhasználásához.

A jogorvoslati eljárások száma 2001. évig növekedett, 2002. évben megkezdődött az eljárások számának csökkenése és ez a vizsgált időszakban tovább folytatódott. (2001. év: 830, 2002. év: 791, 2003. év: 693.) A csökkenés hátterében legalábbis részben az állhat, hogy 2003. évben mind a közbeszerzési eljárások száma, mind azok összértéke kisebb volt az előző évinél.

Összevetve a közbeszerzési eljárások számának 11%-os és a közbeszerzési eljárások értékének 30%-os csökkenésével, **a jogorvoslati eljárások számának 12%-os csökkenése teljes mértékben megfelel a közbeszerzési piac alakulásának.**

A jogorvoslati eljárások számának az elmúlt két évben tapasztalható csökkenése ellenére a 2003. évben lefolytatott jogorvoslati eljárások száma (693) még mindig jelentős.

A jogorvoslati eljárásokon belül a kérelemre indult eljárások száma szinte alig változott (2002. évi 577 kérelemhez képest 2003. évben 556 volt, 3,6%-al csökkent). Ennél némileg nagyobb arányban csökkent a hivatalból – részben a Közbeszerzések Tanácsának tagjai, részben a Döntőbizottság elnöke által – kezdeményezett eljárások száma.

A hivatalbóli kezdeményezések változatlanul több esetben a piaci szereplők „közérdekű" bejelentése nyomán történnek. Ennek oka feltehetően az igazgatási szolgáltatási díj megfizetése alól történő mentesülés szándéka, másrészt – érzékelhetően – az elkésettség miatt történő elutasítás elkerülése.

Kívánatos lenne azonban, **hogy a közbeszerzési eljárás résztvevői az őket ért vélt, vagy valós jogsérelem orvoslása érdekében haladéktalanul és közvetlenül forduljanak a Döntőbizottsághoz,** mert ezzel biztosítható a gyors és hatékony jogorvoslat, valamint a jogsértő helyzet megszüntetése.

Nagy számban (99 esetben, tehát az összes jogorvoslati eljárás 14,2 %-ában) indított hivatalból jogorvoslati eljárást a Döntőbizottság elnöke.

A hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárás megkezdésével egyidejűleg ajánlatkérőnek a Döntőbizottság elnöke számára tájékoztatást kell adni a választott eljárást megalapozó körülményekről, az eljárással kapcsolatos dokumentáció rendelkezésre bocsátása mellett. Továbbá meg kell küldenie az ajánlati felhívást is.
A Döntőbizottság elnöke a törvényben meghatározott jogvesztő határidőn belül akkor kezdeményezhet jogorvoslati eljárást, ha az ajánlatkérői adatszolgáltatás alapján feltételezhető a jogsértés.

A Döntőbizottság elnökéhez érkezett hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárások indításáról szóló tájékoztatók számának csökkenése folytatódott a 2003-as évben (2001-ben: 742, 2002-ben: 673, 2003-ban: 633). Az ily módon indult eljárások száma abból az okból is csökkent, hogy az ajánlatkérők a korábbi évek joggyakorlatát megismerve és elemezve többnyire jogkövető magatartást tanúsítanak, illetőleg részletes indokát adják az eljárásfajta alkalmazásának. A hiányos tájékoztatás ugyanis korábban sok esetben azzal járt, hogy a hivatalból történő eljárás megindításra került.

Az ajánlatkérők ezen a területen tanúsított magatartása arra tekintettel is változott, hogy **ma már számolnak a Döntőbizottság elnökéhez telepített szakmai kontrollal és ez egyre inkább jogkövető magatartásra ösztönzi őket.**

A Döntőbizottság elnöke által hivatalból kezdeményezett 99 jogorvoslati eljárásban 25 esetben (a jogviták 25,2 %-ában) került sor jogsértés megállapítására. Az ajánlati felhívás visszavonása miatt 34 alkalommal, további 38 esetben pedig jogsértés hiányában szűnt meg az eljárás.

A hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárások későbbi menetéről – tárgyalások lefolytatása, ajánlatok értékelése, eljárást lezáró döntés – a Döntőbizottság elnöke további információval nem rendelkezik arra vonatkozóan, hogy a közbeszerzési eljárás más mozzanatai a jogszabálynak megfelelőek voltak-e. Mindezekből az is következik, hogy **a hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárások jogszerűségének teljes körű vizsgálata ezen jogintézmény keretében továbbra sem lehetséges.** A hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárásokban is érkeznek viszont jogorvoslati kérelmek, így 2003-ban 18 esetben, ezen eljárások 50%-a jogsértés megállapításával zárult.

A hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárások körében magas az ajánlati felhívás visszavonása, vagy annak módosítása (kijavítása) miatt megszüntetett eljárások száma.

A Döntőbizottság elnöke által indított jogorvoslati eljárásokon belül az eljárás megszüntetésének viszonylag jelentős arányát az magyarázza, hogy az ajánlatkérők a jogvita során szembesülnek azzal, hogy az általuk választott, illetve folytatott hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárás jogszerűsége kétséges. Az ajánlatkérő számára a legtöbb esetben nyitva áll az a lehetőség, hogy a saját eljárását felülvizsgálja és a jogszerűség érdekében a szükséges intézkedést megtegye, amely lehet az ajánlati felhívás módosítása, illetőleg visszavonása is. Így lehetősége van arra, hogy ismételten átgondolja a beszerzési szándékait és a választott eljárásfajta jogszerűségét.

Az ajánlati felhívás visszavonására az esetek többségében azért is sor kerülhet, mert az ajánlatkérő a jogorvoslati eljárás megindulását követően, éppen arra tekintettel haladéktalanul intézkedik a reparációról. Ezzel kívánja elkerülni a jogszabálysértés megállapítását, valamint az azzal együtt járó szankció, a bírság alkalmazását is.

A hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárások jogalapját képező egyes esetkörök változatlanul jogértelmezési problémákat vetnek fel. A 2003. évben történt kisebb törvénymódosítás nem érintette ezeket, ilyen módon a rendkívüli sürgősség „vis maior” jellege, a bővítés, a kicserélés, a kizárólagos jogok konkrét meghatározása változatlanul nem a törvény rendelkezéseiben jelenik meg, hanem a joggyakorlatban.

A vizsgált időszakban a hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárásokban indult jogorvoslati eljárások tapasztalataként jelenik meg, hogy az ajánlatkérők a helyesen megválasztott eljárásfajta alkalmazása során több esetben nem megfelelően alkalmazzák a részletszabályokat illetően a törvény rendelkezéseit. Nem vizsgálják a jogszabály szerint az alkalmasságot, az ajánlatok elbírálásának szempontját nem a törvényben előírt módon határozzák meg. Ilyen esetekben a jogalap elfogadása mellett is jogszabálysértés megállapítására került sor.

a) Beszerzők szerint

A jogorvoslati eljárások beszerzők szerinti arányát vizsgálva megállapítható, hogy a kialakult tendenciák, illetve arányok megmaradtak, de az ehhez kapcsolódó számadatok kismértékben változtak.

Évek óta tapasztalható, hogy **a legtöbb jogvita az önkormányzatok és intézményeik közbeszerzési eljárása ellen indult.**

Az önkormányzatok és intézményeik közbeszerzési eljárása ellen benyújtott kérelmek száma 320 volt, aránya pedig az összes jogorvoslati eljáráshoz viszonyítva 46%, míg 2002. évben ez az arány 48% volt.
A jelentősebb volumenű építési beruházások (közműépítés és intézményrekonstrukció) ellen folyó jogorvoslati eljárások több esetben az eljárás egyes fázisaihoz kapcsolódnak, ismétlődnek. Jellemzően ezek két szakaszból álló előminősítéssel induló eljárások, melyek beszerzési értéke 240 millió forintot meghaladó. Ezeket az eljárásokat megkülönböztetett figyelem kíséri, ugyanakkor az ajánlattevők számára is fontosak tekintettel arra, hogy a közbeszerzési piacon való részesedésük függ az eljárásban való sikeres részvételüktől.
Az első jogviták már a felhívás és dokumentáció jogszerűségének vitatásával indulnak, majd a részvételi szakaszt lezáró döntéshez kapcsolódóan azok szintén megjelennek. Az ajánlati szakaszban többségében már az eljárást lezáró döntést támadják az ajánlattevők.
Nem egy esetben előfordul, hogy a Döntőbizottság által megsemmisített eljárást lezáró döntést követő ismételt döntéssel összefüggésben is jogorvoslati eljárás indul.

Változatlanul magas a központi költségvetési szervek ellen indult jogorvoslati eljárások száma. Az előző évi 122 esethez képest alig csökkent, 2003-ban 116 volt, amely az összes jogorvoslati eljárások 16,7%-át teszi ki.

Mind a két fentebb említett ajánlatkérői kör esetében megállapítható, hogy **szemléletbeli hiányosságok miatt az elengedhetetlenül fontos és nagy jelentőséggel bíró belső ellenőrzési rendszert nem építették ki a közpénzek elköltésének nyomon kísérésére, vagy amennyiben ilyennel rendelkeznek, a közbeszerzési eljárásokra nem helyeznek kellő hangsúlyt.**

Megállapítható, hogy nem vált általános gyakorlattá a közbeszerzés folyamatába beépülő, annak minden mozzanatára kiterjedő belső ellenőrzési folyamat.
Különösen hiányzik a közbeszerzési eljárás előkészítése időszakában a hatékony belső ellenőrzés, holott egy közbeszerzési eljárás sikeres, jogszerű lefolytatása az előkészítés feladatainak (az ajánlatkérő nevében eljáró személyek kiválasztása, összeférhetetlenség vizsgálata, a felhívás és dokumentáció elkészítésének összehangolása, stb.) szakszerű és jogszerű elvégzésétől nagymértékben függ.

Az említett ajánlatkérői kör jellemzően lebonyolítók igénybevételével folytatja az eljárását és gyakran abban a tévedésben van mindvégig, hogy a lebonyolító alkalmazása önmagában is biztosítja az eljárás szakszerűségét, illetve jogszerűségét.
Ugyanakkor tudatosítani kellene, hogy az ajánlatkérő felelőssége a lebonyolítók alkalmazása és annak tevékenysége körében is mindvégig megmarad és a belső ellenőrzésnek is ki kellene terjednie a közreműködők tevékenységének figyelemmel kísérésére is.

Az ajánlatkérők szemléletváltozására éppen abban a tekintetben volna szükség, hogy felismerjék a folyamatos belső ellenőrzés jelentőségét a közbeszerzési eljárásban, amelyet nem helyettesíthet a jogorvoslati eljárás keretében történő felülvizsgálat.

A ***közhasznú társaságok*** **elleni jogorvoslatok** az előző évhez **hasonló arányokat mutatnak,** a beszámolás évében 32 jogorvoslati eljárás folyt az előző évi 34-el szemben, aránya pedig 4,6 % az összes jogorvoslatokon belül.

Tovább csökkent az előző évihez képest a ***támogatásban részesített szervezetek*** **közbeszerzési eljárásai ellen folyó jogorvoslati eljárások száma.** A beszámolási időszakban mindössze 47 ilyen eljárás folyt, amely az összes jogorvoslati eljárásokon belül 6,8%-ot képviselt.

A támogatásban részesítetett szervezetekkel kapcsolatos jogorvoslati eljárások számának csökkenése nem amiatt következett be, hogy ezen eljárások jogszerűsége jelentősen javult volna.

Változatlanul tapasztalható, hogy a támogatottak nem élnek azzal a törvényi lehetőséggel, amely számukra biztosítja a közbeszerzési eljárás megindítását a támogatás elnyerését megelőzően. Többnyire megvárják a támogatások elnyeréséről szóló döntést, és a támogatás felhasználásának véghatáridejére tekintettel sok esetben vitatható tárgyalásos eljárás valamely formáját választják.

Emellett továbbra is jogalkalmazási nehézséget jelent az **ajánlatkérők** számára, hogy a **támogatásokat nyújtó szervezetek nem tartják szem előtt a közbeszerzési eljárások lefolytatására szükséges időtartamot** és a támogatás elnyeréséről szóló döntéseikben olyan rövid határidőket szabnak az ajánlatkérők számára, amelyre figyelemmel kényszerül a nyílt, vagy meghívásos eljárás helyett hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárást lefolytatni. Ezeknek a hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárásoknak a jogi megalapozottsága kétséges, és számos esetben vezet jogorvoslati eljárás megindításához.

b.) Eljárási típusok szerint

A Döntőbizottsághoz 2003. évben benyújtott **jogorvoslati kérelmek többsége a *nyílt, illetve az előminősítéses eljárások* ellen indult** (373 + 116 eset, összesen 70,5 %). A nyílt eljárások aránya a 2002. évben is ugyanilyen volt a jogorvoslati eljárásokon belül.

A ***tárgyalásos eljárások* miatt indított jogviták száma** viszont **jelentősen emelkedett,** míg az előző évben 117 volt, 2003-ban 189, mely az összes jogorvoslati eljárások 27 %-ának felel meg.

A ***meghívásos eljárások*** alkalmazása továbbra sem jelentős, ebből következően az ilyen típusú jogorvoslati eljárások száma is alacsony, 2003-ban 5 volt.

c.) Beszerzés tárgya szerint

A statisztikai adatok elemzését követően a 2002. évi adatokhoz képest **az építési beruházásokat érintő közbeszerzési eljárások száma és értéke is jelentősen csökkent.** Feltehetően ezen folyamatokból adódik, hogy az építési beruházásokkal kapcsolatos jogorvoslati kérelmek aránya is csökkent a beszámolási időszakban. **Mindemellett a jogorvoslati kérelmeken belül a legnagyobb arányban az építési beruházások jogszerűségét vitatják a kérelmezők,** azaz a kérelmek 40,1%-ában.

Ezt követik a szolgáltatásokkal kapcsolatos jogorvoslati kérelmek 37,7%-ban és legkisebb arányban a kérelmek az árubeszerzés megrendelésére folyó közbeszerzési eljárásokkal függenek össze, mintegy 22,2%-ban.

d.) Jogkövetkezmények

A Kbt. 88. §-a szerinti jogkövetkezményeket annak figyelembevételével alkalmazhatja a Döntőbizottság, hogy a megtámadott közbeszerzési eljárás a jogvita időszakában milyen stádiumban van. A közbeszerzési eljárást lezáró szerződés megkötése előtt alkalmazható jogkövetkezmények alkalmasak leginkább arra, hogy reparálják az ajánlatkérő törvénysértő közbeszerzési eljárását és a jogorvoslat gyors és hatékony eszközével a közbeszerzési eljárás jogszerű befejezését biztosítsák.

A Döntőbizottság által alkalmazható jogkövetkezmények az alábbiak:
- elutasíthatja a jogorvoslati kérelmet,
- megállapíthatja a jogsértés tényét,
- megsemmisítheti az ajánlatkérő bármely döntését,
- felhívhatja a jogsértés okozóját a törvény szabályainak megfelelő eljárásra, illetőleg
- az ajánlatkérő döntésének meghozatalát feltételhez kötheti,
- a jogsértés megállapítása mellett minden esetben kötelező bírság alkalmazása,
- a jogsértés megállapítása esetén kötelezni kell a jogsértőt az eljárási díj és a költségek viselésére.

Továbbra is jelentős arányú a benyújtott jogorvoslati kérelmek elutasítása. Míg 2002–ben a benyújtott kérelmek 37,04%-a került elutasításra, addig **a beszámolási időszakban ez az arány 47,4% volt.**
Az elutasításra túlnyomó részben (az elutasítást tartalmazó határozatok 80%-a) a jogorvoslati kérelmek megalapozatlansága miatt kerül sor, ezen döntést csak kisebb mértékben alapozta meg egyéb körülmény (elkésettség, díjfizetés-, hatáskör- vagy ügyfélképesség hiánya).

A megalapozatlan kérelmek aránya emelkedésének egyik oka lehet az, hogy a kérelmezők az általuk sérelmezett, illetve nem egyértelmű döntés indokait nem találják kielégítőnek az ajánlatkérő által készített és számukra megküldött dokumentumokban, ezért csak a jogorvoslati eljárás biztosítja számukra azt a lehetőséget, hogy az ajánlatkérő döntésének részletes indokait megismerhessék, nagyobb garanciát látnak egy Döntőbizottsági határozatot eredményező eljárásban.

A beszámolási időszakban a megszüntetett eljárások aránya az összes eljárások számához viszonyítva némileg csökkent. Ajánlatkérők – amennyiben a jogorvoslati eljárás során még erre lehetőségük van – önmagukat korrigálják a részvételi, illetve ajánlati felhívásokban felismert vitatható előírások módosításával, vagy a felhívás visszavonásával. Ezt a magatartásukat fokozottan motiválta a kötelező bírság, mint elkerülhetetlen szankció várható alkalmazása.

A törvény szabályainak megszegése esetén a Döntőbizottság által a leggyakrabban alkalmazott jogkövetkezmények a jogsértés megállapítása mellett a bírság kiszabása, illetve a döntés megsemmisítése.

A törvény rendelkezései szerint bírságot kell alkalmazni mind a jogsértésért felelős ajánlatkérő szervezettel, illetőleg a nyilvánvaló jogsértés ismeretében szerződést kötő szervezettel, mind pedig a szervezettel jogviszonyban álló – jogsértő döntésért felelős – természetes személlyel szemben is.

A bírság mértéke az ajánlatkérő szervezettel szemben a közbeszerzés értékének legfeljebb 30 %-a, míg a legalacsonyabb kiszabható összeg a jogsértő cselekmény elkövetésének időpontjában hatályos költségvetési törvényben meghatározott összeg, azaz 1 millió forint.

A természetes személyekkel szemben kiszabható legalacsonyabb összegű bírság 2003. évben 100.000 forint volt.

A bírság, mint kötelező jogkövetkezmény jogsértés megállapítása esetében - függetlenül a jogsértés jellegétől, súlyától - nem mellőzhető és csak az összegét tekintve képezheti mérlegelés tárgyát.

Ennek alapján a **Döntőbizottság akkor is köteles a bírság jogintézményét alkalmazni, ha reparálható a jogsértés, vagy ha a jogsértés csekély súlyú** (a döntésekre kihatással nem bíró eljárási hibák), **amikor esetleg még a legkisebb összegű bírság sem áll arányban a jogsértés súlyával.**

Továbbra sem jellemző ajánlatkérők részéről, hogy egy folyamatban lévő jogorvoslati eljárásra tekintettel önként, saját hatáskörben halasztanák el a szerződés megkötését. Ennek csak egyik okaként jelölhető meg, hogy a kötelező bírságolás szankciója miatt a szerződéskötés önkéntes elhalasztásához már nem fűződik érdekük, hiszen ezáltal sem kerülhető el a bírság szankciója. Nem hagyható azonban figyelmen kívül az a körülmény sem, hogy törvényi felhatalmazás hiányában a szerződés megkötésének elhalasztása újabb jogviták forrását is jelentheti ajánlatkérők számára és ennek ódiumát nem vállalják fel.

A jogorvoslati kérelmet előterjesztők számára továbbra is az eljárásban való részvételük elérése a cél, azonban megfigyelhető, hogy a kérelmet benyújtók egyre gyakrabban kérik bírság kiszabását ajánlatkérőkkel szemben egyéb jogkövetkezmények alkalmazása mellett akkor is, amikor a reparációra lehetőség van, de akkor is, ha az eljárásban való részvételükre már nem látnak lehetőséget.
Tendenciaként figyelhető meg továbbá, hogy **emelkedik az olyan kérelmek száma, amelyben kérelmező a többi ajánlattevő eljárásból történő kizárásának elérése útján lát nagyobb esélyt a szerződés elényerésére.**

A Döntőbizottság a döntés megsemmisítése alkalmazásával biztosítja alapvetően a lehetőséget a közbeszerzési eljárás jogszerű folytatására, az eljárást lezáró újabb döntés meghozatalára. Döntés megsemmisítése esetén ajánlatkérőnek lehetősége nyílik arra is, hogy az előző eljárás lezárását követően új közbeszerzési eljárást indítson.

A korábban kifejtettekre figyelemmel hangsúlyozzuk, hogy a jogorvoslati rendszer célja elsősorban a megelőzés és a reparáció. Ennek a célnak az érvényesülését szolgálja a jogsértés megállapítása mellett az ajánlatkérői döntés megsemmisítése, amelyre az elmarasztaló döntések összességét tekintve 53,6%-ban került sor.
A gyakorlat azt mutatja, hogy ebben az esetben az ajánlatkérők gyakran élnek az újraértékelés és ismételt döntés lehetőségével, elkerülve ezzel az újabb közbeszerzési eljárás indítását.

A közbeszerzési eljárások jogszerű kereteinek biztosítását elősegítő jogintézmény az ideiglenes intézkedés.
A hatóság elsősorban akkor alkalmazhatja ezt a jogintézményt, ha a rendelkezésére álló iratokból alappal feltételezhető, hogy a közbeszerzések tisztasága sérült, vagy ennek veszélye fennáll. Az előbbieken túl alkalmazásának további célja a jogsértés megszüntetése, illetőleg újabb jogsértések elkövetésének megelőzése. A Döntőbizottság ideiglenes intézkedés alkalmazása során mindig mérlegeli annak hatását a közbeszerzési eljárásban résztvevők jogaira, jogos érdekeire.

Figyelemmel a kötelező bírságolás követelményére, az ajánlatkérők önkéntes jogkövető magatartására kevésbé lehet számítani. Csak az ideiglenes intézkedés biztosítja továbbra is a lehetőséget arra, hogy az ajánlatkérők már a jogorvoslati eljárás befejezése során is jogkövető magatartást tanúsítsanak.

Az ideiglenes intézkedés jogintézménye egyrészt arra szolgáló hatékony eszköz, hogy az ajánlatkérők eljárása jogszerű döntéshez vezessen, másrészt az ajánlattevők vonatkozásában lehetőséget teremtsen a közbeszerzési eljárás további szakaszában való részvételre. **A kérelmezők szinte kivétel nélkül kezdeményezik ideiglenes intézkedés alkalmazását is.**

Az ideiglenes intézkedések elrendelésének arányában 2002. évhez képest kis mértékű emelkedés figyelhető meg. A 2003. évben indult jogorvoslati eljárások 25,1%-ában – összesen 174 alkalommal – került sor ideiglenes intézkedés alkalmazására, szemben a 2002. évi 22,3%-os mértékkel.

Az arányok eltolódása azért is figyelemre méltó, mivel a jogorvoslati eljárások száma az előző évhez képest csökkent.

Az ideiglenes intézkedések arányának emelkedésében alapvető szerepet játszik az, hogy a kérelmezők haladéktalanul, a jogsértőnek vélt döntés megismerését követően előterjesztik kérelmüket, valamint megfigyelhető, hogy ehhez mellékleteként csatolják a rendelkezésükre álló iratokat, így **a Döntőbizottság időben jut az ideiglenes intézkedés elrendeléséhez szükséges** olyan **információk birtokába,** amely mellett megalapozottabban tud az ideiglenes intézkedés alkalmazásáról dönteni.

A már ismertetett jogkövetkezmények között szerepel az igazgatási–szolgáltatási díj és költségek viseléséről történő rendelkezés, amely jogsértés megállapítása esetén „járulékos jelleggel” mindig alkalmazásra kerül. Ezen jogkövetkezmény körében alapvetően az igazgatási szolgáltatási díj viseléséről kell dönteni, amely a jogsértőt vagy az alaptalan kérelmet benyújtó kérelmezőt terheli. Ha az eljárás befejezésére az ügy érdemében való döntés nélkül kerül sor (pl.: kérelem visszavonása) az igazgatási-szolgáltatási díjat az eljárást kezdeményező kérelmező viseli.

2. A Kbt. megsértett rendelkezései

A Döntőbizottság a jogorvoslati eljárások során hozott marasztaló határozataiban a legkülönfélébb jogsértéseket állapítja meg.

A közbeszerzési eljárások mellőzésével magvalósuló beszerzési eljárások miatt 4 esetben került sor jogszabálysértés megállapítására. Az elmúlt évek tapasztalataihoz hasonlóan a beszámolási időszak vonatkozásában is feltételezhető, hogy e jogsértésre ennél jóval gyakrabban kerülhet sor, de a nyilvánvalóan jellemző látenciára tekintettel **ezek nem kerülnek a Közbeszerzési Döntőbizottság látóterébe.**

A közbeszerzési eljárás mellőzése súlyos jogsértésnek minősül, amelyhez 2002. január 1-től kivételesen szigorú szankció kapcsolódik. A minimálisan kiszabható bírság kétszeresét köteles a hatóság ezen jogsértés megállapítása esetén alkalmazni.

A törvényalkotói szándék érvényesülését nehezíti, hogy a jogvesztő határidőkön belül (15, illetve 90 nap) ezek észlelésére, illetve jogorvoslati eljárás megindítására ritkán kerül sor, miután ezekben az esetekben nem érvényesül a nyilvánosság kontrollja.
Ennek oka az, hogy a közbeszerzési eljárás mellőzésével megkötött szerződésről csak szűk körben, a szerződő felek bírnak tudomással, nekik pedig nem áll érdekükben a szerződés nyilvánosságra hozatala. Az ellenőrzést végző szervezetek gyakran csak a jogvesztő határidő elteltét követően, ellenőrzéseik során észlelik a vélt, vagy valós jogsértést, az idő múlása miatt eredményesen jogorvoslati eljárást a Döntőbizottság előtt nem kezdeményezhetnek jogszerűen.
Várhatóan ezt az anomáliát feloldja a jövőben a **2004. május 1-én hatályba lépő új közbeszerzési törvény azon szabályozása, hogy a beszerzési folyamatokat ellenőrző szervezetek számára lényegesen hosszabb jogvesztő határidőt szab meg a jogalkotó, 90 napról 3 évre felemelve azt.**

A közbeszerzési eljárások mellőzését illetően gondot okoz a beszerzések tárgyaiért általában kért, illetve kínált legmagasabb összegű ellenszolgáltatás összegének, azaz a becsült értéknek a meghatározása. E téren ajánlatkérők egy része a megfelelő gyakorlat hiányában nem képes helyesen alkalmazni a jogszabályi előírásokat, más részük viszont éppen a szabályozás adta lehetőségekkel élve értelmezi számára kedvezően a törvényi rendelkezéseket és mellőzi a közbeszerzési eljárás lefolytatását. Az is tapasztalható, hogy a törvényt alkalmazni köteles ajánlatkérők a közbeszerzés rendszerét egy feleslegesen túlszabályozott, teljesíthetetlen kötelezettségeket tartalmazó folyamatként szemlélik, s ezért alkalmazásától idegenkednek.

A törvény szabályainak mellőzése okaként változatlanul felmerül a keretszerződések alapján történő beszerzések előfordulása, továbbá a korábban megkötött szerződések módosítása.
A keretszerződések tartalmát, a kötelező szerződési feltételeket a közbeszerzési törvény nem szabályozza. Emiatt komoly nehézségekbe ütközik annak vizsgálata, hogy ténylegesen a keretszerződésen belüli beszerzési igény kielégítésére kerül-e sor, vagy azon túli beszerzési szándék jelenik meg ajánlatkérő részéről. A korábban megkötött szerződések módosítása szintén gyakran előforduló eszköz arra, hogy az ajánlatkérő valójában új beszerzési igényeit elégítse ki.

A 2004-ben hatályba lépő új közbeszerzési törvény ezen okokra is tekintettel tartalmaz részletesebb rendelkezéseket a közbeszerzési eljárásban megkötött szerződések vizsgálatáról, illetőleg számos eljárásrendben megalkotja a keretszerződés megkötésének speciális szabályait.
A szerződések teljesítése, módosítása, utóélete széles körű nyilvánosságot kap a jövőben, mivel az ajánlatkérőnek hirdetmény útján tájékoztatást kell adnia a piaci szereplők számára.

A Döntőbizottság 11 esetben állapította meg az alapelvek sérelmét (esélyegyenlőség, verseny tisztasága, nyilvánosság).

Az alacsony előfordulást az indokolja, hogy – bár ezek fontos magatartási szabályok – megállapításukra csak akkor kerül sor, ha a jogsértő magatartás a Kbt. egyéb rendelkezéseivel nem ütköztethető. Ilyenkor az alapelv sérelmének megállapítása generálklauzulaként történhet.

Az alapelvek sérelme azon konkrét jogsértések mögött is megjelenik, amelyek megállapításra kerülnek valamely ajánlatkérői magatartással összefüggésben. Sok esetben ezek az ajánlattevő magatartását is jellemzik, mint pl. az irreális, teljesíthetetlen vállalások megajánlása körében (több száz éves jótállás, szavatosság, 100 éves bankgarancia, stb.).

Továbbra is jellemző a részvételi és az ajánlati felhívás, illetve dokumentáció tartalmát érintő jogorvoslati eljárások viszonylag magas száma.

A megállapított jogsértések jelentős részben a részvételi, illetőleg ajánlati felhívás tartalmával függnek össze. Ebbe a körbe tartozik a műszaki leírás, az ajánlatok elbírálása szempontjának, a pénzügyi, gazdasági, műszaki alkalmasság vizsgálatának meghatározása. A felhívások, illetve a dokumentációk jogsértő tartalma miatti eljárások száma emelkedett, **különösen az alkalmassági vizsgálati elemekkel kapcsolatos jogorvoslati kérelmek vonatkozásában.** Az ilyen típusú jogsértések száma 2003-ban 30 volt, amely jelentős emelkedés a 2002. évi 5 jogsértés megállapításához képest.
Annak ellenére, hogy a **Döntőbizottság több határozata, illetőleg a KT 1/2003. (K.É. 8.) ajánlása** „a szerződés teljesítésére alkalmatlanná minősítési szempontok meghatározásáról” segítséget nyújthatott az ajánlatkérők számára a pénzügyi, gazdasági és műszaki alkalmassági feltételek meghatározásában, viszonylag magas számban fordult elő (összesen 14 esetben) az alkalmatlansági szempontokkal összefüggésben a jogsértés megállapítása.

Nem csökkent a két szakaszból álló eljárásoknál a közvetlenül megküldött ajánlati felhívás és dokumentáció jogsértő tartalmával kapcsolatos eljárások száma. Miután ezek az ajánlati felhívások nem kerülnek közzétételre, nem érvényesül velük kapcsolatban semmiféle előzetes kontroll.

A tapasztalat azt mutatja, hogy az ajánlatkérők régi beidegződéseik alapján fogalmazzák meg ezeket a közvetlenül megküldött felhívásokat, azokban a legutóbbi évek törvénymódosításai nem jelennek meg (részszempontok tartalma, az értékelési módszer meghatározása, speciális szerződési feltételek).

Gyakran tapasztalja a Döntőbizottság a jogorvoslati eljárásokban, hogy **a nyilvánosan közzétett felhívásban (hirdetményben) foglaltakkal ellentétes ajánlatkérői kívánalmakat határoz meg a dokumentáció,** amelynek előzetes kontrollja szintén nem biztosított.
Az eljárásban résztvevő ajánlattevők felismerik a hiányosságokat, ennek ellenére nem törekednek orvoslásukra. Csak akkor jelentkeznek ezek a problémák a jogorvoslati kezdeményezések során, amikor már az ajánlattevő a számára kedvezőtlen eljárást lezáró döntést kifogásolja, s a döntést megalapozó folyamatok már visszafordíthatatlanul befejeződtek.

Gyakori és egyre nagyobb számban fordul elő az összességében legelőnyösebb ajánlat kiválasztására szolgáló bírálati szempont körében jogsértés megállapítása. Az ajánlatok elbírálására ugyanis ajánlatkérő kétféle szempontot alkalmazhat: a legalacsonyabb összegű ellenszolgáltatás vagy az összességében legelőnyösebb ajánlat kiválasztása szerint járhat el. Ez utóbbi esetben köteles az ajánlati felhívásban meghatározni azokat a részszempontokat, amelyekre tekintettel kívánja megállapítani egy ajánlat kedvezőségét, a részszempontok jelentőségét kifejező súlyszámokat és a pontszámítás módszerét.

A részszempontoknak a törvény rendelkezései szerint gazdaságilag értékelhető minőségi és mennyiségi tényezőkön kell alapulniuk, nem lehetnek összefüggésben az alkalmasság megítélésére szolgáló kritériumokkal, az ajánlatkérő szigorúan a törvényben meghatározott preferenciákat építhet be a részszempontok körébe. A jogsértések megállapítása a rendelkezések legkülönfélébb módon történő megsértésén alapultak, 16 esetben a részszempontok nem voltak gazdaságilag értékelhető tényezők, 8 esetben pedig a súlyszámok megadásának hiányát állapította meg a Döntőbizottság.

Az ajánlatok értékelésével kapcsolatos jogsértések száma mindközül a legmagasabb. Ezek egy része az ajánlat érvényességének megállapításával függ össze, más részük az érvényes ajánlatok elbírálásával kapcsolatos.

Az ajánlat érvénytelenségéről hozott döntés súlyos sérelmet jelenthet az ajánlattevő számára, hiszen az ilyen ajánlat a versenyben már nem vehet részt, azaz az eljárás nyertese sem lehet. Miután az ajánlatkérő a felhívásban és a dokumentációban az ajánlat formai és tartalmi követelményeit is meghatározza, az érvénytelenségi döntés következhet formai hibák alapján is.
Ezen a helyzeten nem segített jelentősen a hiánypótlás alkalmazásának lehetősége sem. A jogalkalmazók körében nagy a bizonytalanság abban a tekintetben, hogy a jogszabály szigorú rendelkezései alapján mi képezheti a hiánypótlás tárgyát és milyen körben orvosolható a részvételi jelentkezés vagy az ajánlat hiányossága.
Az ajánlat érvénytelensége állapítható meg mindazon esetekben, amikor nem pótolható tartalmi és formai hiányosságok merülnek fel.

Továbbra is magas az ajánlatok értékelésével kapcsolatos jogsértések száma, 43 esetben került sor jogsértés megállapítására. A 2002. január 1-től hatályos, értékeléssel kapcsolatos szabályozás a beszámolási időszakban már az ajánlatkérők által elsajátított gyakorlattá vált. Ennek ellenére még mindig jelentkezik az a tipikus jogsértő magatartás, hogy az egyes részszempontok vonatkozásában eltérő bírálati módszerek kerülnek alkalmazásra, illetőleg az ajánlatkérő a korábban felhívásában meghatározott módszertől eltérően értékel. Ezzel az értékelés menetét esetlegessé, illetve szubjektívvé teszi. Legtöbbször erre a magatartásra az ad alapot, hogy a felhívásban az ajánlatkérő a bírálati módszert illetően nem tesz egyértelmű előírásokat, azaz a módszer tényleges kiválasztására az ajánlatok értékelése során kerül sor. (Például közkedvelt módszer „az arányosság” megjelölése, mely túl általános megfogalmazás, több konkrét pontszámítási eljárásra is alkalmazható.)

A jogorvoslati eljárásokban sokszor bizonyítható, hogy az értékelés hibái nem vezetnek minden esetben eljárást lezáró döntés jogszerűtlenségéhez. Ez a magyarázata annak, hogy az eljárás nyertesére vonatkozó döntés jogsértő voltát kevesebb (40) esetben állapította meg a Döntőbizottság.

3. Bírság

Mint arról korábban már szóltunk, a Kbt. 88. § (1) bekezdés f.) pontja értelmében a **Döntőbizottság jogsértés megállapítása esetén köteles bírságot kiszabni.** A bírság, mint jogkövetkezmény alkalmazása a jogsértés megállapításakor – függetlenül a jogsértés jellegétől, súlyától és egyéb értékelendő feltételektől – nem mellőzhető és nem képezheti mérlegelés tárgyát.

A bírsággal sújthatók személyi körét a következőképpen határozza meg a törvény.

Bírságot kell kiszabni a törvény szabályait megszegő, illetőleg a nyilvánvaló jogsértés ismeretében szerződést kötő szervezettel és a jogsértésért, illetve a szerződéskötésért felelős személlyel, illetőleg szervezettel jogviszonyban álló, a jogsértésért felelős személlyel és szervezettel szemben.

A fenti szabályozásból következik az a törvényalkotói elvárás, hogy a bírságot mind természetes személyekkel, mind szervezetekkel szemben alkalmazni kell.

A bírság kiszabása a fentiek értelmében nem csak egy személlyel, hanem mindenkivel és minden szervezettel szemben alkalmazandó, amennyiben felelőssége a jogsértés vonatkozásában egyértelműen megállapítható.

A felelősség megállapíthatósága érdekében a 2002. január 1-től indult eljárásokban kötelező az ún. „felelősségi rend" elkészítése az ajánlatkérő részéről: „Az ajánlatkérő legkésőbb a közbeszerzési eljárás előkészítése során köteles meghatározni a közbeszerzési eljárásának belső felelősségi rendjét, a nevében eljáró, illetőleg az eljárásba bevont személyek (szervezetek) felelősségi körét."

Ezek a törvényi elvárások azt a célt kívánják elérni, hogy a közbeszerzési eljárás során az eljárás előkészítésétől az eljárás lezárásáig meghozott valamennyi döntés ellenőrizhető legyen és a konkrét döntések hátterében minden esetben természetes személy felelősségének a megállapítására is sor kerüljön.

A felelősségi rend kidolgozása azt a célt is szolgálja, hogy a közbeszerzési eljárásban az előre tisztázott és rögzített felelősségi rendnek megfelelő személyek nagyobb fegyelemmel és a jogszabálynak megfelelően teljesítsék feladatukat. **A törvényalkotói célok ellenére a közbeszerzési eljárások többségében az eljárást lezáró döntést bizottságok, illetve testületek hozzák, a személyes felelősség megállapítása ilyen esetekben nem lehetséges.**

A közbenső döntéseket illetően a felelősségi rend általában nem tartalmaz megállapításokat, ezért a közbeszerzési eljárás egyes mozzanatait illetően a Döntőbizottság sem tudja a döntéseket természetes személyekhez kapcsolni.
A fentiekre tekintettel a bírságok kiszabására főként az ajánlatkérő szervezettel szemben került sor.

A bírság mértékének megállapításakor a jogszabály rendelkezése alapján az eset összes körülményét mérlegelni kell, így különösen a közbeszerzés értékét, a jogsérelem súlyát, a törvénybe ütköző magatartás ismételt tanúsítását, az ajánlatkérő együttműködő magatartását a jogorvoslati eljárásban.

A Döntőbizottság mérlegeli minden esetben azt a körülményt is, hogy a jogsértés reparálható-e az ajánlatkérői döntés megsemmisítésével.

A Döntőbizottság által kiszabott bírság összege 2003-ban 260.000.000,- Ft. volt, mely kevesebb, mint a 2002. évben kiszabott összeg (310.900.000,- Ft.).

A kiszabott bírság összegének csökkenése szoros összefüggésben van a jogorvoslati eljárások számának csökkenésével. Figyelembe véve azt a tényt, hogy a vizsgált időszakban 190 esetben hozott a Döntőbizottság marasztaló határozatot, míg 2002-ben 267 esetben, megállapítható, hogy a bírság mértéke egy marasztaló döntésre vetítve csaknem 20%-al növekedett.

4. Bírósági felülvizsgálat tapasztalatai

A Döntőbizottság határozata ellen a Kbt. 89.§ (1) bekezdése értelmében fellebbezésnek nincs helye, az érdemi határozat felülvizsgálata a bíróságtól kérhető. A határozatok felülvizsgálatát a kizárólagos illetékességgel rendelkező Fővárosi Bíróság végzi. **A bírósági eljárási reformot követően az I. fokú bíróság döntése elleni fellebbezés elbírálása a Legfelsőbb Bíróságtól a Fővárosi Ítélőtáblához került.**
Az elmúlt évek kedvező tapasztalata, hogy a Fővárosi Bíróságon újabb bírói tanácsok létrehozásával, valamint a Fővárosi Ítélőtábla működésének megkezdésével **a bírósági felülvizsgálat felgyorsult,** a perek időtartama lerövidült és lassan a korábbi évek hátralékának feldolgozása is megtörténik.

A Döntőbizottság határozatainak 19,3%-át támadták meg bíróság előtt 2003-ban. Ez az **arány** az előző évekhez képest **némileg csökkent** (1999-ben 29%, 2000-ben 18%, 2001-ben 16,6%, 2002-ben 21,1% volt).

A megtámadott határozatok több mint egyharmada a Döntőbizottság jogorvoslati kérelmet elutasító határozata ellen irányult. A felülvizsgálattal az a nyilvánvaló szándékuk, hogy a közigazgatási határozat felülvizsgálata mellett egyidejűleg a polgári bíróság előtt is pert indítsanak a szerződés semmiségének megállapítása iránt, illetve kártérítés érvényesítése céljából.

A pert kezdeményező ezekben az esetekben úgy ítéli meg, hogy nagyobb esélye van a polgári per sikerének, ha a közigazgatási bíróság előtt folyatott perben számára kedvező jogerős döntés születik.

A keresettel támadott határozatok másik köre a jogsértést megállapító és bírságot kiszabó határozatok. Az ezekkel kapcsolatos keresetek a jogsértés fennálltát és a bírság mértékét vitatják.

A keresetet benyújtó fél elsődlegesen azt kéri a bíróságtól, hogy mellőzze a jogszabálysértés megállapítását, hiszen akkor, mint járulékos jogkövetkezménytől, mentesül a bírság szankciójától is. A jogszabálysértés mellett a minimális mértéket meghaladó összegű bírságot kiszabó határozatok esetében azért fordulnak a bírósághoz, hogy elérjék a bírság összegének mérséklését.

Számos esetben a jogsértés megtörténtét nem is vitatják és leggyakrabban gazdálkodási nehézségekre és fizetésképtelenségre hivatkozva kérik a bírság összegének mérséklését vagy törlését.

A bíróság, különösen a Fővárosi Ítélőtábla döntései nagymértékben alakítják a joggyakorlatot. Mindemellett változatlanul vannak olyan területei a közbeszerzési törvénynek, amelyekben a jogbizonytalanság feloldása mind a mai napig nem valósulhatott meg (hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárások jogalapjai, összeférhetetlenség esetei, az ajánlatok pontozásos értékelése).

Mint, ahogy korábban már arról említést tettünk 2003-ban a Döntőbizottság határozatait 134 esetben támadták meg keresettel, ebből a 2003-as évben már 15 esetben jogerős döntés is született, melyek közül mindössze egy esetben került sor a Döntőbizottság határozatának megváltoztatása.

A Kbt. 91. § (4) bekezdése deklarálja, hogy a **közbeszerzési ügyeket** a bíróságnak soron kívül kell elbírálnia. Ez annyiban érvényesül a gyakorlatban, hogy a perek soron kívül kitűzésre kerülnek, azonban amennyiben mindkét fokú bíróság eljár a perben, úgy annak **átlagos időtartama 1-2 év közé tehető.**

A bírósági eljárások felgyorsulását eredményezheti, hogy a 2004-ben hatályba lépő új törvény kötelezően előírja, amennyiben a bíróság tárgyalást tart a perben, úgy azt a tárgyalási időpontot úgy kell kitűzni, hogy legkésőbb a keresetlevélnek a bírósághoz érkezésétől számított 30. napon belül a tárgyalás megtartható legyen.

A jogerős Döntőbizottsági határozatok és a bírósági ítéletek a közbeszerzési piac résztvevőinek nagy segítséget nyújtanak a joggyakorlat megismerésében és az önkéntes jogkövető magatartás kialakításában. Ennek érdekében a Közbeszerzési Értesítőben a Döntőbizottság határozatai és a jogerős bírósági ítéletek közzétételre kerülnek, így az azokban megfogalmazott jogelvek fokozatosan beépülnek a közbeszerzési piac szereplőinek mindennapi gyakorlatába.

* * *

A Közbeszerzések Tanácsa kéri az Országgyűlést, hogy fogadja el a 2003. január 01. – december 31. közötti időszakról szóló beszámolóját.

B u d a p e s t, 2004. május 12.

Berényi Lajos
elnök

A közbeszerzések statisztikai adatai az eljárások típusa szerint

Vizsgált időszak: 2003.01.01.- 2003.12.31.

Eljárások típusa	Eljárások száma	Beszerzés értéke
nyílt eljárás	2 874	404 715 704 153 Ft
meghívásos eljárás	26	1 783 925 989 Ft
tárgyalásos eljárás	867	151 852 848 881 Ft
Összesen:	**3 767**	**558 352 479 023 Ft**

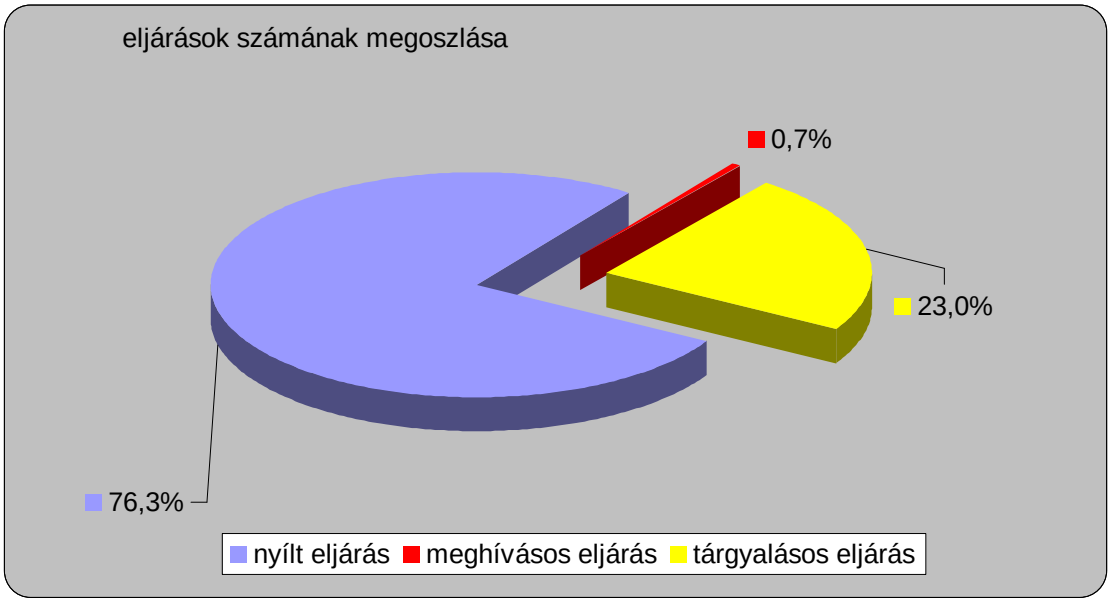

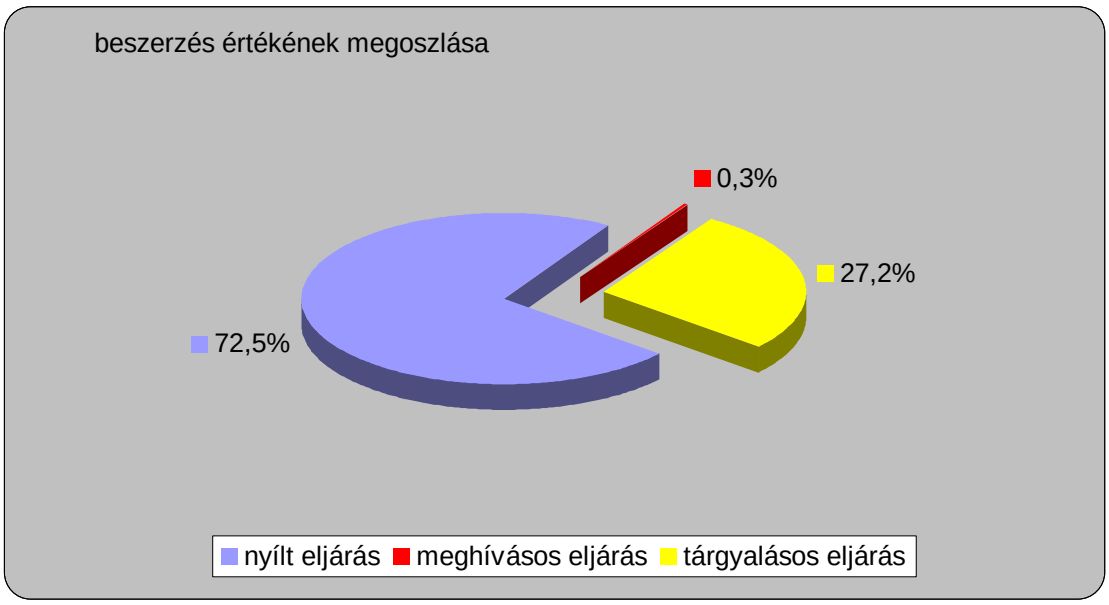

A közbeszerzési eljárások száma és értéke az eljárások típusa szerint

Vizsgált időszak: 2003.01.01.- 2003.12.31.

Eljárások típusa	Eljárások száma	Beszerzés értéke
nyílt	2 683	240 568 156 731 Ft
nyílt előminősítéssel	191	164 147 547 422 Ft
meghívásos	12	1 005 208 005 Ft
meghívásos gyorsított	14	778 717 984 Ft
gyorsított tárgyalásos	57	5 465 485 899 Ft
tárgyalásos	319	85 376 113 237 Ft
hirdetmény nélküli tárgyalásos	491	61 011 249 745 Ft
Összesen:	**3 767**	**558 352 479 023 Ft**

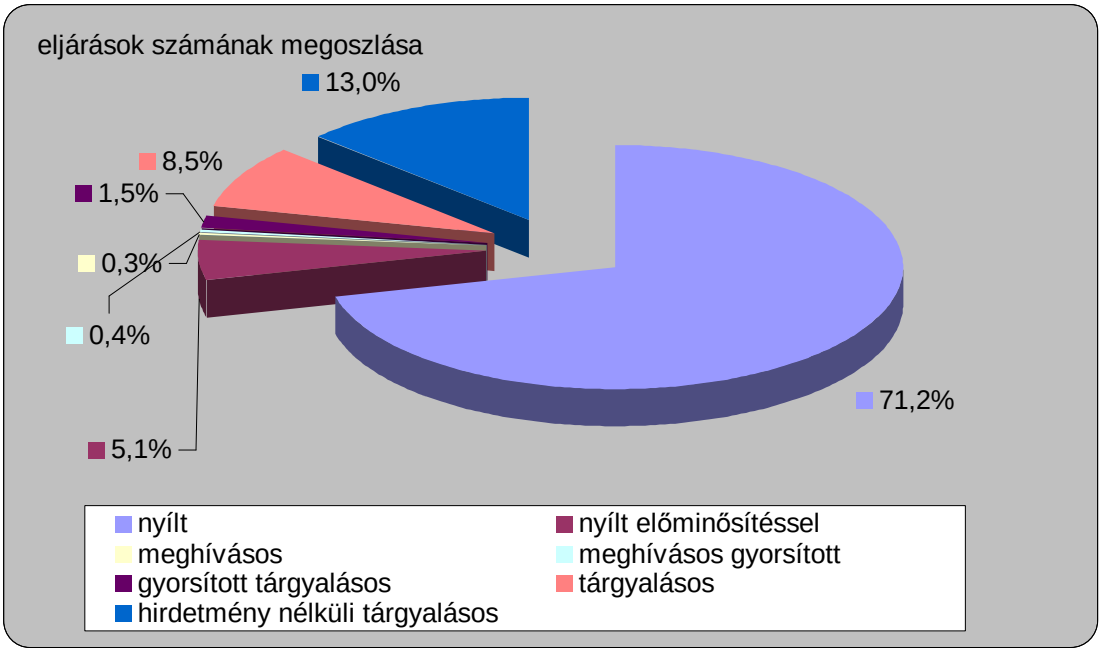

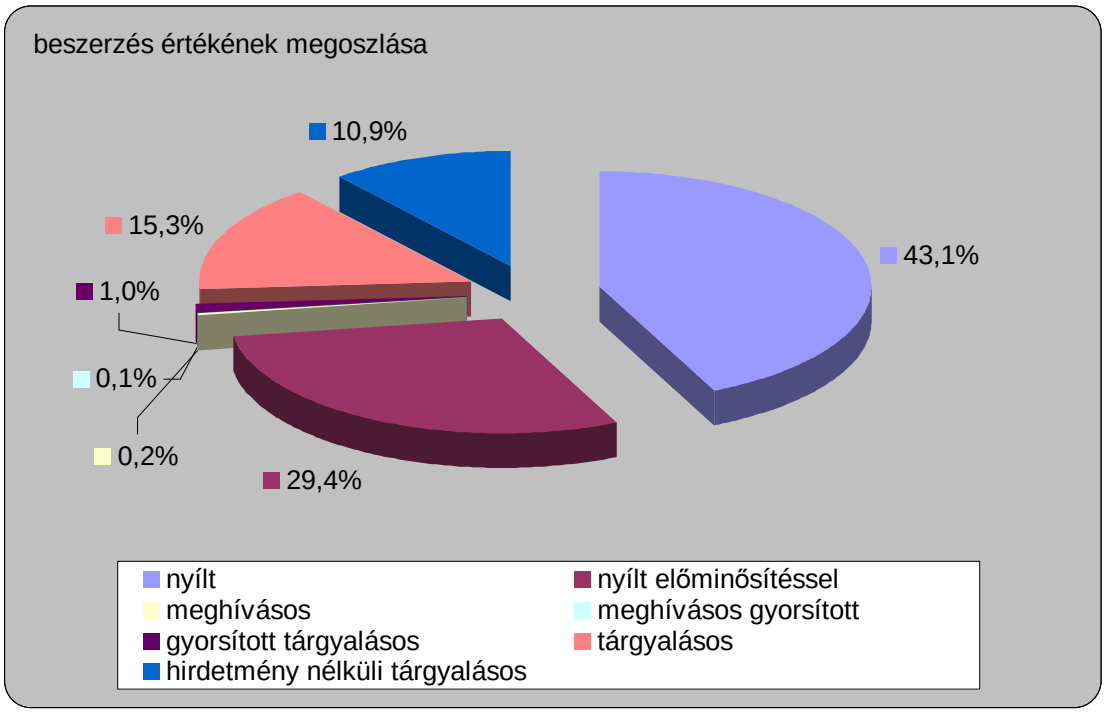

A közbeszerzési eljárások száma és értéke az ajánlatkérők besorolása szerint

Vizsgált időszak: 2003.01.01.- 2003.12.31.

Ajánlatkérők besorolása	Eljárások száma	Beszerzés értéke
1	1 078	113 255 379 384 Ft
2	1 563	174 538 778 984 Ft
3	59	12 667 732 271 Ft
4	10	382 972 464 Ft
5	349	49 562 342 062 Ft
6	180	23 750 068 995 Ft
7	375	88 559 154 810 Ft
8	108	87 692 542 587 Ft
9	0	0 Ft
10	45	7 943 507 466 Ft
Összesen:	**3 767**	**558 352 479 023 Ft**

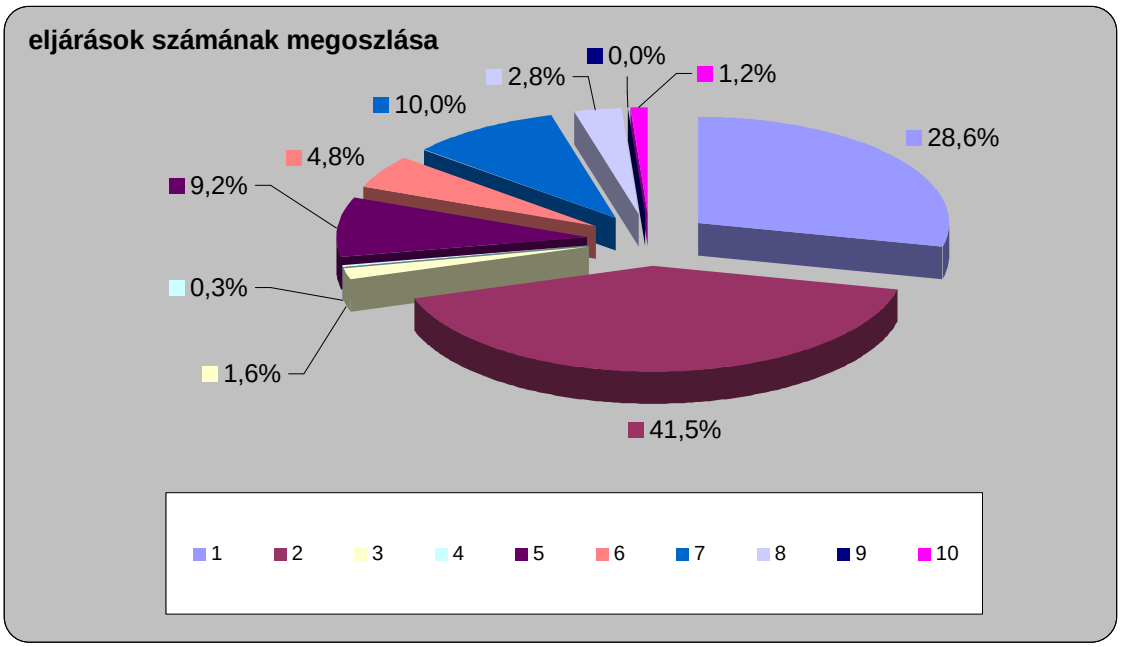

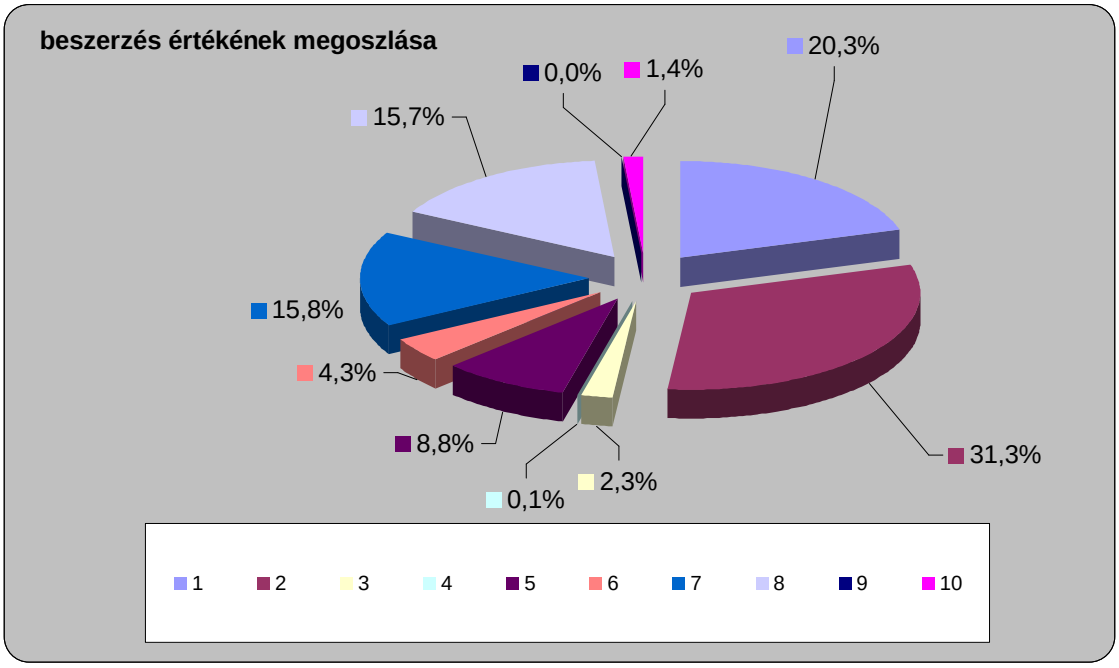

Jelmagyarázat a "Közbeszerzési eljárások száma és értéke az ajánlatkérők besorolása szerint" című, 3/a sz. táblázathoz

1	Központi költségvetési szervek és intézményeik
2	Önkormányzatok és költségvetési szerveik
3	Társadalombiztosítási igazgatási szervek
4	Köztestületek, közalapítványok
5	Kbt. 1 § c.) pontja szerinti szervezetek (alapítványok, társadalmi szervezetek, közhasznú társaságok, biztosító egyesületek, viziközmű-társulatok és ezen utóbbi három szervezet jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egységei)
6	Támogatásban részesített szervezetek, állami kezességvállalással érintett szervezetek
7	Közszolgáltatók
8	Kbt. Hatálya alá tartozó nevesített szervezetek (ÁPV Rt., MFB Rt., valamint azon gazdálkodó szervezetek, amelyek felett az MFB Rt. ellenőrző részesedéssel rendelkezik)
9	Közjogi jogállású jogi személy
10	Egyéb beszerzők (így: megyei és regionális fejlesztési tanácsok, elkülönített állami pénzalapok kezelői, a Kbt. 1. § f) pontja szerinti szervezetek azaz közszolgálati műsorszolgáltatók, közműsor-szolgáltatók, MTI)

A közbeszerzési eljárások száma és értéke a beszerzés tárgya szerint

Vizsgált időszak: 2003.01.01.- 2003.12.31.

Beszerzés tárgya	Eljárások száma	Beszerzés értéke
Árubeszerzés	1 133	136 104 572 524 Ft
Szolgáltatás	1 280	162 370 672 388 Ft
Építési beruházás	1 354	259 877 234 111 Ft
Összesen:	**3 767**	**558 352 479 023 Ft**

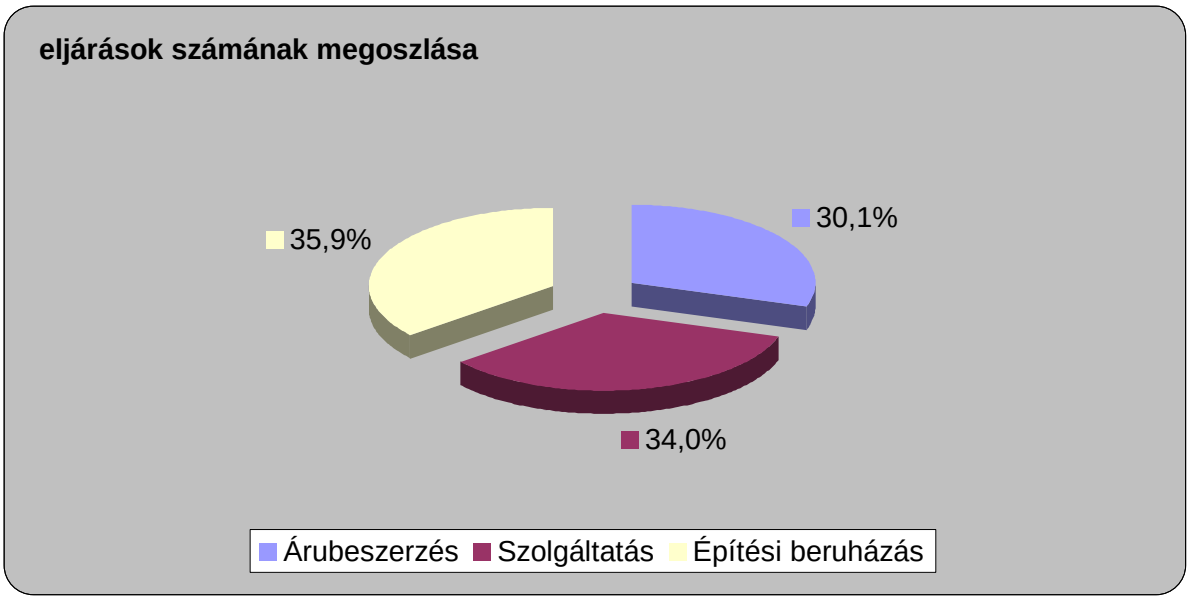

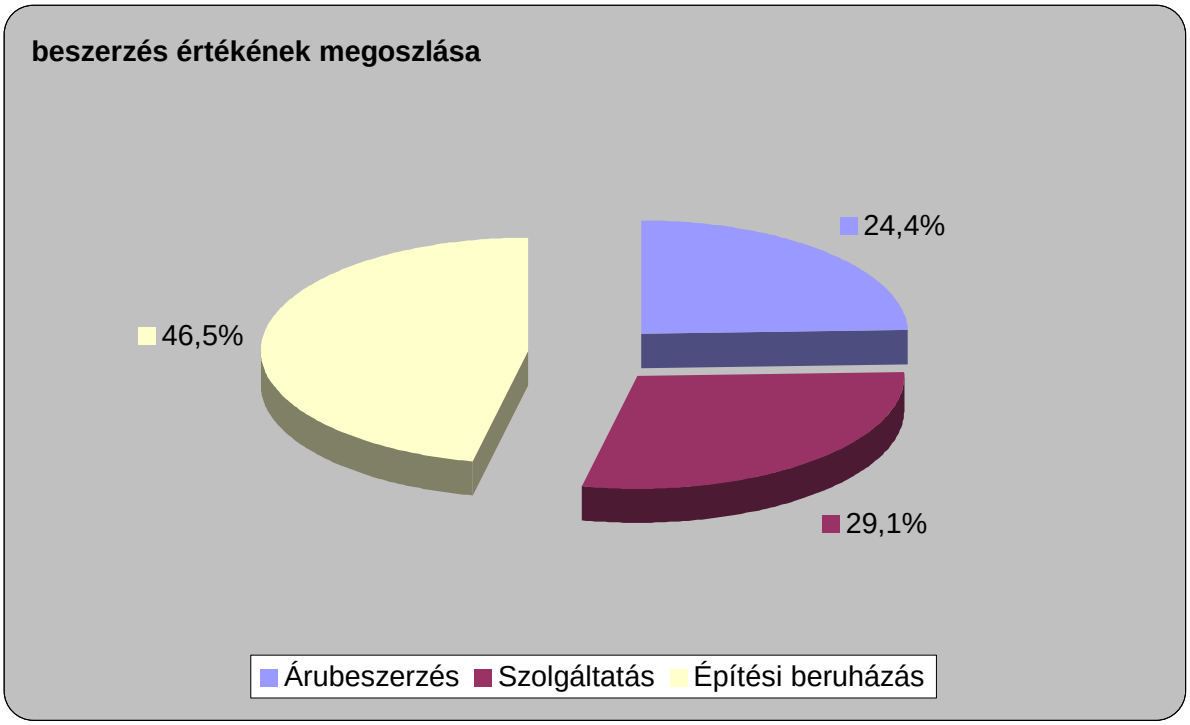

A nyertes mikro, kis- és középvállalkozások részvétele a közbeszerzési eljárásokban az eljárások típusa szerint

Vizsgált időszak: 2003.01.01.- 2003.12.31.

Eljárások típusa	Eljárások száma	Beszerzés értéke
nyílt	1 785	141 419 234 802 Ft
nyílt előminősítéssel	92	56 904 932 866 Ft
meghívásos	7	728 509 168 Ft
meghívásos gyorsított	8	568 413 376 Ft
gyorsított tárgyalásos	41	3 304 865 483 Ft
tárgyalásos	198	65 533 538 090 Ft
hirdetmény nélküli tárgyalásos	314	33 543 156 782 Ft
Összesen:	**2 445**	**302 002 650 567 Ft**

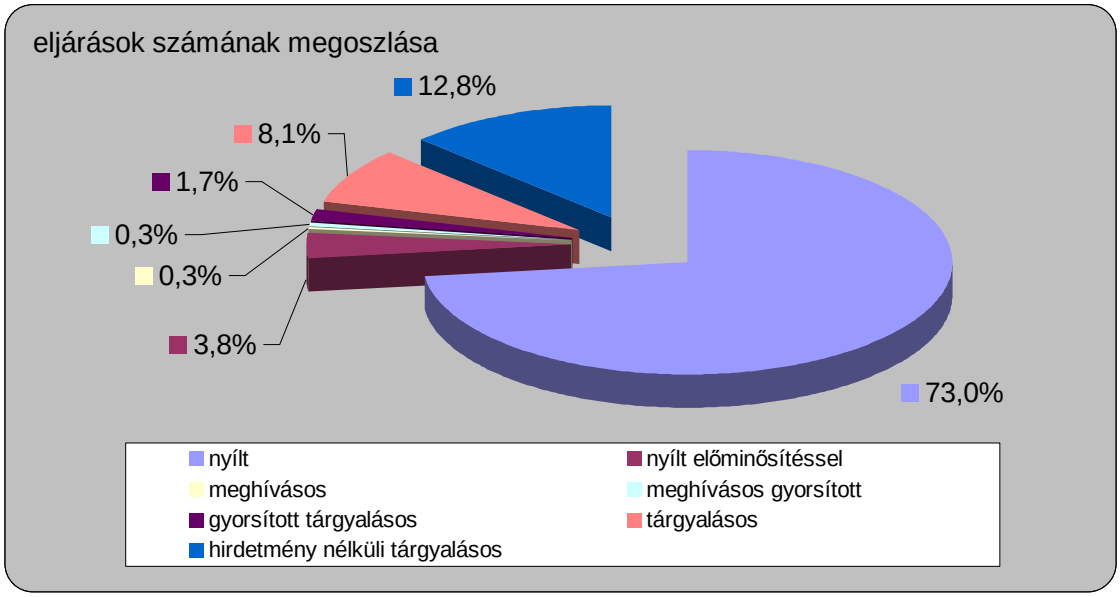

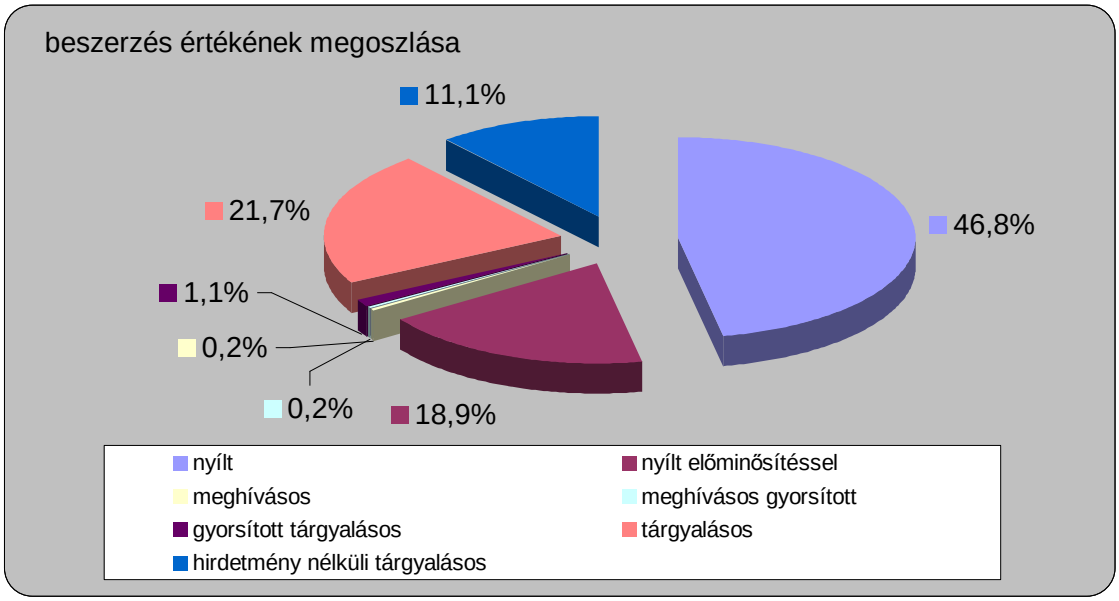

6/a. sz. táblázat

A nyertes mikro, kis- és középvállalkozások részvétele a közbeszerzési eljárásokban az ajánlatkérők besorolása szerint

Vizsgált időszak: 2003.01.01.- 2003.12.31.

Ajánlatkérők besorolása	Eljárások száma	Beszerzés értéke
Központi költségvetési szervek és intézményeik	711	74 451 662 702 Ft
Önkormányzatok és költségvetési szerveik	1 037	118 461 111 242 Ft
Társadalombiztosítási igazgatási szervek	39	4 245 883 739 Ft
Köztestületek, közalapítványok	7	382 972 464 Ft
Kbt. 1 § c.) pontja szerinti szervezetek (alapítványok, társadalmi szervezetek, közhasznú társaságok, biztosító egyesületek, viziközmű-társulatok és ezen utóbbi három szervezet jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egységei)	209	28 824 220 029 Ft
Támogatásban részesített szervezetek, állami kezességvállalással érintett szervezetek	118	16 700 764 657 Ft
Közszolgáltatók	243	45 184 798 326 Ft
Kbt. Hatálya alá tartozó nevesített szervezetek (ÁPV Rt., MFB Rt., valamint azon gazdálkodó szervezetek, amelyek felett az MFB Rt. ellenőrző részesedéssel rendelkezik)	58	12 014 971 816 Ft
Közjogi jogállású jogi személy	0	- Ft
Egyéb beszerzők (így: megyei és regionális fejlesztési tanácsok, elkülönített állami pénzalapok kezelői, a Kbt. 1. § f) pontja szerinti szervezetek azaz közszolgálati műsorszolgáltatók, közműsor-szolgáltatók, MTI)	23	1 736 265 592 Ft
Összesen:	**2 445**	**302 002 650 567 Ft**

A nyertes mikro, kis- és középvállalkozások részvétele a közbeszerzési eljárásokban az ajánlatkérők besorolása szerint

Vizsgált időszak: 2003.01.01.- 2003.12.31.

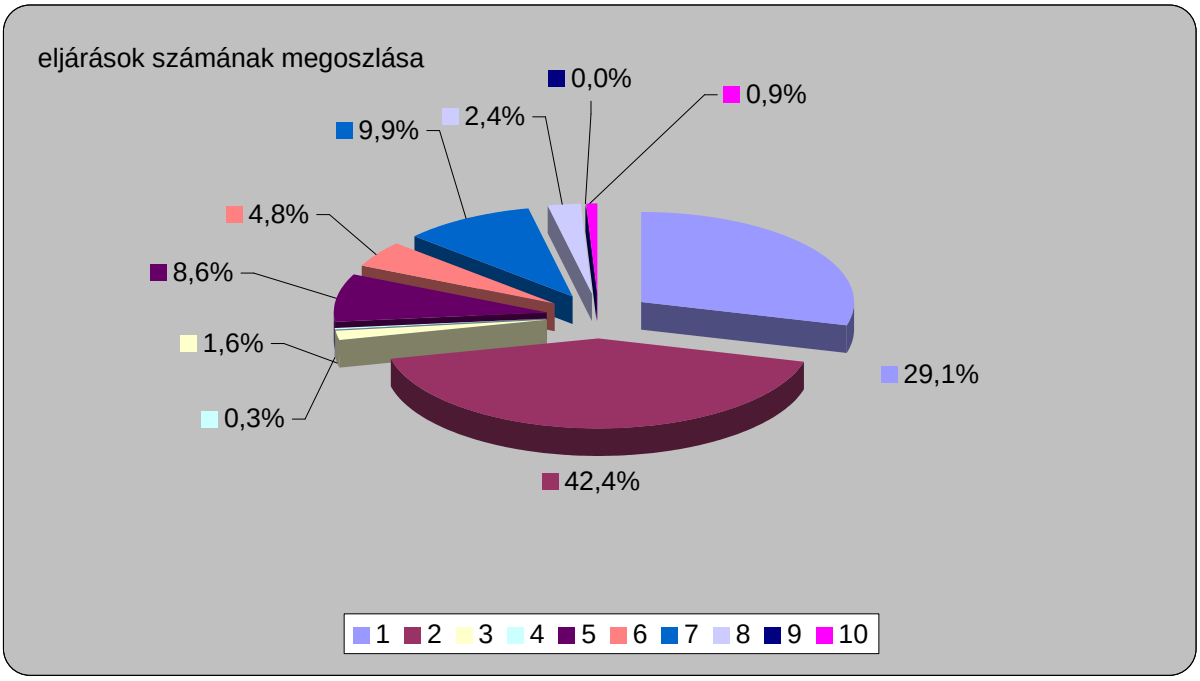

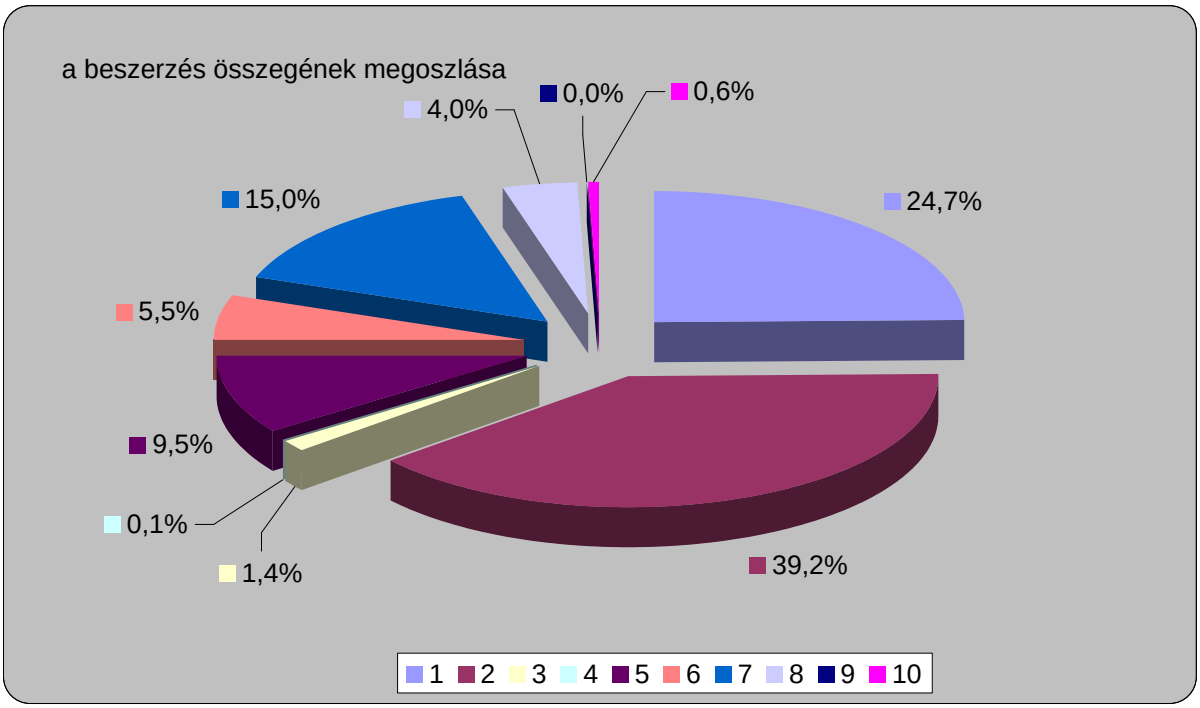

Külföldi nyertes ajánlattevők részvétele a közbeszerzési eljárásokban

Vizsgált időszak: 2003.01.01.- 2003.12.31.

Az eljárások típusa és az ajánlatkérő besorolása	Eljárások száma	Beszerzés értéke
nyílt eljárás		
Központi költségvetési szervek és intézményeik	42	4 966 318 638 Ft
Önkormányzatok és költségvetési szerveik	19	1 656 393 062 Ft
Társadalombiztosítási igazgatási szervek	3	1 391 742 800 Ft
Kbt. 1 § c.) pontja szerinti szervezetek (alapítványok, társadalmi szervezetek, közhasznú társaságok, biztosító egyesületek, viziközmű-társulatok és ezen utóbbi három szervezet jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egységei)	3	0 Ft
Támogatásban részesített szervezetek, állami kezességvállalással érintett szervezetek	8	216 219 863 Ft
Közszolgáltatók	20	6 277 645 217 Ft
Egyéb beszerzők (így: megyei és regionális fejlesztési tanácsok, elkülönített állami pénzalapok kezelői, a Kbt. 1. § f) pontja szerinti szervezetek azaz közszolgálati műsorszolgáltatók, közműsor-szolgáltatók, MTI)	9	884 026 653 Ft
Összesen a nyílt eljárásban	**104**	**15 392 346 233 Ft**
meghívásos gyorsított eljárás		
Központi költségvetési szervek és intézményeik	1	23 168 000 Ft
Összesen a meghívásos gyorsított eljárásban	**1**	**23 168 000 Ft**
meghívásos eljárás		
Központi költségvetési szervek és intézményeik	6	236 138 617 Ft
Támogatásban részesített szervezetek, állami kezességvállalással érintett szervezetek	2	40 560 220 Ft
Összesen a meghívásos eljárásban	**8**	**276 698 837 Ft**
gyorsított tárgyalásos eljárás		
Központi költségvetési szervek és intézményeik	1	162 437 044 Ft
Önkormányzatok és költségvetési szerveik	1	84 000 000 Ft
Támogatásban részesített szervezetek, állami kezességvállalással érintett szervezetek	3	334 200 000 Ft
Közszolgáltatók	2	92 924 400 Ft
Kbt. Hatálya alá tartozó nevesített szervezetek (ÁPV Rt., MFB Rt., valamint azon gazdálkodó szervezetek, amelyek felett az MFB Rt. ellenőrző részesedéssel rendelkezik)	1	330 000 000 Ft
Egyéb beszerzők (így: megyei és regionális fejlesztési tanácsok, elkülönített állami pénzalapok kezelői, a Kbt. 1. § f) pontja szerinti szervezetek azaz közszolgálati műsorszolgáltatók, közműsor-szolgáltatók, MTI)	1	27 002 700 Ft
Összesen a gyorsított tárgyalásos eljárásban	**9**	**1 030 564 144 Ft**

tárgyalásos eljárás		
Központi költségvetési szervek és intézményeik	14	14 064 418 198 Ft
Társadalombiztosítási igazgatási szervek	1	463 160 250 Ft
Kbt. 1 § c.) pontja szerinti szervezetek (alapítványok, társadalmi szervezetek, közhasznú társaságok, biztosító egyesületek, viziközmű-társulatok és ezen utóbbi három szervezet jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egységei)	2	1 130 948 938 Ft
Támogatásban részesített szervezetek, állami kezességvállalással érintett szervezetek	2	384 290 100 Ft
Összesen a tárgyalásos eljárásban	**19**	**16 042 817 486 Ft**
hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás		
Központi költségvetési szervek és intézményeik	9	675 223 720 Ft
Önkormányzatok és költségvetési szerveik	4	259 118 008 Ft
Kbt. 1 § c.) pontja szerinti szervezetek (alapítványok, társadalmi szervezetek, közhasznú társaságok, biztosító egyesületek, viziközmű-társulatok és ezen utóbbi három szervezet jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egységei)	4	1 162 575 200 Ft
Támogatásban részesített szervezetek, állami kezességvállalással érintett szervezetek	3	1 165 291 537 Ft
Közszolgáltatók	1	34 995 800 Ft
Kbt. Hatálya alá tartozó nevesített szervezetek (ÁPV Rt., MFB Rt., valamint azon gazdálkodó szervezetek, amelyek felett az MFB Rt. ellenőrző részesedéssel rendelkezik)	1	17 636 850 Ft
Összesen a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárásban	**22**	**3 314 841 115 Ft**
Mindösszesen:	**163**	**36 080 435 815 Ft**

Külföldi nyertes ajánlattevők részvétele a közbeszerzési eljárásokban

Vizsgált időszak: 2003.01.01.- 2003.12.31.

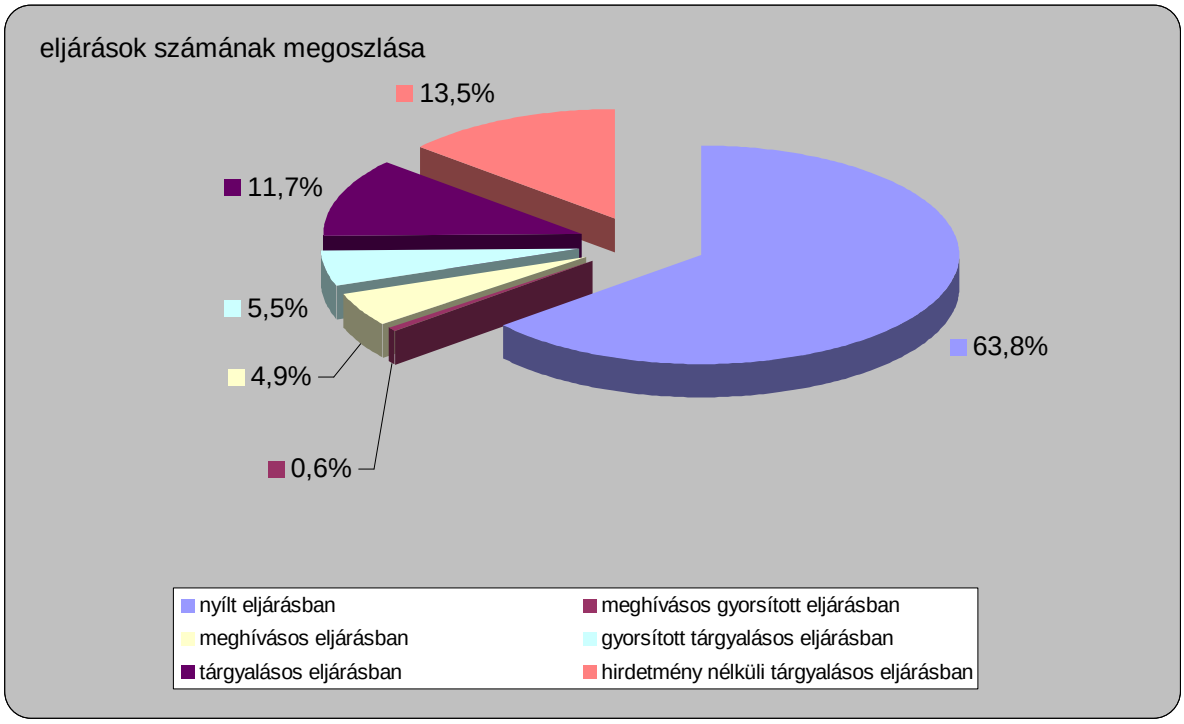

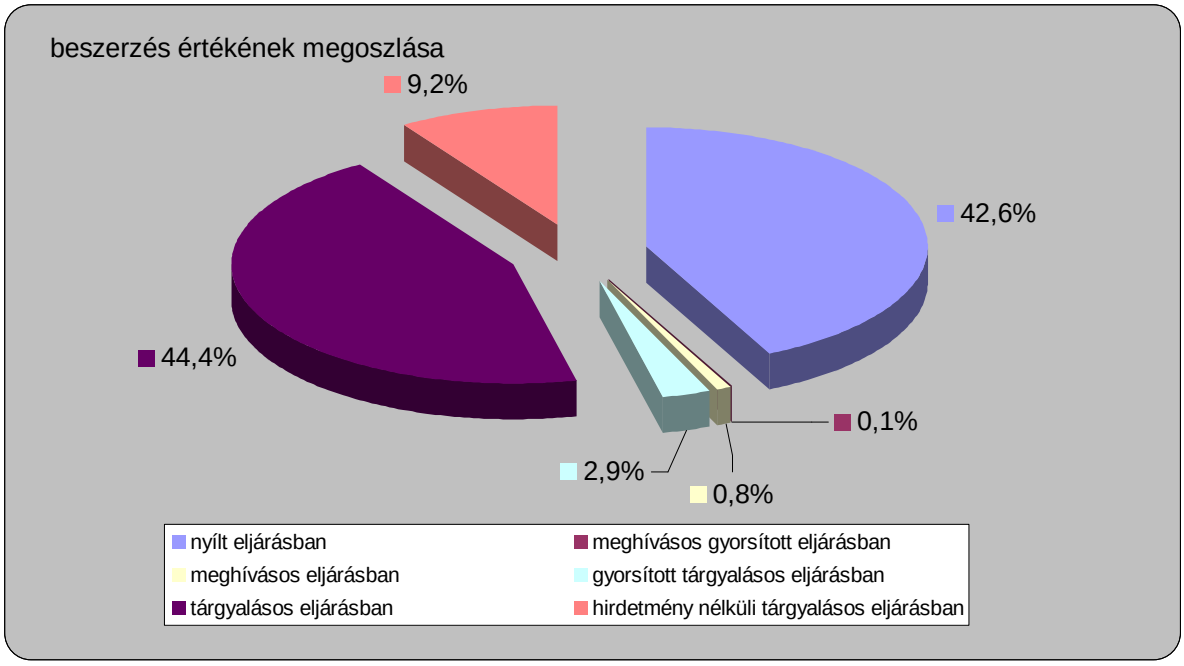

Külföldi nyertes ajánlatok száma és értéke országbesorolás szerint

Vizsgált időszak: 2003.01.01.- 2003.12.31.

besorolás	eljárásszám	%	összeg (MFt)	%
EU-ból származó	136	83,44%	31 725 723 320 Ft	87,93%
CEFTA tagállam	11	6,75%	2 786 844 113 Ft	7,72%
EFTA tagállam	8	4,91%	292 682 841 Ft	0,81%
egyéb külföldi	8	4,90%	1 275 185 362 Ft	3,54%
Összesen:	**163**	**100,00%**	**36 080 435 636 Ft**	**100,00%**

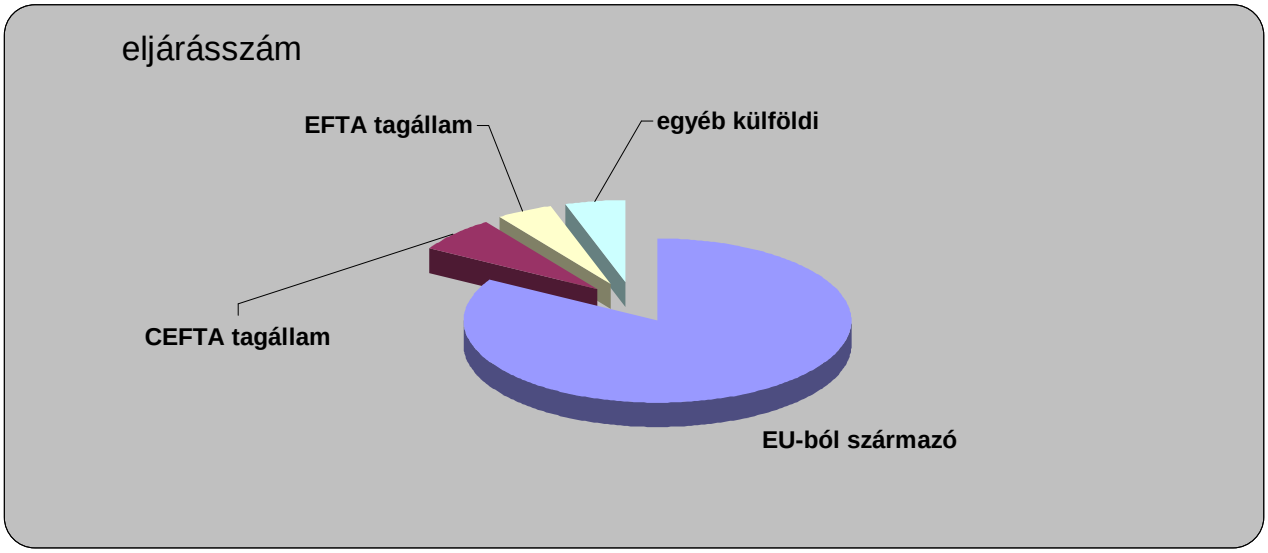

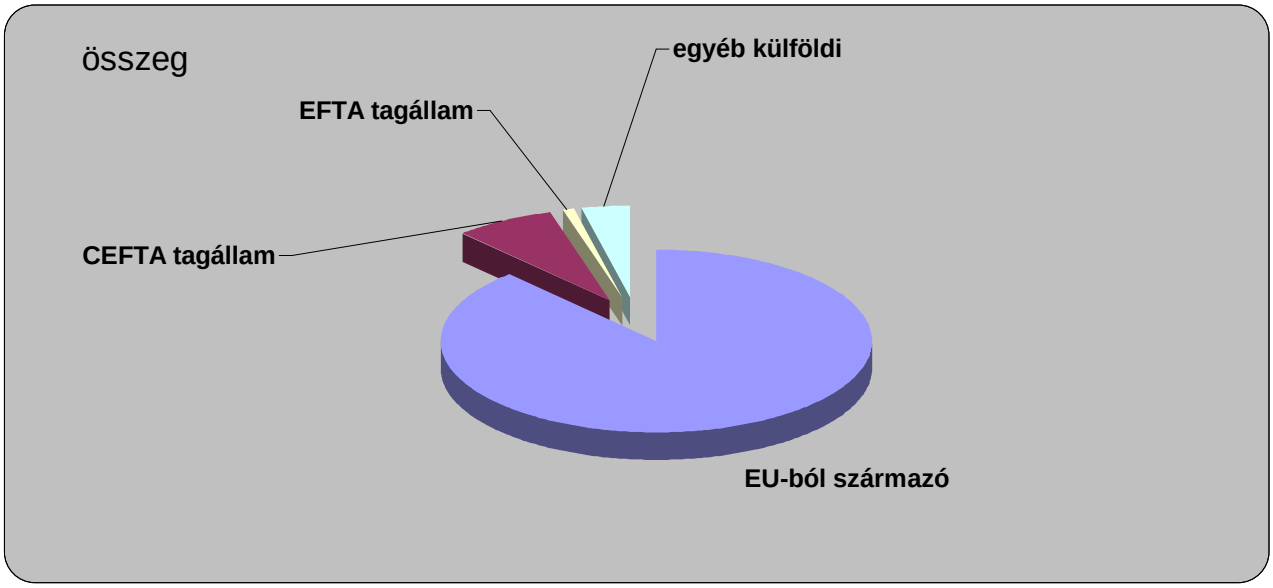

A tárgyalásos eljárások száma és értéke az ajánlatkérők besorolása szerint

Vizsgált időszak: 2003.01.01.- 2003.12.31.

Ajánlatkérők besorolása	Eljárások száma	Beszerzés értéke
Központi költségvetési szervek és intézményeik	111	31 469 325 777 Ft
Önkormányzatok és költségvetési szerveik	79	12 467 793 530 Ft
Társadalombiztosítási igazgatási szervek	8	1 414 162 514 Ft
Kbt. 1 § c.) pontja szerinti szervezetek (alapítványok, társadalmi szervezetek, közhasznú társaságok, biztosító egyesületek, viziközmű-társulatok és ezen utóbbi három szervezet jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egységei)	25	4 073 995 442 Ft
Támogatásban részesített szervezetek, állami kezességvállalással érintett szervezetek	21	9 139 922 844 Ft
Közszolgáltatók	51	13 597 847 167 Ft
Kbt. Hatálya alá tartozó nevesített szervezetek (ÁPV Rt., MFB Rt., valamint azon gazdálkodó szervezetek, amelyek felett az MFB Rt. ellenőrző részesedéssel rendelkezik)	21	12 220 780 464 Ft
Egyéb beszerzők (így: megyei és regionális fejlesztési tanácsok, elkülönített állami pénzalapok kezelői, a Kbt. 1. § f) pontja szerinti szervezetek azaz közszolgálati műsorszolgáltatók, közműsor-szolgáltatók, MTI)	3	992 285 499 Ft
Összesen:	**319**	**85 376 113 237 Ft**

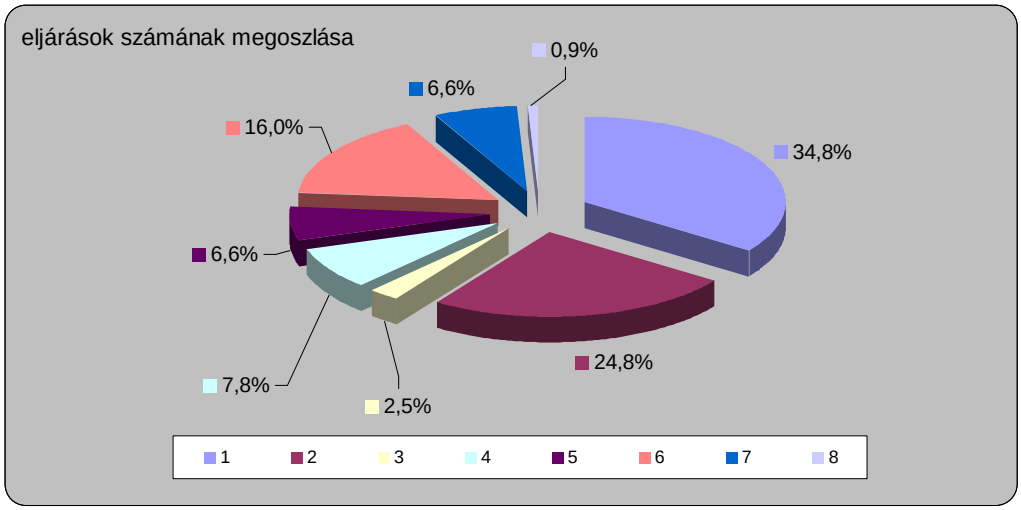

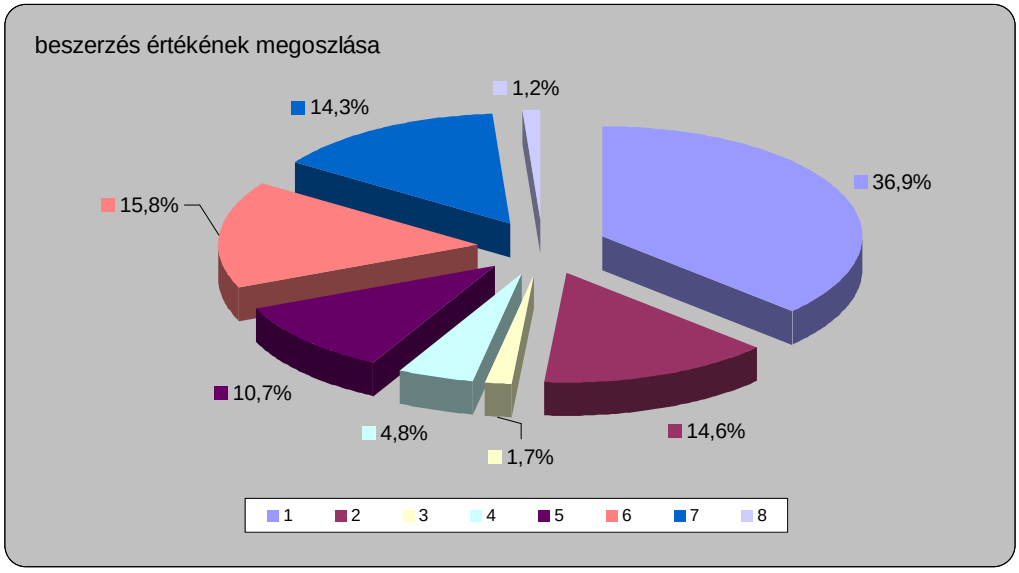

Hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárások alakulása az ajánlatkérők besorolása szerint

Vizsgált időszak: 2003.01.01.- 2003.12.31.

Ajánlatkérő besorolása	Eljárások száma	Beszerzés értéke:
1	210	17 533 935 061 Ft
2	140	16 753 791 010 Ft
3	16	1 943 267 883 Ft
4	5	263 556 200 Ft
5	27	3 191 436 772 Ft
6	22	3 940 635 477 Ft
7	38	11 712 286 180 Ft
8	20	4 485 947 784 Ft
9	0	- Ft
10	3	301 738 848 Ft
Összesen:	**481**	**60 126 595 215 Ft**

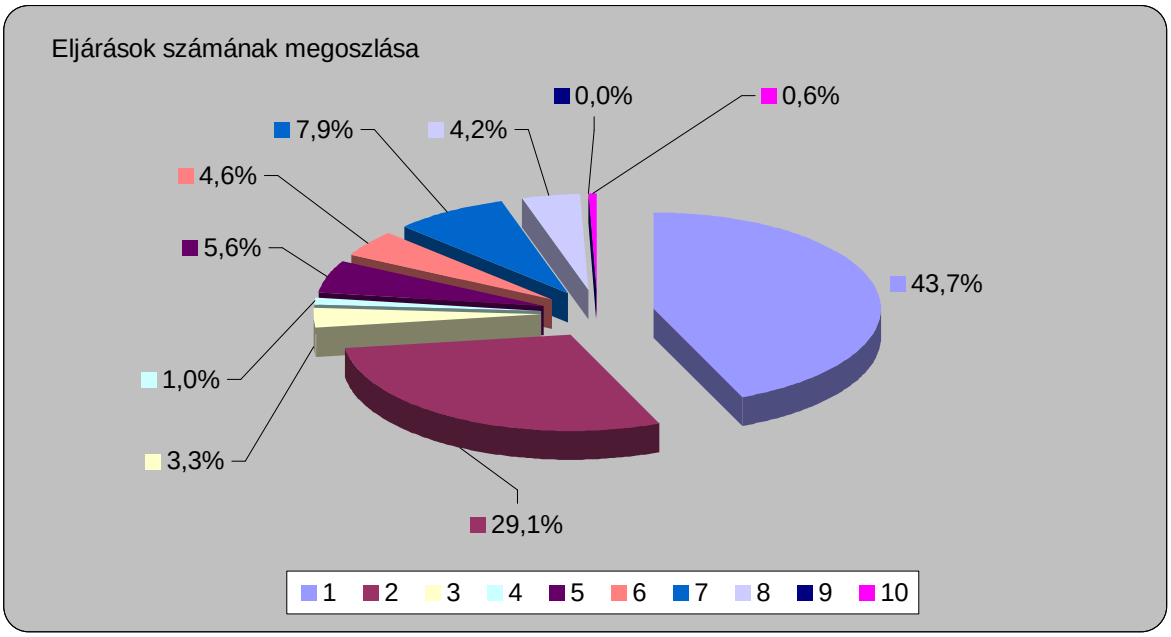

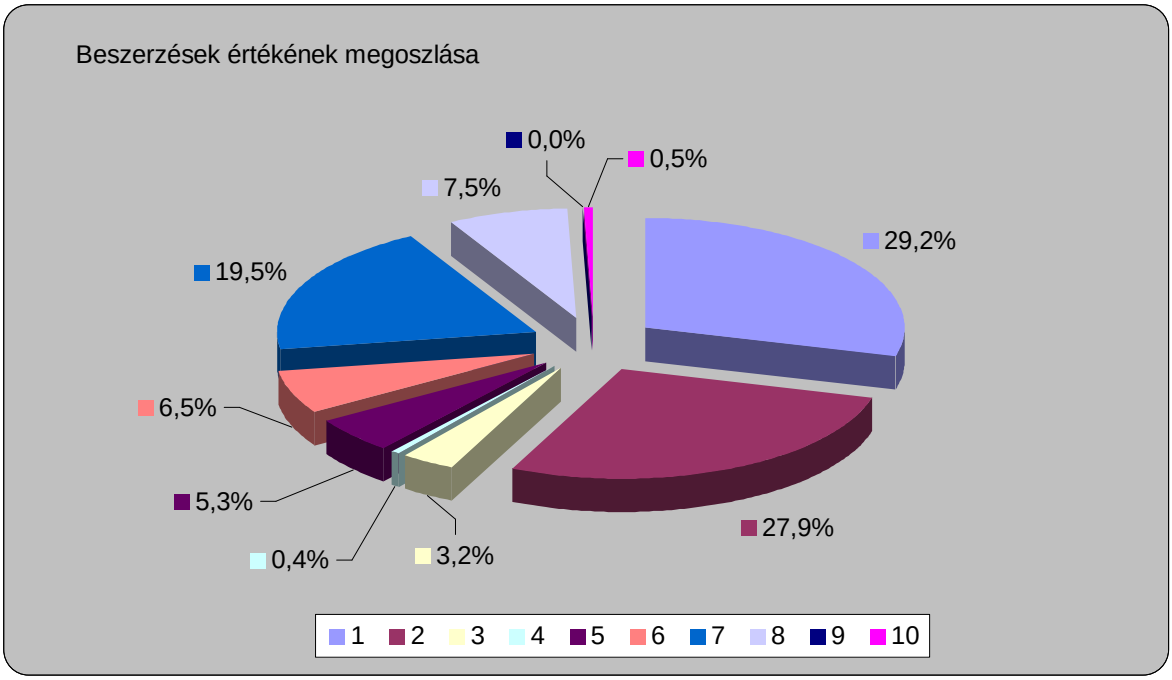

Jelmagyarázat a "Hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárások alakulása az ajánlatkérők besorolása azerint" című, 10/a sz. táblázathoz

1	Központi költségvetési szervek és intézményeik
2	Önkormányzatok és költségvetési szerveik
3	Társadalombiztosítási igazgatási szervek
4	Köztestületek, közalapítványok
5	Kbt. 1 § c.) pontja szerinti szervezetek (alapítványok, társadalmi szervezetek, közhasznú társaságok, biztosító egyesületek, viziközmű-társulatok és ezen utóbbi három szervezet jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egységei)
6	Támogatásban részesített szervezetek, állami kezességvállalással érintett szervezetek
7	Közszolgáltatók
8	Kbt. Hatálya alá tartozó nevesített szervezetek (ÁPV Rt., MFB Rt., valamint azon gazdálkodó szervezetek, amelyek felett az MFB Rt. ellenőrző részesedéssel rendelkezik)
9	Közjogi jogállású jogi személy
10	Egyéb beszerzők (így: megyei és regionális fejlesztési tanácsok, elkülönített állami pénzalapok kezelői, a Kbt. 1. § f) pontja szerinti szervezetek azaz közszolgálati műsorszolgáltatók, közműsor-szolgáltatók, MTI)

Hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárások kezdeményezésének indokai az ajánlatkérők besorolása szerint

Vizsgált időszak: 2003.01.01.- 2003.12.31.

Ajánlatkérő besorolása:	Eljárásszám	Beszerzés értéke:
1.		
a 70. § (1)bek. b. pontja alapján	111	9 338 659 247 Ft
a 70. § (1)bek. c. pontja alapján	41	3 993 656 085 Ft
a 70. § (1)bek. d. pontja alapján	3	86 748 000 Ft
a 70. § (2)bek. alapján	16	260 637 052 Ft
a 70. § (3)bek. b. pontja alapján	5	207 785 592 Ft
a 70. § (3)bek. c. pontja alapján	34	3 646 449 085 Ft
Összesen:	**210**	**17 533 935 061 Ft**
2.		
a 70. § (1)bek. b. pontja alapján	43	7 082 243 904 Ft
a 70. § (1)bek. c. pontja alapján	34	3 865 629 064 Ft
a 70. § (1)bek. d. pontja alapján	1	40 000 000 Ft
a 70. § (2)bek. alapján	18	1 465 827 898 Ft
a 70. § (3)bek. b. pontja alapján	3	267 421 476 Ft
a 70. § (3)bek. c. pontja alapján	41	4 032 668 668 Ft
Összesen:	**140**	**16 753 791 010 Ft**
3.		
a 70. § (1)bek. b. pontja alapján	7	1 429 392 000 Ft
a 70. § (1)bek. c. pontja alapján	2	82 800 000 Ft
a 70. § (1)bek. d. pontja alapján	1	58 000 000 Ft
a 70. § (2)bek. alapján	1	12 213 750 Ft
a 70. § (3)bek. c. pontja alapján	5	360 862 133 Ft
Összesen:	**16**	**1 943 267 883 Ft**
4.		
a 70. § (1)bek. b. pontja alapján	2	32 516 200 Ft
a 70. § (1)bek. c. pontja alapján	3	231 040 000 Ft
Összesen:	**5**	**263 556 200 Ft**
5.		
a 70. § (1)bek. b. pontja alapján	8	1 173 557 680 Ft
a 70. § (1)bek. c. pontja alapján	7	1 100 469 972 Ft
a 70. § (2)bek. alapján	3	364 444 716 Ft
a 70. § (3)bek. b. pontja alapján	2	270 230 000 Ft
a 70. § (3)bek. c. pontja alapján	7	282 734 404 Ft
Összesen:	**27**	**3 191 436 772 Ft**
6.		
a 70. § (1)bek. b. pontja alapján	14	1 905 670 481 Ft
a 70. § (1)bek. c. pontja alapján	1	707 711 200 Ft
a 70. § (3)bek. b. pontja alapján	1	905 185 000 Ft
a 70. § (3)bek. c. pontja alapján	6	422 068 796 Ft
Összesen:	**22**	**3 940 635 477 Ft**
7.		
a 70. § (1)bek. b. pontja alapján	16	6 804 269 669 Ft
a 70. § (1)bek. c. pontja alapján	17	2 546 626 611 Ft
a 70. § (1)bek. d. pontja alapján	3	2 044 995 000 Ft
a 70. § (2)bek. alapján	1	28 238 400 Ft
a 70. § (3)bek. b. pontja alapján	1	288 156 500 Ft
Összesen:	**38**	**11 712 286 180 Ft**
8.		
a 70. § (1)bek. b. pontja alapján	9	3 972 506 226 Ft
a 70. § (1)bek. c. pontja alapján	6	241 376 800 Ft
a 70. § (1)bek. d. pontja alapján	1	65 000 000 Ft
a 70. § (2)bek. alapján	2	103 448 758 Ft
a 70. § (3)bek. c. pontja alapján	2	103 616 000 Ft
Összesen:	**20**	**4 485 947 784 Ft**
10.		
a 70. § (1)bek. c. pontja alapján	3	301 738 848 Ft
Összesen:	**3**	**301 738 848 Ft**
Mindösszesen:	**458**	**60 126 595 215 Ft**

11. sz. táblázat

A JOGORVOSLATI ELJÁRÁSOK SZÁMÁNAK ALAKULÁSA 1996-2003. KÖZÖTT

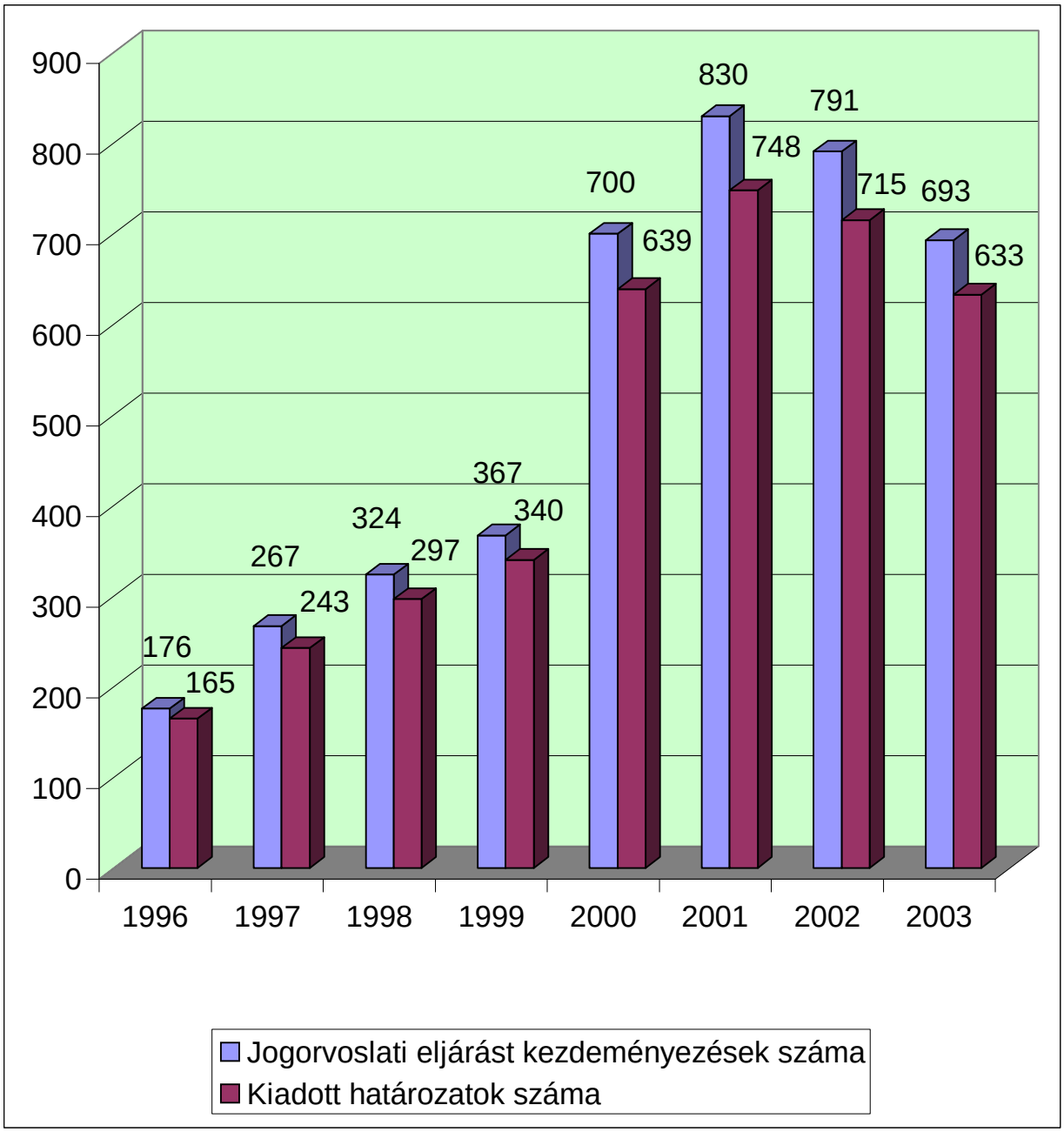

12. sz. táblázat

2003. ÉVI JOGORVOSLATI ELJÁRÁSOK JELLEMZŐ ADATAI

Jogorvoslati ügyek	Száma	Száma	Száma
Jogorvoslati kérelmek	556		
Hivatalból kezdeményezett	34		
Döntőbizottság Elnöke által kezdeményezett	99		
Fővárosi Bíróság által új eljárásra kötelezés miatt	4		
Egyesített ügyek		60	
Kiadott határozatok		633	
Ideiglenes intézkedések			174
Összesen	**693**	**693**	**174**

Hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárásról küldött felhívás	117

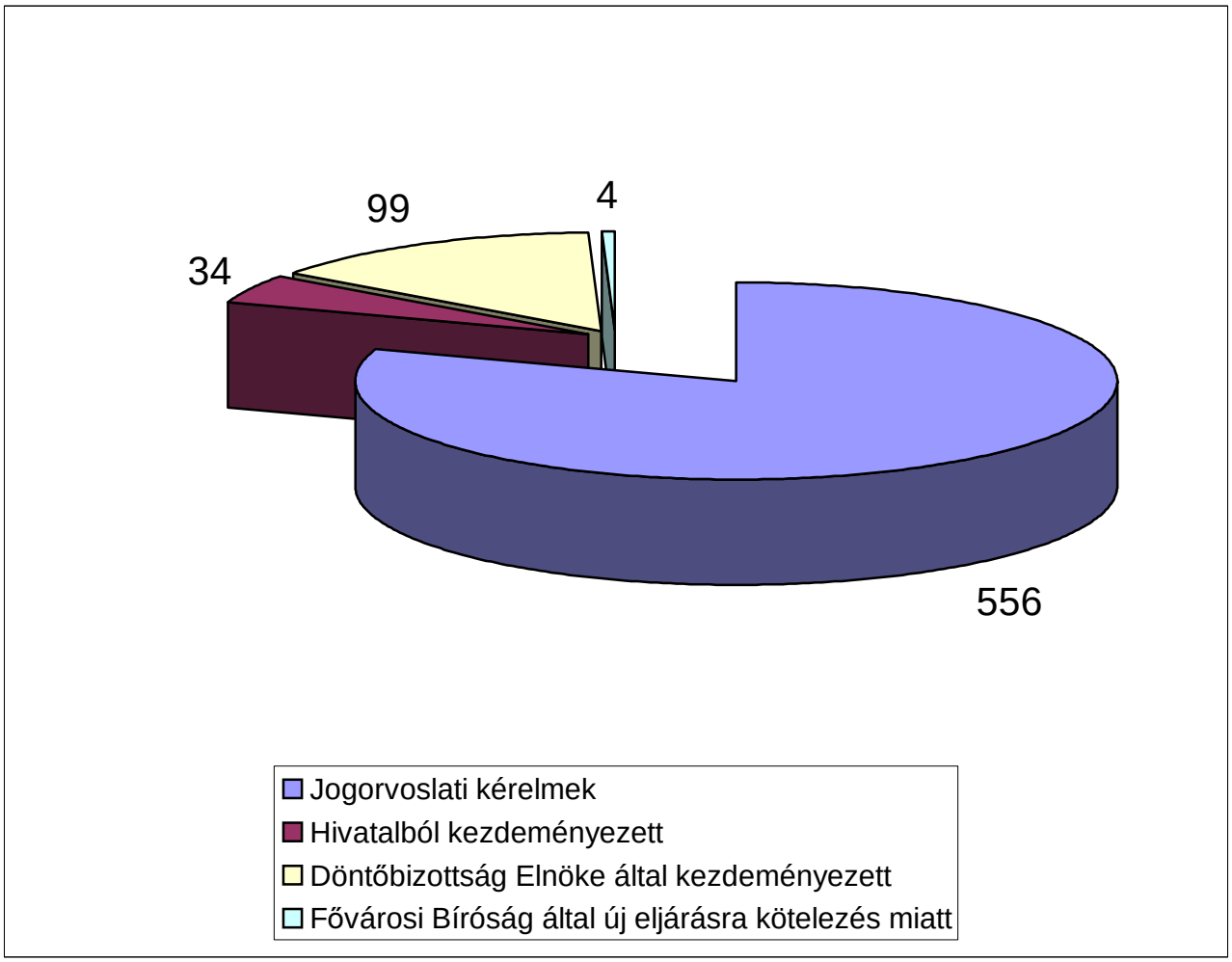

13. sz. táblázat

HIRDETMÉNY KÖZZÉTÉTELE NÉLKÜLI TÁRGYALÁSOS ELJÁRÁSOK 2003. ÉV

	Száma	%
Megküldött ajánlati felhívás	693	100,0%
Döntőbizottság Elnöke által kezdeményezett eljárás	99	14,3%

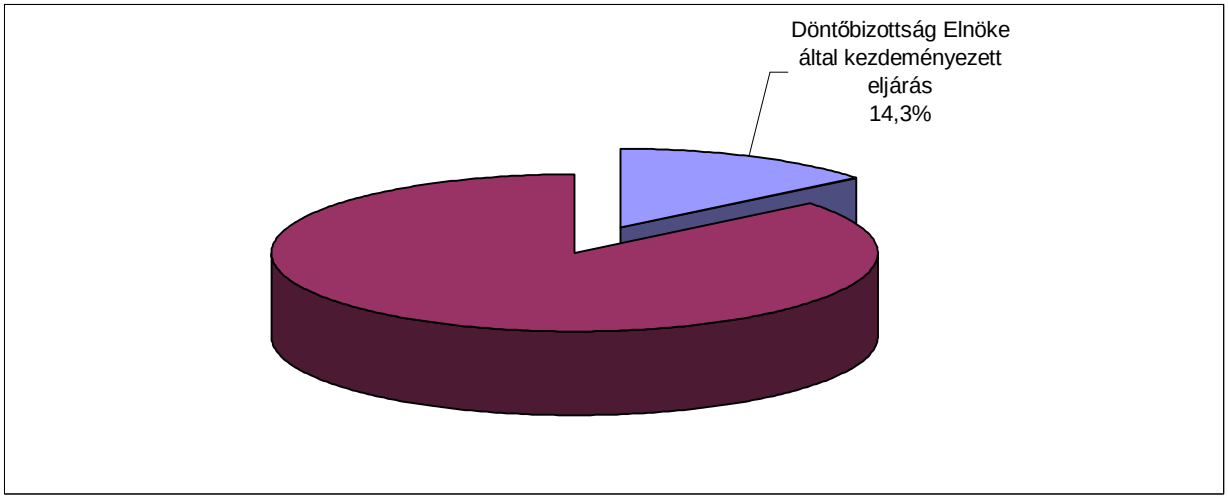

14/a. sz. táblázat

A JOGORVOSLATI ELJÁRÁSOK BESZERZÉS TÁRGYA SZERINTI MEGOSZLÁSA

Beszerzés tárgya	Száma	%
Árubeszerzés	154	22,2
Építési beruházás	278	40,1
Szolgáltatás	261	37,7
Összesen	**693**	**100,0**

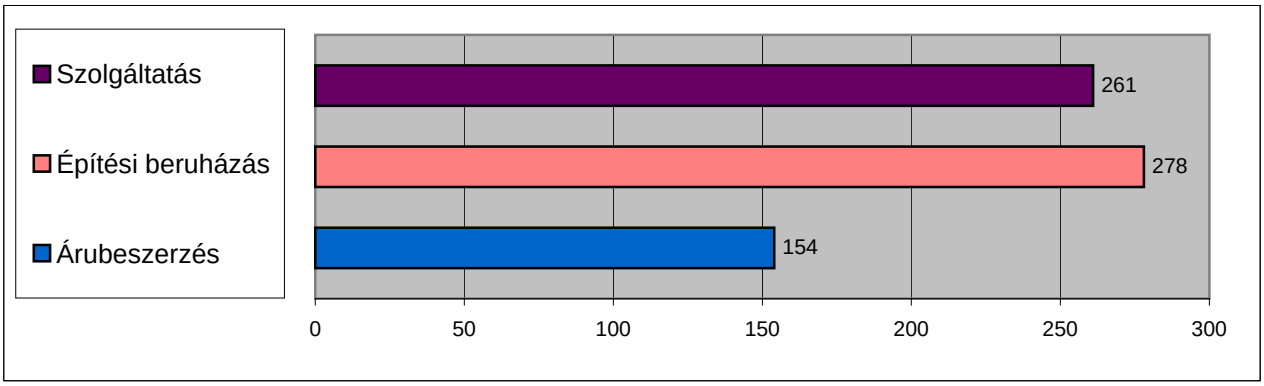

A JOGORVOSLATI ELJÁRÁSOK BESZERZŐK SZERINTI MEGOSZLÁSA

Beszerzők	Száma	%
Központosított szerv ellen	15	2,2
Központi költségvetési szervek ellen	116	16,7
Önkormányzatok ellen	267	38,5
Helyi költségvetési szervek ellen	105	15,2
Önkormányzatok intézményei ellen	53	7,6
Közszolgáltatók ellen	57	8,2
Közhasznú társaságok ellen	32	4,6
Támogatásban részesítettek ellen	47	6,9
Ajánlattevők ellen	1	0,1
Összesen	**693**	**100,0**

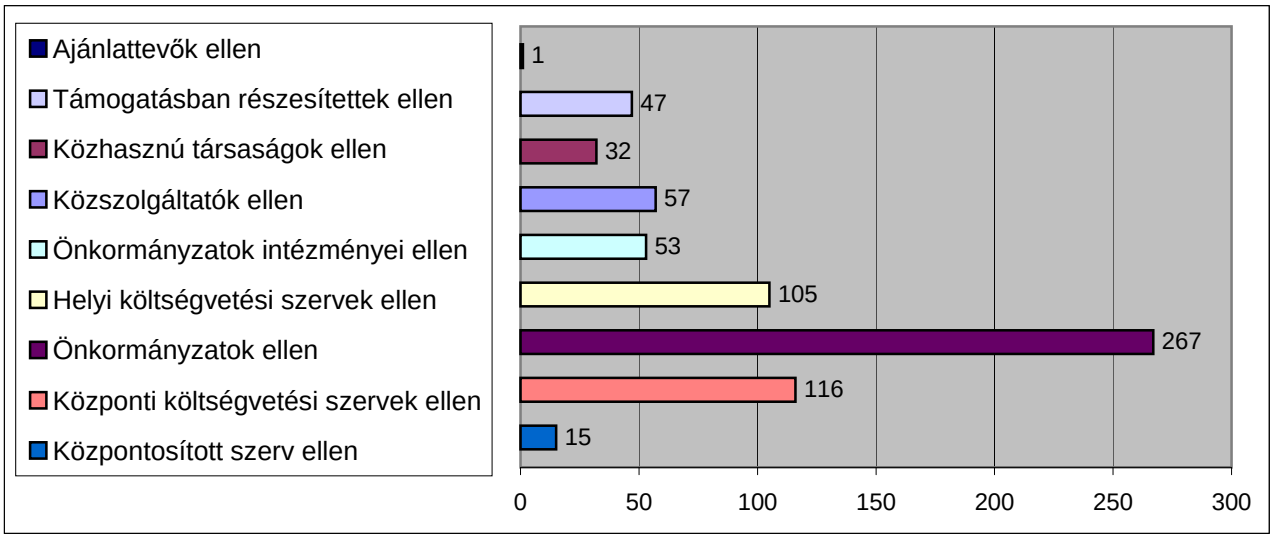

14/b. sz táblázat

A JOGORVOSLATI ELJÁRÁSOK ELJÁRÁS FAJTA SZERINTI MEGOSZLÁSA 2003. ÉV

Eljárás fajta	Száma	%
Nyílt eljárás ellen	373	53,8
T. eljárás alkalmazása ellen	67	9,7
T. eljárási szabályok megsértése miatt	5	0,7
Előminősítési eljárás ellen	116	16,7
Meghívásos eljárás ellen	5	0,7
A Kbt. mellőzése miatt	10	1,5
HKN tárgyalásos eljárás	117	16,9
Összesen	**693**	**100,0**

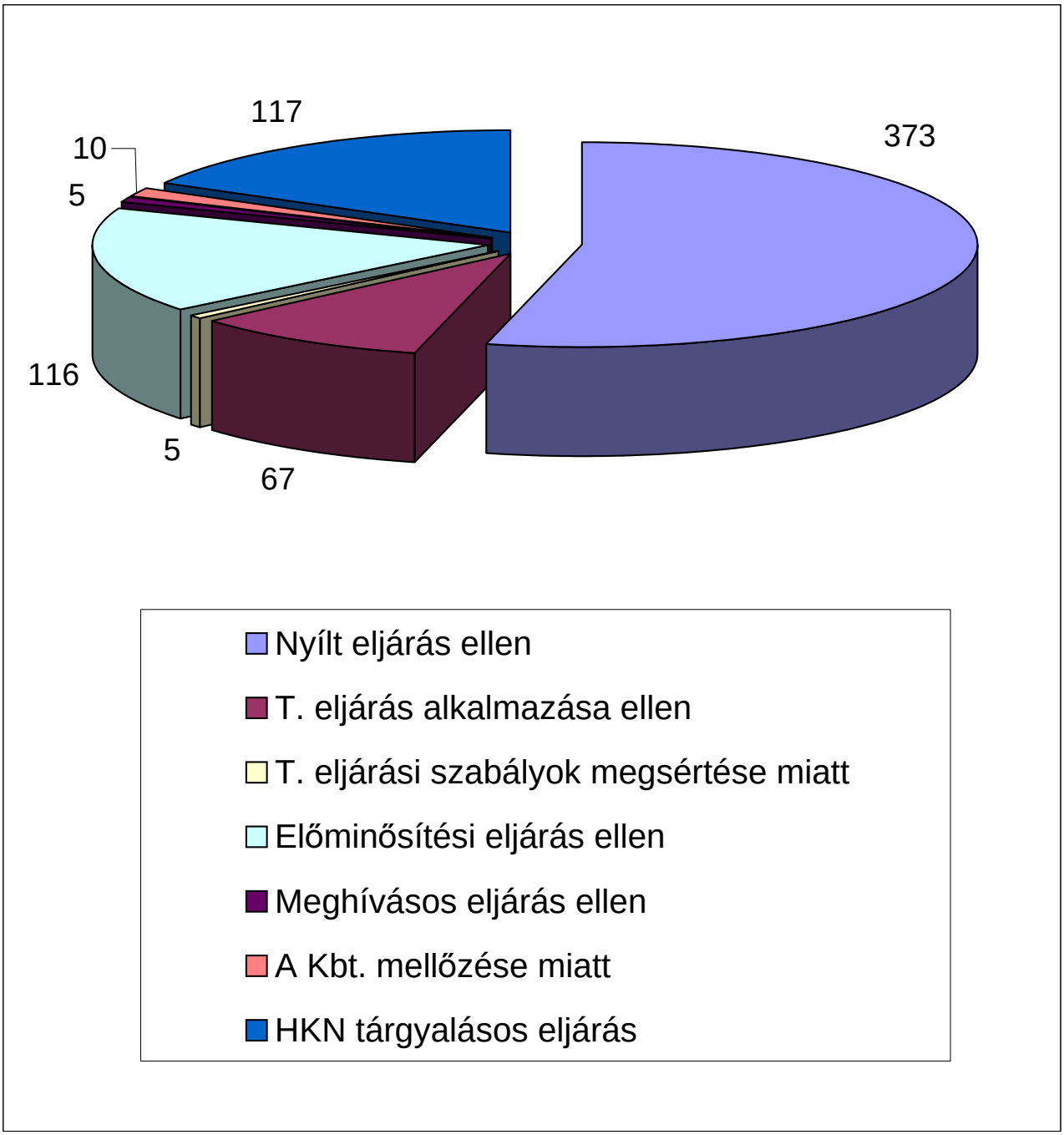

15/a. sz. táblázat

JOGORVOSLATI ELJÁRÁSOKBAN ALKALMAZOTT JOGKÖVETKEZMÉNYEK 2003. ÉVBEN

Jogkövetkezmények	Száma	Összesen
Jogsértés megállapítása		**190**
Bírság	87	
Döntés megsemmisítése	1	
Kbt. szerinti eljárásra utasítás	0	
Bírság+Döntés megsemmisítése	102	
Elutasítás		**329**
Megalapozatlanság miatt	263	
Elkésettség miatt	19	
Díjfiztés hiánya miatt	30	
Hatáskör hiánya miatt	10	
Ügyfélképesség hiánya miatt	7	
Megszüntetve		**173**
Kérelem visszavonása miatt	79	
Felhívás visszavonása miatt	39	
Egyezség miatt	0	
Hatáskör hiánya miatt	1	
Jogsértés hiányában	53	
Elkésettség miatt	1	
Okafogyottá vált	0	
Felfüggesztett eljárás		**1**
Mindösszesen		**693**

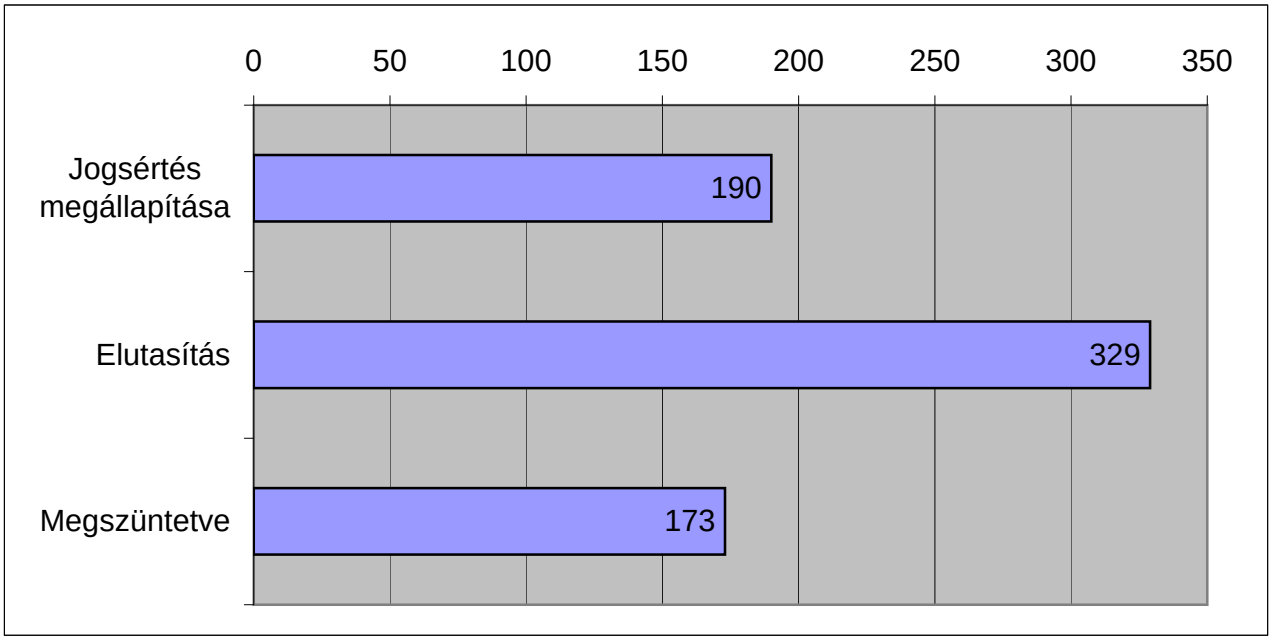

15/b. sz. táblázat

HIRDETMÉNY KÖZZÉTÉTELE NÉLKÜLI TÁRGYALÁSOS ELJÁRÁSOK ELLEN A DÖNTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE ÁLTAL KEZDEMÉNYEZETT JOGORVOSLATI ELJÁRÁSOK SORÁN ALKALMAZOTT JOGKÖVETKEZMÉNYEK 2003. ÉV

Jogkövetkezmények	Száma	Összesen
Jogsértés megállapítása		**25**
Jogsértés + bírság	15	
Bírság+Döntés megsemmisítése	10	
Megszüntetve		**74**
Jogsértés hiányában eljárás megszüntetés	38	
Felhívás visszavonása miatt megszüntetés	34	
Elkésettség miatt megszüntetés	1	
Kérelem visszavonása miatt megszüntetés	1	
Mindösszesen		**99**

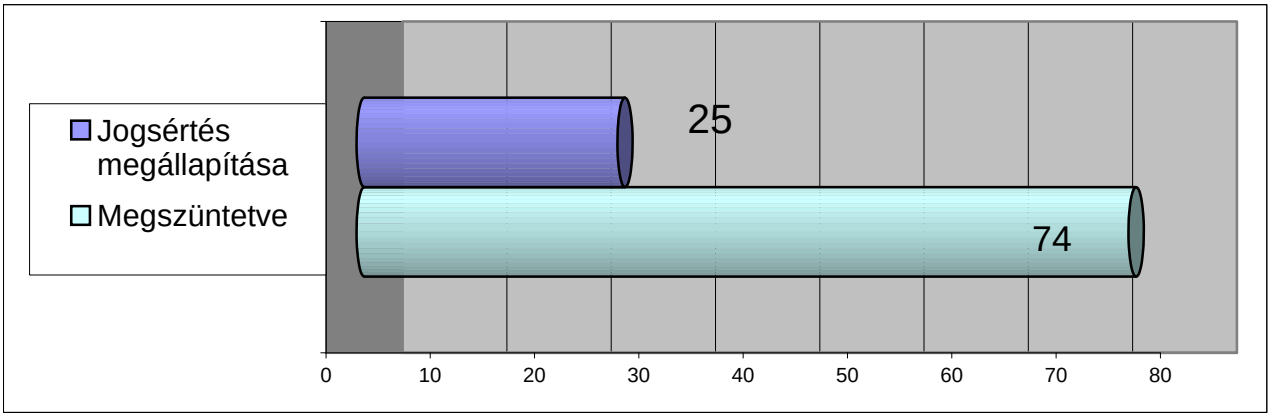

EGYÉB HIRDETMÉNY KÖZZÉTÉTELE NÉLKÜLI TÁRGYALÁSOS ELJÁRÁSOK ELLEN KEZDEMÉNYEZETT JOGORVOSLATOK SORÁN ALKALMAZOTT JOGKÖVETKEZMÉNYEK

Jogkövetkezmények	Száma	Összesen
Jogsértés megállapítása		**9**
Bírság	6	
Bírság+Döntés megsemmisítése	3	
Elutasítás		**7**
Megalapozatlanság miatt	5	
Díjfiztés hiánya miatt	1	
Elkésettség miatt	1	
Megszüntetés		**2**
Kérelem visszavonása miatt	1	
Jogsértés hiányában	1	
Mindösszesen		**18**

17. sz. táblázat

KISZABOTT BÍRSÁG ÖSSZEGÉNEK ALAKULÁSA
1996-2003. KÖZÖTT

	Év	Kiszabott bírság összege
1.	1996.	21 800 000,- Ft
2.	1997.	52 850 000,- Ft
3.	1998.	84 000 000,- Ft
4.	1999.	264 290 000,- Ft
5.	2000.	240 380 000,- Ft
6.	2001.	221 500 000,- Ft
7.	2002.	315 900 000,- Ft
8.	2003.	260 000 000,- Ft

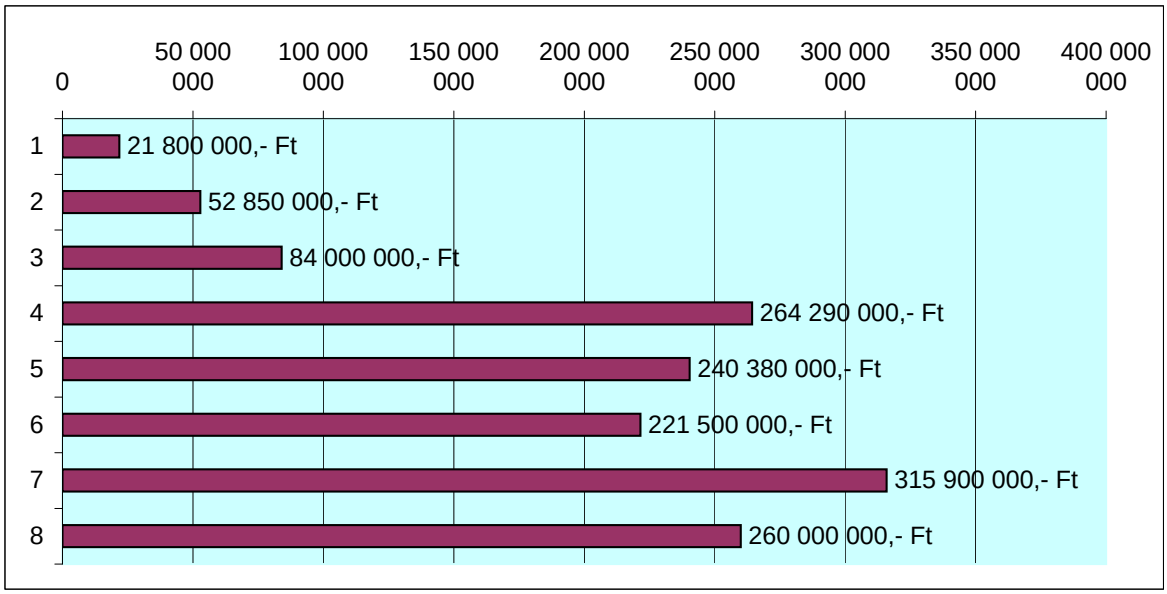

18/a. sz. táblázat

DÖNTŐBIZOTTSÁGI HATÁROZATOK A BÍRÓSÁG ELŐTT

Határozat jellege		Összes	Felülvizsgálni kért	Felülvizsgált határozatok aránya %
		Határozatok száma		
1.	Marasztalás			
	1996.	73	27	37,0%
	1997.	85	34	40,0%
	1998.	126	46	36,5%
	1999.	185	71	38,4%
	2000.	308	86	27,9%
	2001.	390	100	25,6%
	2002.	267	110	41,2%
	2003.	190	75	39,5%
2.	Elutasítás + megszüntetés			
	1996.	71	16	22,5%
	1997.	158	34	21,5%
	1998.	170	32	18,8%
	1999.	155	24	15,5%
	2000.	392	40	10,2%
	2001.	440	38	8,6%
	2002.	484	51	10,9%
	2003.	503	59	11,7%
3.	Együtt			
	1996.	144	43	29,2%
	1997.	243	68	28,0%
	1998.	296	78	26,4%
	1999.	340	95	29,0%
	2000.	700	126	18,0%
	2001.	830	138	16,6%
	2002.	791	167	21,1%
	2003.	693	134	19,3%

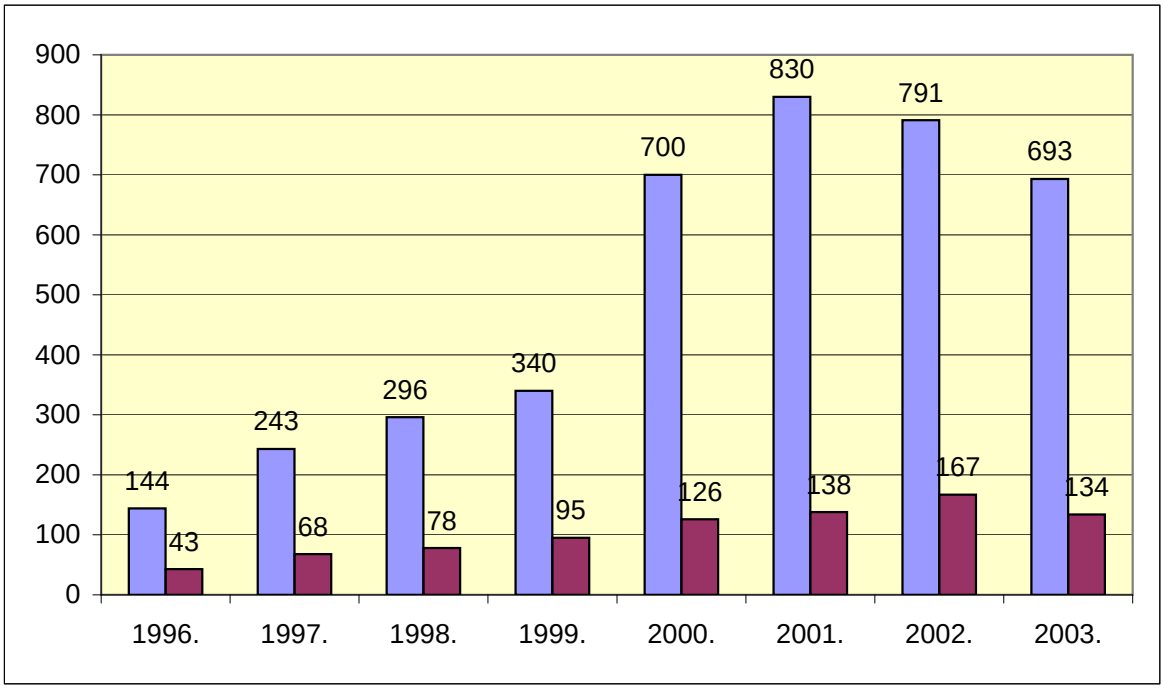

18/b. sz. táblázat

2003-ÉVI HATÁROZATOK ELLENI KERESETEK ELBÍRÁLÁSA A BÍRÓSÁGON

A megtámadott határozat közül	Jogerősen befejezett	Folyamatban	Összesen
a) I. fokú (Fővárosi) Bíróságon	15	100	
b) II. fokú (Legfelsőbb Bíróság / FIT	-	19	
Összesen:	15	119	134

A FŐVÁROSI BÍRÓSÁG ÍTÉLETEI TARTALMA SZERINTI MEGOSZLÁS

Fővárosi Bíróság ítéletei	Darab	Ebből jogerős
Elutasítás	34	8
Megszüntetés	10	6
Új eljárásra kötelezés	10	-
Határozat megváltoztatás	5	1
Összesen:	59	15